

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล)
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ฉัตรนุช สุทินประภา

- 3 ก.ย. 2557

341912

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

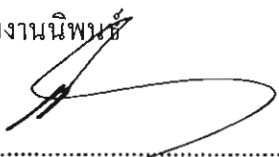
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ ธีรนุช สุทินประภา ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ดร.สมุทร ชำนาญ)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(ดร.สมุทร ชำนาญ)

.....กรรมการ
(ดร.สุรัตน์ ไชยชมภู)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี เข้มกลีกร)

วันที่ 11 เดือน เมษายน พ.ศ. 2557

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.สมุท ธานีญา อาจารย์ที่ปรึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแนวทางที่ถูกต้อง ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียด ถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดีเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ดร.สุรัตน์ ไชยชมพู คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขและวิจารณ์ผลงานทำให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบ รวมทั้งให้คำแนะนำแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ให้มีคุณภาพ นอกจากนี้ยังได้รับความอนุเคราะห์จากคณะครู ผู้ปกครอง และผู้บริหาร โรงเรียน ชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย ทำให้งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูคุณเวทิตาแก่บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา และประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

ณิรนุช สุทินประภา

55921232: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียน/ โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน/ สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 1

ฉิรนุช สุทินประภา: การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน
(สาทิประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 (COMMUNITY'S
PARTICIPATION ON SCHOOL ADMINISTRATION IN BANN ANGWEAN SCHOOL
UNDER CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1)

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: สมุทร ชำนาญ, กศ.ค. 125 หน้า. ปี พ.ศ. 2557.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียน
ชุมชนบ้านอ่างเวียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่
ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้นำชุมชน จำนวน 209 คน เครื่องมือเป็น
แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ท (Likert's Rating Scale) มี 5 ระดับ
คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .48 ถึง .84 และ
ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย
(\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way
ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของ
ค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธี LSD (Fisher's Least Significant Difference Test)

ผลการวิจัยพบว่า

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน
(สาทิประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ
ของสมาชิกในชุมชน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน
(สาทิประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพ
โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
สารบัญ.....	จ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	3
คำถามในการวิจัย.....	3
สมมติฐานในการวิจัย.....	4
กรอบความคิดในการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
บริบทของโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน.....	8
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียน.....	9
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา.....	40
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	63
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	64
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	65
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	66
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	68
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	91
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
อภิปรายผลการวิจัย.....	92
ข้อเสนอแนะ.....	96
บรรณานุกรม.....	98
ภาคผนวก.....	106
ภาคผนวก ก.....	107
ภาคผนวก ข.....	111
ภาคผนวก ค.....	121
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	125

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง.....	64
2	สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	69
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน.....	70
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารวิชาการ.....	70
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารงบประมาณ.....	72
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล.....	73
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารงานทั่วไป.....	74
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกสถานะภาพของสมาชิกในชุมชน.....	76
9	ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานะภาพของสมาชิกในชุมชน.....	77
10	ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกสถานะภาพของสมาชิกในชุมชน โดยรวม.....	78

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชน บ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกสถานภาพของสมาชิกในชุมชนด้านการบริหารวิชาการ.....	79
12	ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชน บ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกสถานภาพของสมาชิกในชุมชนด้านการบริหารงบประมาณ.....	80
13	ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชน บ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกสถานภาพของสมาชิกในชุมชนด้านการบริหารงานบุคคล.....	81
14	ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชน บ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกสถานภาพของสมาชิกในชุมชนด้านการบริหารงานทั่วไป.....	82
15	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพ.....	83
16	ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชน บ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพ.....	85
17	ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชน บ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพโดยรวม.....	86
18	ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชน บ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพด้านการบริหารวิชาการ.....	87
19	ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชน บ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพด้านการบริหารงบประมาณ.....	88

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
20 ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชน บ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพด้านการบริหารงานบุคคล.....	89
21 ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชน บ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพด้านการบริหารงานทั่วไป.....	90
22 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	120

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบความคิดในการวิจัย.....	4
2 ภารกิจของโรงเรียน.....	15
3 ความเชื่อมโยงกระบวนการงบประมาณกับมาตรฐานการจัดการทางการเงิน.....	29
4 สรุปลงจรการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา.....	47

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โรงเรียนเป็นสถาบันทางการศึกษาของชุมชนที่มีหน้าที่ในการให้การศึกษา และอบรมสั่งสอนกุลบุตรกุลธิดาของบุคคลในชุมชน ดังนั้นชุมชนจึงมีสิทธิที่จะรับรู้กำหนดเป้าหมายของโรงเรียน โดยมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาและร่วมกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน ชุมชนจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของและพร้อมที่จะพัฒนาโรงเรียน เมื่อโรงเรียนมีปัญหาชุมชนก็จะเข้าใจปัญหาของโรงเรียนและเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา หากชุมชนเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมมากเท่าใดก็จะยิ่งทำให้โรงเรียนสามารถกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น และสามารถจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี (จินพร เพ็ชรฉกรรจ์, 2554)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาไทย ทั้งในด้านสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอย่างเสมอภาคกันในการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และการจัดการศึกษาดังกล่าวจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนเป็นการศึกษาลดตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง หลักการดังกล่าวตรงกับแนวคิดหลักในการจัดการศึกษาเพื่อให้ทุกคนทุกฝ่าย (Education for All) และทุกคนทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอันเป็นหลักการพื้นฐานที่ได้รับการยอมรับทั่วโลก ในการจัดการศึกษาดำเนินแห่งกฎหมายดังกล่าวได้กำหนดเป้าหมายและหลักการสิทธิและโอกาสระบบการศึกษา แนวทางการจัดการศึกษา โครงสร้างการบริหารจัดการคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา ขอบประมาณทางการศึกษา สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา เพื่อให้มีเอกภาพด้านนโยบาย มีความหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดมาตรฐานและการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ มีการระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา ยึดหลักในการส่งเสริมมาตรฐานและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้บุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบของผู้นำการเปลี่ยนแปลงใช้โรงเรียนเป็นฐานในการบริหาร ผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมกรบริหารให้สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 31) การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องประชาสัมพันธ์และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนช่วยเหลือโรงเรียนทุกด้าน ทั้งด้านทุนทรัพย์ แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์ และแนวความคิด ตลอดทั้งการดำเนินกิจการต่าง ๆ ของทางโรงเรียน โดยให้เกิดความคิดว่าโรงเรียนเป็นของชุมชน สามารถเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการปรับปรุง การดำเนินงานของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น อันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาให้เป็นที่ไปอย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์สูงสุด (ชนาชัย ภู่มাত্র, 2547, หน้า 14) ซึ่งทูลธรรม วรณคำ (2545, หน้า 44-45) ได้สรุปการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของชุมชนตามความคิดเห็นของครูและชุมชนไว้ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาร่วมดำเนินการ ติดตามผลการดำเนินงาน ตรวจสอบการทำงานของโรงเรียนและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการจัดการศึกษานั้น (จิณฉัตร ปะโคทัง, 2549, หน้า 46) ซึ่งจะทำให้นักเรียนมีคุณภาพเป็นที่ไปตามความต้องการของท้องถิ่นและเป้าหมายของการจัดการศึกษาของประเทศ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จ ซึ่งมีใช้มีเพียงแต่ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเท่านั้น แต่ยังเป็นแนวทางในการพัฒนาการศึกษาอีกด้วย (ถวิล มาตรเอี่ยม, 2542, บทนำ) จากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า เป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและได้กำหนดกรอบทิศทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้มีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียน ซึ่งสถานศึกษาต้องนำสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตรไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ทั้งนี้ต้องจัดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความถนัด ความสนใจ ความสามารถของผู้เรียนและความต้องการของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการบริหารและการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (School-Based Management) ที่เน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา โดยให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนในการจัดการศึกษาให้มากที่สุด (ปรัชญา เวสารัชช, 2527, หน้า 31)

โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชาชนอุบล) เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาในระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งโรงเรียนได้เปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ในสภาพปัจจุบันพบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน ยังมีปัญหาหลาย ๆ ด้าน เช่น ชุมชนขาดความรู้ในด้านการจัดการศึกษาและระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ซึ่งเกิดจากความไม่เข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตนเองในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 21)

ด้วยสภาพชุมชนรอบโรงเรียนเป็นชุมชนอุตสาหกรรมและเกษตรกรรม การเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนส่วนใหญ่จึงเป็นการระดมทรัพยากรเพื่อการลงทุนทางการศึกษาเท่านั้น ซึ่งไม่ตอบสนองต่อนโยบายการกระจายอำนาจของรัฐบาลในการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 1) โรงเรียนจึงควรส่งเสริมความสัมพันธที่ดีเพื่อแสวงหาส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาต่อไป (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2547, หน้า 24)

จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียนซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการศึกษา จึงสนใจที่จะศึกษามีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาให้เป็นที่ไปตามความต้องการของท้องถิ่นและประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานภาพของสมาชิกในชุมชนและอาชีพ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
2. สามารถนำผลวิจัยไปใช้เป็นแนวทางปรับปรุงการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

คำถามในการวิจัย

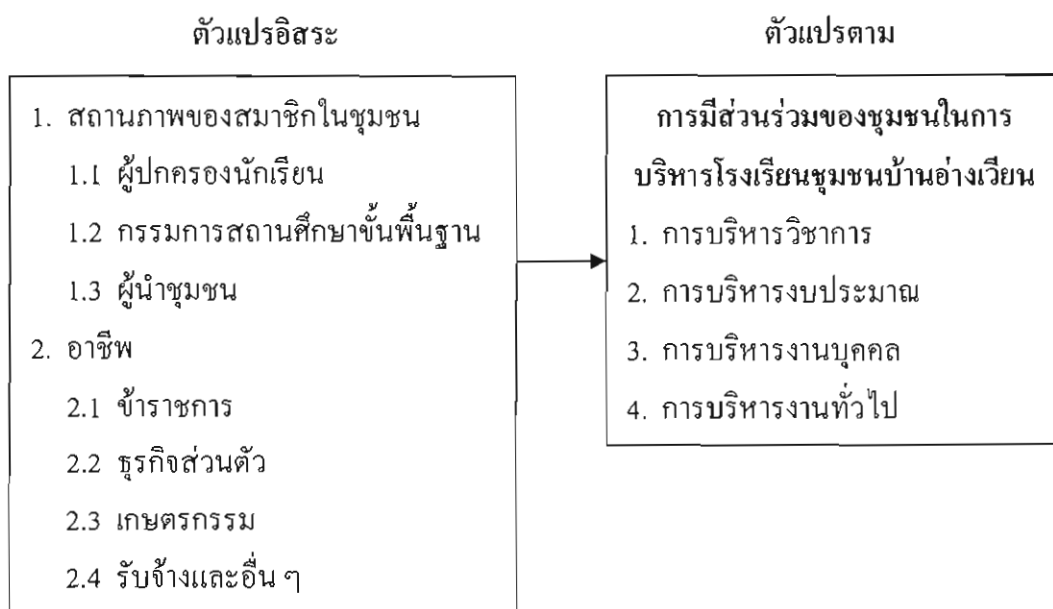
1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 อยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานภาพของสมาชิกในชุมชนและอาชีพ มีความแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานในการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่าวเวียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ที่มีสถานภาพของสมาชิกในชุมชนต่างกัน แตกต่างกัน
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่าวเวียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ที่มีอาชีพต่างกัน แตกต่างกัน

กรอบความคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่าวเวียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ใน 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 6) จำแนกตามสถานภาพของสมาชิกในชุมชนและอาชีพ ดังกรอบความคิดในการวิจัย ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยมีขอบเขต ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) ใน 4 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 6)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และผู้นำชุมชนโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน รวมทั้งสิ้น 240 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน และผู้นำชุมชนโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน จำนวน 209 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดสถานภาพของสมาชิกในชุมชนและอาชีพเป็นชั้นการสุ่ม จากนั้นสุ่มรายชื่อกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพของสมาชิกในชุมชน แบ่งเป็น

3.1.1.1 ผู้ปกครองนักเรียน

3.1.1.2 กรรมการสถานศึกษา

3.1.1.3 ผู้นำชุมชน

3.1.2 อาชีพ แบ่งเป็น

3.1.2.1 ข้าราชการ

3.1.2.2 ธุรกิจส่วนตัว

3.1.2.3 เกษตรกรรม

3.1.2.4 รับจ้าง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมของชุมชน ใน 4 ด้าน ดังนี้

3.2.1 การบริหารวิชาการ

3.2.2 การบริหารงบประมาณ

3.2.3 การบริหารงานบุคคล

3.2.4 การบริหารงานทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน หมายถึง การที่ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษา และผู้นำชุมชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการ กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย และแผนงานในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษา ติดตามและปฏิบัติตามแผนและประเมินผลงานร่วมกับโรงเรียน ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป

1.1 การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการจัดทำ หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ๆ และการส่งเสริม และสนับสนุน งานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.2 การบริหารงบประมาณ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานด้านการ จัดทำและเสนอของบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และ รายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงินการบัญชี และการบริหารพัสดุและทรัพย์สิน

1.3 การบริหารงานบุคคล หมายถึง การมีส่วนร่วมในการวางแผนอัตรากำลังและ กำหนดตำแหน่ง การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ วินัยและการรักษาวินัย และการออกจากราชการ

1.4 การบริหารทั่วไป หมายถึง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดการระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยี สารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป การดูแล อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและ ประสานงานการ จัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัชฌาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุน และการประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น การจัดระบบการควบคุม ภายในหน่วยงาน และงานบริการสาธารณะ

2. สถานภาพของสมาชิกในชุมชน หมายถึง สถานะของสมาชิกในชุมชนที่เกี่ยวข้อง และมีบทบาทเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน ซึ่งประกอบด้วย

2.1 ผู้ปกครองนักเรียน หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้ที่ทำหน้าที่แทน ของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง โดยกำหนดให้นักเรียน 1 คน มีผู้ปกครอง 1 คน

2.2 กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง บุคคลที่ได้รับการแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง ตามที่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

2.3 ผู้นำชุมชน หมายถึง สมาชิกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น กำนัน หรือผู้ใหญ่บ้าน ที่อยู่ในตำบลหนองอิรุณ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

3. อาชีพ หมายถึง อาชีพของประชาชนในตำบลหนองอิรุณ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี ได้แก่

3.1 ข้าราชการ หมายถึง บุคคลที่ทำงานในส่วนราชการ ทหาร ตำรวจ และรัฐวิสาหกิจของรัฐบาลที่รับเงินเดือนเป็นการประจำ

3.2 ธุรกิจส่วนตัว หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพส่วนตัวในการขายสินค้าและบริการที่ถูกต้องตามกฎหมายทุกชนิด

3.3 เกษตรกรรม หมายถึง บุคคลที่ประกอบอาชีพทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืชทุกชนิด

3.4 รับจ้าง หมายถึง บุคคลที่ทำงานในอาชีพสุจริตกับบริษัทเอกชนในระดับต่าง ๆ ที่รับเงินเดือนเป็นการประจำและชั่วคราว

4. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง ตั้งกััดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลชลบุรี เขต 1 หมายถึง หน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง ซึ่งมีหน้าที่ส่งเสริมโรงเรียนในด้านการจัดการศึกษา นิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) ซึ่งได้กำหนดหัวข้อ ดังนี้

1. บริบทของโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง
2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารงาน โรงเรียน
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา
4. ตัวอย่างที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บริบทของโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง

ชื่อโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) ตั้งอยู่เลขที่ 90 หมู่ 10 ตำบลหนองอิรุณ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 รหัสไปรษณีย์ 20220 โทรศัพท์ 038-435055

หมู่บ้านในเขตบริการของโรงเรียน

โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) มีเขตบริการ จำนวน 3 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 หมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 10 ตำบลหนองอิรุณ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี รหัสไปรษณีย์ 20220 การจัดการศึกษา

โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) เปิดสอนเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2483 ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 11 ชั้นเรียน นักเรียน 252 คน ครู 14 คน ครูพี่เลี้ยง 1 คน เจ้าหน้าที่ธุรการ 1 คน

ประวัติโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง

โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 ตำบลหนองอิรุณ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เป็นโรงเรียนหลังแรกที่ตั้งขึ้นในตำบลนี้ โดยมีนายใบ สาธิ เป็นหัวหน้า และมีจิตศรัทธาบริจาคที่ดินจำนวน 3 ไร่ 1 งาน 23 ตารางวา และบริจาคเงินร่วมกับประชาชน จัดสร้างเป็นโรงเรียนชั่วคราวแบบโรงเรียน กว้าง 6 เมตร ยาว 12 เมตร เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2483 มีนายวัฒนศิลป์ นิ่มนวล เป็นครูทำการสอน เปิดชั้นเตรียมประถม มีนักเรียน 22 คน ต่อมาขยายชั้นเรียนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีนักเรียน 83 คน ครู 2 คน

ปี พ.ศ. 2486 นายใบ สาลี มอบที่ดินแห่งใหม่จำนวน 9 ไร่ 2 งาน 23 ตารางวา คณะกรรมการศึกษาได้จัดสร้างอาคารถาวร แบบ ป.1 ข กว้าง 9 เมตร ซึ่งเป็นที่ตั้งของโรงเรียนในปัจจุบันนี้ ดำเนินการสอนมาถึง พ.ศ. 2499 อาคารชำรุดเสียหายมาก

ปี พ.ศ. 2504 คณะกรรมการศึกษาร่วมกับบริษัทอุตสาหกรรมอ่างเวียนจำกัด จัดสร้างอาคารเรียนแบบ ป. 004 ขนาด 8x33 เมตร 2 ชั้น จำนวน 8 ห้องเรียน วางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ 22 มิถุนายน พ.ศ. 2505 แล้วเสร็จเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2507 สิ้นเงินค่าก่อสร้างจำนวน 227,400 บาท ใช้ชื่ออาคารว่า (อาคารอุตสาหกรรมอ่างเวียนสหภาพนาอนุเคราะห์)

จากปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียนมีการพัฒนามาโดยตลอดจนถึงปัจจุบันนี้มีอาคารเรียนหลัก 3 หลัง มีอาคารห้องสมุด อาคารห้องพยาบาล อาคารโรงอาหาร ในแต่ละอาคารเรียนมีห้องพิเศษต่าง ๆ ตามสาระการเรียนรู้ มีบ้านพักครู 3 หลัง บริเวณภายในโรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน (โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน, 2554, หน้า 1)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียน

ความหมายและความสำคัญของการบริหารโรงเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของสถานศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ว่า “สถานศึกษา” หมายถึง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษา หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่ หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 2-3)

จากความหมายของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเห็นได้ว่าสถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ ที่ต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 6) การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาในระบบ และแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ตามกฎกระทรวงว่าด้วยการแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวคือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษา ซึ่งในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นจะแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ ประเภทสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนตามความถนัด ความสนใจ ศักยภาพ และความสามารถพิเศษเฉพาะด้าน เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาคือ และประเภทอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้

และทักษะในการประกอบอาชีพให้เป็นการกำลังแรงงานที่มีฝีมือ หรือศึกษาต่อในระดับอาชีพชั้นสูงต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 39-40) สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีหน้าที่ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับผู้เรียน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาที่รัฐควรจะต้องถือเป็นหน้าที่ที่จะจัดให้ปวงชนชาวไทยทุกคน แต่ในสังคมไทยปัจจุบันนี้ทุกคนมีความจำเป็นต้องศึกษาตลอดชีวิต ความรู้วิทยาการใหม่ก้าวหน้า และโลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องเรียนรู้ของใหม่ ๆ บางคนอาจจะเรียนต่อระดับอุดมศึกษา บางคนจบอุดมศึกษาแล้วก็อยากเรียนต่อในระดับปริญญาเอก จบปริญญาเอก ก็ยังจำเป็นต้องเรียนรู้เรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิต และหน้าที่การงาน ฉะนั้น การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในขั้นต้นของสถานศึกษา จึงต้องสร้างพื้นฐานสำหรับการศึกษตลอดชีวิตด้วยทักษะที่จำเป็น อาจกล่าวได้ 2 ประการ ดังนี้ (วิชัย คั่นศิริ, 2547, หน้า 55)

1. ความสามารถและทักษะวิเคราะห์ข้อเท็จจริง และแนวความคิด ความสามารถและทักษะตรงนี้ หมายถึง ความสามารถในการใช้เหตุผล สามารถแยกแยะความถูกต้องความผิดของแนวคิดต่าง ๆ

2. ตามหลักตรรกวิทยา รวมทั้งมีความสามารถทักษะด้านสถิติตัวเลข รู้วิธีการที่ค้นหาข้อเท็จจริงและวิธีการที่จะศึกษาเรื่องต่าง ๆ รู้จักศึกษาข้อเท็จจริง สรุปข้อคิดเห็นของตนเอง และมีความอยากรู้อยากเห็นที่จะศึกษาด้วยตนเอง นั่นก็คือ การสอนคนให้อ่านหนังสือเป็น และอยากอ่านหนังสือ หากทำได้ก็บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

สรุปได้ว่า โรงเรียนมีความสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกายสติปัญญา และจิตใจ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข การศึกษาในระบบโรงเรียนนั้นหน่วยงานที่มีบทบาทและความสำคัญ ก็คือ โรงเรียนหรือสถานศึกษา เพราะกิจกรรมการศึกษาที่แท้จริงหรือการเรียนการสอนนั้นเกิดขึ้นที่โรงเรียน บทบาทหน้าที่ที่สำคัญของสถานศึกษา ก็คือ การจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนที่มีคุณภาพ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนมีความสำคัญอย่างมากต่อความสำเร็จของโรงเรียน ดังที่มีนักการศึกษาหลายท่านเสนอแนะความคิดเห็นไว้ ดังนี้

สุรศักดิ์ ปาเฮ (2545, หน้า 28) กล่าวว่า ผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญที่สุดต่อผลสำเร็จของการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้บริหารต้องเป็นทั้งนักวิชาการและผู้บริหาร

สุพล วังสินธุ์ (2545, หน้า 16) เสนอแนะแนวคิดเกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้นำในการบริหารคุณภาพ โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วมทำงานร่วมกันเป็นทีม เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาการ และเป็นผู้นำในการจัดหางบประมาณ เพื่อสนับสนุนพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2547, หน้า 130) กล่าวถึงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนไว้ว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ สร้างจิตสำนึกในด้านทิศทางการศึกษาและเป้าหมาย มีความคาดหวังในครูและบุคลากร โดยเฉพาะผู้เรียนให้ความสำคัญในการปรับปรุงการเรียนการสอน ติดตามดูแลการปฏิบัติงาน ใจครูและบุคลากรให้พยายามทำให้ดีที่สุด

แลงเลย์ (Langley, 2003) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนไว้ว่า ผู้บริหารจะต้องมีหน้าที่จัดหาและจัดการเงินงบประมาณ กำกับและสนับสนุนการสอนของครู เป็นผู้นำหลักสูตร บริการชุมชน รายงานความก้าวหน้าของโรงเรียนต่อผู้ปกครองนักเรียน รายงานผลสำเร็จของโรงเรียนต่อผู้บริหารระดับสูงขึ้นไป และบางครั้งผู้บริหารโรงเรียนอาจต้องปฏิบัติหน้าที่การสอนด้วยภารกิจของผู้บริหารนั้นมีมากมาย แต่สิ่งที่น่าสนใจของผู้บริหาร คือ การสอนที่ดีของครู และนักเรียนมีความสุขประสบความสำเร็จในการเรียน

กอร์ตัน (Gorton, 1983, p. 71) ได้กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารไว้ 6 ประการ คือ บทบาทในฐานะของผู้บริหาร บทบาทในฐานะผู้นำทางการสอน บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัย บทบาทในฐานะผู้ส่งเสริมมนุษยสัมพันธ์ บทบาทในฐานะผู้ประเมินผล และบทบาทในฐานะผู้แก้ปัญหาคความขัดแย้ง

นักการศึกษาหลายท่านได้จำแนกหน้าที่และภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนไว้ต่างกัน ดังนี้ โจนส์ (Joner, 1969, p. 176) มีความเห็นว่าผู้บริหารโรงเรียนต้องแสดงบทบาทและภารกิจของผู้นำ ดังนี้

1. เป็นผู้นำทางการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบในความก้าวหน้าทางวิชาการ โดยเข้าร่วมเป็นสมาชิกกับสมาคมวิชาชีพของตน รู้จักผลิตและใช้งานวิจัยเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา แสดงให้เห็นว่าจุดหมายของโรงเรียนย่อมเหนือกว่าจุดมุ่งหมายของตนเอง รู้จักใช้คนให้เหมาะกับงานเป็นผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเชื่อมั่นและเชื่อในศักดิ์ศรีของผู้ร่วมงาน รู้จักวิธีที่จะขอคำปรึกษาจากคนอื่น ห่วงใยสวัสดิภาพของเพื่อนร่วมงาน มีความศรัทธาในวิชาชีพของตนเอง

2. สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เนื่องจากสถานศึกษาเป็นสถาบันทางสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ดังนั้น โรงเรียนควรให้บริการสังคมและสังคมควรได้ช่วยเหลือสนับสนุนโรงเรียนด้วย

3. เป็นผู้นำในการจัดหาวัสดุอุปกรณ์เพื่อการศึกษา ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องจัดหาวัสดุอุปกรณ์ บำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนอาคารสถานที่ เพื่อช่วยให้การเรียนการสอนเป็นไปด้วยความสะดวกและเกิดประโยชน์สูงสุด

4. รู้จักประเมินผลงานของตนเอง ผู้บริหาร โรงเรียนมิใช่มีหน้าที่ปฏิบัติเฉพาะงานประจำเท่านั้น ยังต้องมีความเป็นผู้นำอีกด้วย พฤติกรรมของผู้บริหาร โรงเรียนควรจะมีส่วนส่งเสริมการเรียนการสอน ดังนั้น ผู้บริหาร โรงเรียนจึงจำเป็นต้องประเมินบทบาทของตนเองอยู่ตลอดเวลา สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536, หน้า 1) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาไว้คือ การเป็นผู้นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติงานในโรงเรียนทั้งในด้านวิชาการ ด้านบุคลากร ด้านกิจการนักเรียน ด้านธุรการและการเงิน ด้านอาคารสถานที่ และด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้บริหาร โรงเรียนจึงต้องเป็นผู้มีความกระตือรือร้นแสวงหาความรู้และประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหาร โรงเรียน สร้างความรู้สึกรักและศรัทธาในอาชีพของตนเอง และต้องนำความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์มาฝึกฝนจนเกิดทักษะในการบริหารงานเป็นอย่างดี ดังนั้น ผู้บริหารจำเป็นต้องเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ ทักษะการบริหาร และภาวะผู้นำเพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ (เขาวัดกษณ์ แสงสร้อย, 2542, หน้า 37)

จากการจำแนกบทบาทหน้าที่และภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาของนักการศึกษาสรุปได้ดังนี้ คือ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำทางการศึกษา มีวิสัยทัศน์กว้างไกล รู้จักผลิตและใช้งานวิจัย มีความรับผิดชอบในงานด้านการพัฒนาผู้เรียน ด้วยการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอน จัดหาสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศ และพัฒนาสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์ แหล่งเรียนรู้ให้เอื้อประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาผู้เรียนเป็นเป้าหมายสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบริหารสถานศึกษา เป็นผู้กำหนดนโยบาย กำหนดจุดหมาย วางแผน เป้าหมาย ตลอดจนวิธีดำเนินงาน โรงเรียน เพื่อให้การบริหารโรงเรียนบรรลุผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของรัฐที่กำหนดไว้ และจะต้องรับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและบังเกิดผลทางการศึกษาสูงขึ้น นวลจิตต์ เขาวัดกษณ์ (2545, หน้า 48-53) กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปการเรียนรู้ว่ามีบทบาทสำคัญ คือ ผู้บริหารจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิสัยทัศน์เกี่ยวกับการบริหารจัดการแบบเดิมที่เคยใช้เพื่อตอบรับกับกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ การบริหารจัดการที่เน้นบุคคลเป็นสำคัญ ซึ่งคำนึงถึงความต้องการ ความแตกต่าง ความสนใจ ความเอื้ออาทร ความต้องการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกคน วิสัยทัศน์นี้จะส่งผลให้ผู้บริหารปรับพฤติกรรมการบริหารให้เป็นแบบอย่างแก่ครู ซึ่งจะถ่ายโอน ไปถึงพฤติกรรมกรเรียนการสอนของครูที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ บทบาทของผู้บริหารที่เอื้อต่อบรรยากาศการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร ผู้บริหารจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน และเป็นหลักสูตรบูรณาการ แม้ว่าหลักสูตรยังคงแบ่งเป็นรายวิชาหรือ กลุ่มวิชา มีตารางเรียนเป็นกรอบควบคุมเวลาคร่าวๆเคร่งครัดไม่ยืดหยุ่น แต่ในอนาคตโรงเรียนจะมีอิสระในการบริหารงานวิชาการ จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่จะวางแผนการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรที่แท้จริงของท้องถิ่นให้ได้ หลักสูตรบูรณาการเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพราะผู้เรียนจะเรียนรู้ด้วยตนเอง จากกิจกรรมหลากหลาย ซึ่งครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวกเป็นผู้จัดให้ ดังนั้น การสะท้อน องค์ความรู้ องค์ความคิด ความรู้สึกจากการที่ได้ปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียนจะมีลักษณะหลากหลาย และเป็นองค์ความรู้รวมจากหลายวิชา ดังนั้น หลักสูตรบูรณาการจึงเป็นหลักสูตรที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. การจัดหาแหล่งเรียนรู้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญต้องตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จึงจำเป็นต้องมีกิจกรรมที่หลากหลายให้ผู้เรียนเลือกเรียนตามความสนใจ แหล่งเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ เรือนเพาะชำ สวนหย่อม ห้องจริยศึกษา ห้องวิทยาศาสตร์ ห้องพลศึกษา ห้องพยาบาล ห้องครัว เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ที่กล่าวมานี้มีอยู่ในสถานศึกษาตามปกติ อยู่แล้ว หากผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้เหล่านี้ให้เป็นระบบ มีการวางแผนใช้แหล่งเรียนรู้ จัดตั้งบุคลากรรับผิดชอบดูแล มีการควบคุมกำกับติดตามประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ รวมทั้งมีการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ใหม่ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ จะทำให้การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. การวิจัยในชั้นเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนจัดให้มีการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนของครูให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จะมีปัญหาวิจัยมากมายที่ทำทลายความสามารถของครูในการค้นพบองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนต่อไป ผู้บริหารอาจเชิญวิทยากรที่มีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนมาให้ความรู้เบื้องต้นให้ครูมีโอกาสฝึกทำงานวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเอง และนำผลการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนอย่างแท้จริง แต่อย่างไรก็ตามควรปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการวิจัยว่า การวิจัยไม่ใช่เรื่องยาก ไม่จำเป็นต้องใช้สถิติขั้นสูงที่อยู่ยากซับซ้อนก็สามารถทำได้ นับเป็นสิ่งหนึ่งที่ผู้บริหารควรให้ความสนใจและสื่อสารให้บุคลากรได้เข้าใจตรงกันในเบื้องต้นก่อน

4. การจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ ผู้บริหารควรจัดหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมสำหรับการบริการแก่ครู จัดระบบการผลิต การยืม การเก็บ

รักษาและการซ่อมแซมให้ทันสมัยอยู่เสมอ รวมทั้งควรสำรวจความต้องการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ สำหรับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการวางแผนการดำเนินการ

5. การจัดสรรงบประมาณสนับสนุน งบประมาณนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารจำเป็นต้องจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ต่าง ๆ ปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ให้พร้อมสำหรับบริการซ่อมแซมอาคารสถานที่ ผูกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การพัฒนาหลักสูตรให้เป็นหลักสูตรบูรณาการ การเขียนแผนการสอนและการสนับสนุนของงบประมาณสำหรับการวิจัยในชั้นเรียน เป็นต้น

6. การเผยแพร่ผลงาน การเผยแพร่ผลงานการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเป็นภารกิจของผู้บริหารที่จะช่วยจูงใจให้ครูกระตือรือร้นที่จะพัฒนาการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง การเผยแพร่ผลงาน การประชาสัมพันธ์ผลงานทางวารสารของโรงเรียน การประชุมผู้ปกครอง การประชุมกลุ่มโรงเรียน การสัมมนาทางวิชาการ การจัดสัปดาห์การสอน การจัดห้องเรียนที่เป็นตัวอย่างการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเขียนบทความทางวิชาการเผยแพร่ และการใช้โรงเรียนเป็นฐานของการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

7. การให้ขวัญกำลังใจ บุคลากรในสถานศึกษาทุกคนต้องการขวัญกำลังใจจากผู้บริหาร ซึ่งอาจจะดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น การแสดงความสนใจอย่างแท้จริงของผู้บริหาร การยกย่องชมเชย การประกาศเกียรติคุณ การให้วุฒิบัตรหรือโล่รางวัล การเลื่อนเงินเดือนเป็นกรณีพิเศษ การส่งเสริมให้เป็นวิทยากร การส่งเข้าร่วมประชุมสัมมนา การส่งไปฝึกอบรมเพิ่มเติม การยกย่องให้เป็นครูดีเด่น การจัดสรรงบประมาณให้เป็นกรณีพิเศษ การส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นต้น

8. การสนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมการนิเทศเพื่อพัฒนาครูให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนี้

8.1 การปรึกษาหารือและสร้างความตระหนักในความสำคัญของการนิเทศการจัดการเรียนการสอน

8.2 การวางแผนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน

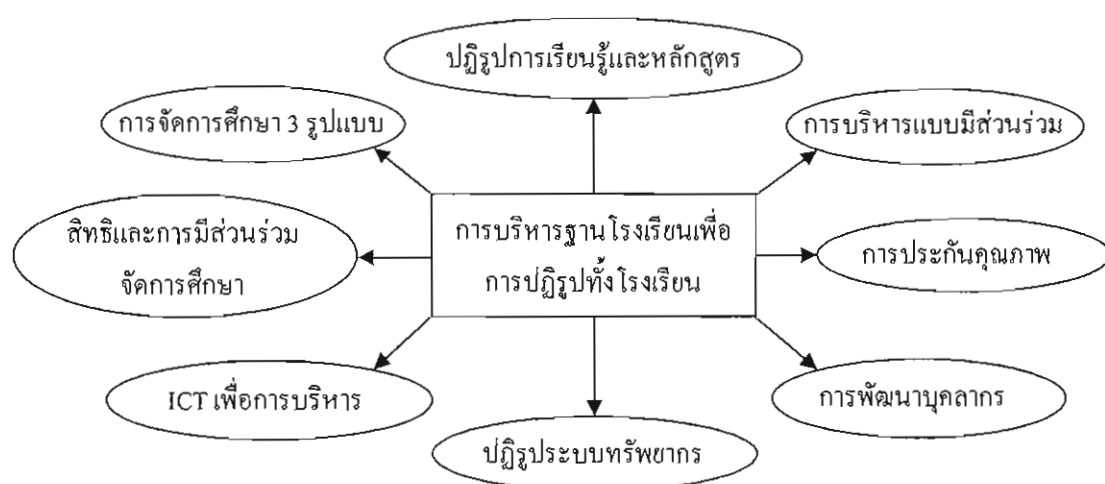
8.3 การดำเนินการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมการจัดปฐมนิเทศครูใหม่ บริการด้านการสอน การสังเกตการณ์สอนของครูในชั้นเรียน การสาธิตการสอน กิจกรรมกลุ่มโรงเรียน และกิจกรรมทางวิชาการ เป็นต้น

8.4 การประเมินผลการนิเทศการจัดการเรียนการสอน

9. การกำกับ ติดตาม และประเมินผล ผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ วิธีการกำกับ ติดตามและ ประเมินผล ดำเนินการ ได้ดังนี้

- 9.1 การสร้างความตระหนักในความสำคัญของการกำกับติดตามและประเมินผล
- 9.2 การวางแผนกำกับ ติดตาม และประเมินผล
- 9.3 การดำเนินการกำกับ ติดตาม และประเมินผล
- 9.4 การสรุปผลการดำเนินการ

การปฏิรูปการศึกษานอกจากผู้บริหารสถานศึกษาจะมีภารกิจหน้าที่ที่สำคัญดังที่กล่าว มาแล้ว การบริหารฐานโรงเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญในการปฏิรูปการศึกษาเพื่อพร้อมรับการเป็น โรงเรียน นิติบุคคลที่สมบูรณ์ สถานศึกษาต้องเตรียมความพร้อมให้ตัวเองมีความเข้มแข็งในการบริหารตนเอง ปัจจุบันนี้ โรงเรียนหลายแห่งที่บริหารแบบกระจายอำนาจได้ก้าวหน้าไปถึงขั้นที่เรียกว่า “บริหาร โดยชั้นเรียน เป็นฐาน” (Classroom-Based Management) โดยให้ห้องเรียนเป็นหน่วย (Unit) ของ การปฏิรูปในทุกเรื่องการบริหารฐาน โรงเรียน ในบริบทของประเทศไทยน่าจะหมายถึงการที่ สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาตามภารกิจที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการดูแลสิทธิทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของผู้เรียน การจัดการศึกษา 3 รูปแบบ การปฏิรูปการเรียนรู้และหลักสูตร การบริหาร โดยมีส่วนร่วมของชุมชน การประกันคุณภาพ การพัฒนาบุคลากร การปฏิรูประบบทรัพยากร การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหาร และจัดการเรียนการสอน ทั้งนี้โดยย้ายอำนาจในการตัดสินใจมาไว้ที่สถานศึกษา ซึ่งอยู่ใกล้ชิดผู้เรียน เพื่อให้การจัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนมากที่สุด และนี่คือรากฐาน ของความเป็น โรงเรียนนิติบุคคลอย่างแท้จริง ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ภารกิจของโรงเรียน (รุ่ง แก้วแดง, 2546, หน้า 67)

การกระจายอำนาจสู่สถานศึกษาให้สามารถบริหารฐานโรงเรียน (School-Based Management) ได้ตามแนวที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนด คือ ภารกิจเร่งด่วนที่องค์กรหลักทั้ง 5 แห่งของกระทรวง ศึกษาธิการ โดยเฉพาะสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องดำเนินการอย่างจริงจังและจริงใจ เน้นกระบวนการดำเนินงานให้สิ้นสุดในระดับสถานศึกษา ให้มากที่สุด เพื่อเป็นฐานรองรับความเป็นนิติบุคคล และเมื่อโรงเรียนมีฐานะเป็นนิติบุคคลแล้วก็ไม่จำเป็นที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องออกนอกสถานศึกษาเพื่อไปรายงานตัวต่อผู้บังคับบัญชา ระดับกรม หรือแม้กระทั่งเขตพื้นที่ เพื่อจะได้มีเวลาอยู่ในสถานศึกษาและสนับสนุนผู้สอนให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญตามความมุ่งหมายของการปฏิรูป การศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้อย่างสมบูรณ์ครบถ้วน ถ้าโรงเรียนมีความพร้อม ทั้งในเรื่องครู ผู้บริหาร ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา และทรัพยากร ก็อาจจะพัฒนาไปเป็น โรงเรียนในกำกับของรัฐเพื่อให้มีความคล่องตัวมากขึ้น โดยทำสัญญาตกลงกับรัฐว่าจะรับงบประมาณ ของรัฐไปจัดการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ มีระบบการดำเนินงานที่ตรวจสอบ ได้ทุกขั้นตอน และเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา คือ ผู้นำนโยบาย แนวคิดและวิสัยทัศน์ที่เป็นประโยชน์สู่การ ปฏิบัติงาน ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความสามารถและมีคุณธรรมทางการบริหารจัดการที่ส่งผลที่ดี ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญ ดังนั้น ผู้บริหารจะต้องมีบทบาทในด้านการสนับสนุนอำนวยความสะดวกแก่ บุคลากรเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความต้องการ ความแตกต่าง ความถนัด ความสนใจ และการมีส่วนร่วมของทีมงานเป็นสิ่งสำคัญ

จากแนวคิดของนักการศึกษาที่กล่าวไว้ พอสรุปได้ว่า บทบาทของผู้บริหารมีความสำคัญ ที่สุดต่อการบริหารองค์กรเป็นอย่างดีในการที่จะนำองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนด ผู้บริหารที่ดีต้อง สามารถกำหนดทิศทางในการบริหารองค์กร ส่งเสริมสนับสนุนผู้ได้บังคับบัญชาที่มีความรู้ ความสามารถ ในงานอย่างเพียงพอที่สามารถบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์

ขอบข่ายงานของการบริหารโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 33-40) ได้กล่าวถึงแนวคิดและวัตถุประสงค์ในการ บริหารงานของโรงเรียน ทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหาร งานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ดังนี้

ด้านการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดในโรงเรียนที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการ ไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว

รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหาร และการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 33)

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้น นับตั้งแต่การกำหนดนโยบาย การวางแผน การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ตลอดจนการประเมินผลการสอน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของหลักสูตร และจุดมุ่งหมายของการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2547, หน้า 10)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547, หน้า 324) ให้ความหมายของคำว่าประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถที่ทำให้งานเกิดผลสำเร็จโดยสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ซึ่งในการบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์แล้วยังต้องคำนึงถึงการให้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

สอดคล้องกับวรรณิ โสสมประยูร (2546, หน้า 11-12) กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ มีหลักในการบริหาร คือ

1. หลักแห่งประสิทธิภาพ (Efficiency) หมายถึง การได้มีผลผลิตเพิ่มขึ้นโดยไม่เพิ่มการลงทุน นั่นคือ นักเรียน นักศึกษา สามารถสำเร็จการศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลาและช้ากว่ากำหนด

2. หลักแห่งประสิทธิผล (Effectiveness) หมายถึง ผลผลิตได้ตามจุดหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียน นักศึกษามีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ คุณภาพและการจัดการได้

อาทิตยา ดวงมณี (2540, หน้า 8) กล่าวว่า เนื่องจากงานด้านวิชาการมีขอบข่าย กว้างขวางมากในการบริหารงานในแต่ละอย่างจึงมีเทคนิคและหลักการที่แตกต่างกันไปในรายละเอียดของงานแต่หลักการที่สำคัญร่วมกันที่ควรนำไปปฏิบัติในการบริหารงานด้านวิชาการ พอสรุปได้ดังนี้

1. จัดทำแผนงานวิชาการที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือนโยบายหลัก
2. การบริหารงานวิชาการมุ่งการร่วมมือกันทำงาน
3. ควรจะกระจายอำนาจและความรับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติ
4. ควรส่งเสริมผู้ร่วมงานให้ปรับปรุงตนเองด้านวิชาการ
5. ริเริ่มสร้างสรรค์ในการปรับปรุงงานวิชาการ
6. ผู้บริหารควรใช้เทคนิคการส่งเสริมคนอื่นมากกว่าการสอนคนอื่น
7. มีการให้ขวัญ กำลังใจในการทำงาน

8. ควรมีคณะกรรมการที่ปรึกษาทางวิชาการ จัดบุคลากร จัดทำโครงการและแผนปฏิบัติงาน จัดทำปฏิทินการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานดำเนินไปตามเป้าหมายและขั้นตอนที่กำหนด

9. ให้ครูเข้าใจวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมายของการสอนทุกวิชาที่รับผิดชอบ

10. ติดตามและประเมินผลงาน

นอกจากนี้ ประเสริฐ อินทร์รักษ์ (2547, หน้า 6) ได้กล่าวว่า ดัชนีและเกณฑ์ในการประกันคุณภาพการศึกษา สำหรับความเป็นเลิศทางวิชาการ เมื่อพิจารณาในแง่ของกระบวนการแล้วมีหลักการบริหารพอสรุปได้เป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นวางแผนก่อนการดำเนินงาน ผู้บริหารจำเป็นต้องวางแผนงานด้านวิชาการเอาไว้ โดยกำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน การจัดระบบงาน การกำหนดวิธีการ ตอนของแผนที่วางไว้ โดยให้คณะครูมีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย

2. ขั้นการจัดดำเนินการ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ งานที่วางไว้ในแผนแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 งานที่เกี่ยวกับเนื้อหา ผู้บริหารจะต้องควบคุมดูแลให้มีการจัดทำแผนการสอนแต่ละวิชาเพื่อเป็นแนวทางในการสอนของครู เป็นการนำหลักสูตรหรือแผนงานลงสู่การปฏิบัติการสอน

2.2 งานที่เกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางด้านวิชาการ ได้แก่ การจัดโครงการสอนซ่อมเสริม โครงการส่งเสริมเด็กเรียนดี มีการจัดชุมนุมต่าง ๆ ลูกเสือและเนตรนารี มีการแนะแนวการศึกษาและอาชีพ ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ จัดให้มีห้องสมุดโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งค้นคว้า

2.3 งานเกี่ยวกับบริการ ผู้บริหารจะต้องส่งเสริมให้มีการบริการเกี่ยวกับสื่อการสอน เพื่อช่วยเหลือครูในการสอน และอุปกรณ์ต่าง ๆ มีการจัดรวบรวมเอกสารการสอน คู่มือครูเพื่อช่วยครูทำการสอน

3. ขั้นส่งเสริมและควบคุมงานด้านวิชาการ ผู้บริหารจะต้องติดตามและควบคุมงานวิชาการให้ได้มาตรฐาน

3.1 สนับสนุนให้มีการปฏิบัติตามมาตรฐานทางวิชาการ นั่นคือ กำหนดจุดมุ่งหมายและนโยบายที่เหมาะสมกับโรงเรียน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของนักเรียนกับจุดมุ่งหมายของโรงเรียน จัดหน่วยงานให้สามารถดำเนินงานตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สรรหาและคัดเลือกบุคลากรที่มีความรับผิดชอบทางวิชาการ จัดสรรเวลาและสถานที่ให้แก่กิจกรรมการเรียนการสอน จัดสรรวัสดุอุปกรณ์และสถานที่ติดต่อสื่อสารกับชุมชนเพื่อทราบความต้องการของชุมชน และจัดวางเป้าหมายได้ถูกต้อง นอกจากนี้ยังต้องมีการรวบรวมวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนด้วย

3.2 ส่งเสริมงานวิชาการและจัดบรรยากาศทางวิชาการ ผู้บริหารควรสนับสนุนที่จะให้การปฏิบัติงานด้านวิชาการมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กิจกรรมที่ควรจัดเพื่อสนองและเสริมบรรยากาศทางวิชาการยิ่งขึ้น มีดังนี้

3.2.1 จัดตั้งคณะทำงานทางวิชาการ ลักษณะของคณะอาจจัดรวมกันเป็นคณะครูที่สอนวิชาเดียวกันมาร่วมกันทำงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

3.2.2 ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งชุมชนหรือชมรม หรือสมาคมทางวิชาการเพื่อปรึกษาและเผยแพร่งานทางวิชาการให้กว้างขวาง

3.2.3 ส่งเสริมให้มีการจัดทำหนังสือวารสารเพื่อเผยแพร่หรือมีการประชุมสัมมนา ค้นคว้าวิจัยอยู่เสมอ

3.2.4 ส่งเสริมให้ครูได้มีความรู้และวุฒิสูงขึ้น เช่น ให้โอกาสในการศึกษาต่อหรือเข้ารับการอบรมเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ และเพื่อจะได้นำความรู้ไปเผยแพร่แก่นักเรียน

3.2.5 การเรียนในห้องเรียน ก็ควรจัดให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของ โรงเรียน เช่น นักเรียนอาจจะแบ่งกลุ่มกันตามความต้องการแบ่งตามเอกัตภาพหรือแบ่งแบบคละ การจัดครูเข้าสอนควรคำนึงถึงความสามารถ ความถนัด และวุฒิครู นอกจากนี้ วิธีการจัดครูเข้าสอนยังมีส่วนส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการได้ เช่น จัดครูเข้าสอนประจำชั้น จัดครูสอนประจำวิชาหรือจัดครูสอนเป็นทีม ปัจจุบันในกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้สถานศึกษาเป็นนิติบุคคล ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งได้มีการกำหนดขอบข่ายภารกิจการบริหารและจัดการสถานศึกษา ด้านการบริหารงานวิชาการ เป็น 12 ประการ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 32)

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
3. การวัดผล ประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
7. การนิเทศการศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
10. การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

การบริหารงานวิชาการทั้ง 12 ประการมีแนวทางปฏิบัติแต่ละประการ ดังต่อไปนี้
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 34-38)

1. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา มีแนวทางปฏิบัติกำหนดไว้ดังนี้

1.1 ศึกษาวิเคราะห์เอกสารหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 สาระแกนกลางของกระทรวงศึกษาธิการ ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการของสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

1.2 วิเคราะห์สภาพแวดล้อมและประเมินสภาพสถานศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ภารกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายรวมทั้งคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3 จัดทำโครงสร้างหลักสูตรและสาระต่าง ๆ ที่กำหนดให้มีในหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยพยายามบูรณาการเนื้อหาสาระทั้งในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันและระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

1.4 นำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนและบริหารจัดการใช้หลักสูตรให้เหมาะสม

1.5 นิเทศการใช้หลักสูตร

1.6 ติดตามและประเมินผลการใช้หลักสูตร

1.7 ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรตามความเหมาะสม

2. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางปฏิบัติกำหนดไว้ดังนี้

2.1 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ตามสาระและหน่วยการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.2 ส่งเสริมให้ครูจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงและการปฏิบัติจริง การส่งเสริมให้รักการอ่านและใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง การผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ให้สมดุลกัน ปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ กิจกรรม ทั้งนี้โดยจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ให้เอื้อต่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือเครือข่ายผู้ปกครอง ชุมชน ท้องถิ่นมามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนตามความเหมาะสม

2.3 จัดให้มีการนิเทศการเรียนการสอนแก่ครูในกลุ่มสาระต่าง ๆ โดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร เช่น นิเทศแบบเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนร่วมกันหรือแบบอื่น ๆ ตามความเหมาะสม

2.4 ส่งเสริมให้มีการพัฒนาครู เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม

3. การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน มีแนวทางปฏิบัติกำหนดไว้ดังนี้

3.1 กำหนดระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลของสถานศึกษา

3.2 ส่งเสริมให้ครูจัดทำแผนการวัดผลและประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา สาระการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 ส่งเสริมให้ครูดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน โดยเน้นการประเมินตามสภาพจริงจากกระบวนการ การปฏิบัติ และผลงาน

3.4 จัดให้มีการเทียบโอนความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น สถานประกอบการ และอื่น ๆ ตามแนวทางที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

3.5 พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้ได้มาตรฐาน

4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีแนวทางปฏิบัติกำหนดไว้ดังนี้

4.1 ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การบริหารการจัดการและการพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของสถานศึกษา

4.2 ส่งเสริมให้ครูศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

4.3 ประสานความร่วมมือในการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ตลอดจนการเผยแพร่ผลงานการวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และงานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่น

5. การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีแนวทางปฏิบัติกำหนดไว้ดังนี้

5.1 ศึกษา วิเคราะห์ ความจำเป็นในการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน และการบริหารงานวิชาการ

5.2 ส่งเสริมให้ครูผลิต พัฒนาสื่อและนวัตกรรมการเรียนการสอน

5.3 จัดหาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อใช้ในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานด้านวิชาการ

5.4 ประสานความร่วมมือในการผลิต จัดหา พัฒนา และใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนและการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษา บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานและสถาบันอื่น

- 5.5 การประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
6. การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ มีแนวทางปฏิบัติกำหนดไว้ดังนี้
- 6.1 สํารวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง
- 6.2 จัดทำเอกสารเผยแพร่แหล่งการเรียนรู้แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง
- 6.3 จัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้ และประสานความร่วมมือสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในการจัดตั้ง ส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน
- 6.4 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น
7. การนิเทศการศึกษา มีแนวทางปฏิบัติกำหนดไว้ดังนี้
- 7.1 จัดระบบการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 7.2 ดำเนินการนิเทศงานวิชาการ และการเรียนการสอนในรูปแบบหลากหลาย และเหมาะสมกับสถานศึกษา
- 7.3 ประเมินผลการจัดระบบและกระบวนการนิเทศการศึกษาในสถานศึกษา
- 7.4 ติดตาม ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อพัฒนาระบบและกระบวนการนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอนของสถานศึกษา
- 7.5 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์การจัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น หรือเครือข่ายการนิเทศการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา
8. การแนะแนวการศึกษา มีแนวทางปฏิบัติกำหนดไว้ดังนี้
- 8.1 จัดระบบการแนะแนวทางวิชาการและวิชาชีพภายในสถานศึกษาโดยเชื่อมโยงกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกระบวนการเรียนการสอน
- 8.2 ดำเนินการแนะแนวการศึกษา โดยความร่วมมือของครูทุกคนในสถานศึกษา
- 8.3 ติดตามและประเมินผลการจัดการระบบและกระบวนการแนะแนวการศึกษาในสถานศึกษา
- 8.4 ประสานความร่วมมือ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และประสบการณ์ด้านการแนะแนวการศึกษากับสถานศึกษาหรือเครือข่ายการแนะแนวภายในเขตพื้นที่การศึกษา
9. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มีแนวทางปฏิบัติกำหนดไว้ดังนี้

9.1 จัดระบบโครงสร้างองค์กรให้รองรับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

9.2 กำหนดเกณฑ์การประเมิน เป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาและตัวชี้วัดของกระทรวง เป้าหมายความสำเร็จของเขตพื้นที่การศึกษา หลักเกณฑ์ และวิธีการประเมินของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

9.3 วางแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

9.4 ดำเนินการพัฒนางานตามแผนและติดตาม ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพภายในเพื่อปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

9.5 ประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาและหน่วยงานอื่น ในการปรับปรุงและพัฒนาาระบบประกันคุณภาพภายในและการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

9.6 ประสานงานกับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษา

9.7 ประสานงานกับสำนักงานรับรองมาตรฐานการศึกษาและประเมินคุณภาพการศึกษา ในการประเมินสถานศึกษาเพื่อเป็นฐานในการพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

10. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน มีแนวทางปฏิบัติกำหนดไว้ดังนี้

10.1 การศึกษา สำรวจความต้องการ สนับสนุนงานวิชาการแก่ชุมชน

10.2 จัดให้ความรู้ เสริมสร้างความคิดและเทคนิค ทักษะทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาทักษะวิชาชีพและคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ท้องถิ่น

10.3 การส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนท้องถิ่น เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางวิชาการของสถานศึกษา และที่จัด โดยบุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

10.4 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชน ท้องถิ่น

11. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่นมีแนวทางปฏิบัติกำหนดไว้ดังนี้

11.1 ประสานความร่วมมือ ช่วยเหลือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาของรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ทั้งบริเวณใกล้เคียง ภายในเขตพื้นที่การศึกษา ต่างเขตพื้นที่การศึกษา

11.2 สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับองค์กรต่าง ๆ ทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

12. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา มีแนวทางปฏิบัติกำหนดไว้ดังนี้

12.1 ดำเนินการและศึกษาข้อมูลการจัดการศึกษา รวมทั้งความต้องการในการได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการของบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

12.2 ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาวิชาการและการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

12.3 จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการจัดการศึกษาของบุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

กล่าวโดยสรุป การบริหารงานวิชาการนั้นว่าเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษา ผู้บริหารจะต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานเนื่องจาก การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตรและการเรียนการสอนเพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ทั้งการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนวการศึกษา การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น ๆ และการส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารวมไปถึงให้ขวัญและกำลังใจอย่างทั่วถึงซึ่งจะทำให้การปฏิรูปการศึกษาบรรลุเป้าหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ต่อไป

ด้านการบริหารงานงบประมาณ

งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการดำเนินงาน กิจกรรมของทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน เนื่องจากงบประมาณเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของงานและมีความเกี่ยวข้องกับการบริหารทุกชั้นตอน งบประมาณในรูปแบบที่เหมาะสมจะเป็นสิ่งที่ส่งเสริมการดำเนินงานของหน่วยงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพงบประมาณมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอยู่หลายประการ รัฐบาลสามารถนำเองงบประมาณแผ่นดินมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศให้เจริญก้าวหน้า และเป็นประโยชน์ต่อประชาชนดังต่อไปนี้ (สำนักงานงบประมาณ, 2548, หน้า 3-4)

1. ใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารประเทศ รัฐบาลสามารถจัดงานต่าง ๆ ทุกงานที่รัฐบาลประสงค์ จะดำเนินการไว้ในงบประมาณตามที่รัฐบาลเห็นว่าจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อประชาชน และตามกำลังเงินที่มีอยู่ และให้ทุกส่วนราชการดำเนินงานตามที่ได้กำหนดไว้ในงบประมาณนั้น ๆ โดยให้มีการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกันตามแผนงานที่วางไว้ เพื่อป้องกันการรั่วไหลและการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นของหน่วยงานลดลง

2. ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ งบประมาณเป็นรายจ่ายจำนวนมาก การใช้จ่ายของรัฐบาลหากใช้จ่ายให้ดีและถูกต้องจะสามารถพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชนและเศรษฐกิจของประเทศได้อย่างมหาศาล โดยรัฐบาลต้องพยายามใช้จ่ายและจัดสรรงบประมาณให้เกิดประสิทธิผลและไปสู่โครงการที่จำเป็น และเป็น โครงการในด้านการลงทุนเพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจอย่างแท้จริง

3. เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากทรัพยากรหรืองบประมาณของประเทศมีจำกัด ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องใช้งบประมาณให้เป็นเครื่องมือในการจัดสรรหรือใช้จ่ายทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพสูงสุดโดยมีการวางแผนในการจะจัดสรรทรัพยากรเงินงบประมาณไปในแต่ละด้านว่าจะจัดสรรไปด้านใดเท่าไร และนานเท่าไร และมีการวางแผนการปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้นด้วย เพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในเวลาที่เร็วที่สุด และใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด

4. เป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ประชาชาติที่เป็นธรรม งบประมาณสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการก่อให้เกิดความเป็นธรรมในการกระจายรายได้ของประชาชน โดยรัฐบาลจะจัดสรรเงินงบประมาณไปสู่จุดที่ช่วยยกระดับฐานะของประชาชนที่ยากจนให้มีรายได้สูงขึ้น เช่น จัดสรรงบประมาณให้มีการสร้างสาธารณูปโภค ถนนหนทาง ไปสู่ประชาชนที่ยากจนในชนบทให้มากขึ้น เพื่อให้ประชาชนที่ยากจนสามารถใช้ขนส่งผลิตผลของตนเองออกขายสู่ตลาดภายนอกได้ เพื่อจะได้ราคาผลผลิตดีขึ้นทำให้มีรายได้สูงขึ้น เป็นต้น

5. เป็นเครื่องมือในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และการเงินการคลังของประเทศ รัฐบาลสามารถใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและการเงินและการคลังของประเทศได้โดยรัฐบาลจัดสรรเงินงบประมาณให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจ เช่น เมื่อเศรษฐกิจมีภาวะเงินเฟ้ออยู่รัฐบาลก็ควรจัดสรรงบประมาณ โดยใช้นโยบายการเก็บเงินภาษีอากรและรายได้อื่น ๆ ของรัฐบาล ให้มีรายรับงบประมาณให้มาก และให้มากกว่ารายจ่ายงบประมาณที่รัฐบาลจะใช้จ่ายออกไป เพื่อให้ปริมาณเงินในท้องตลาดในประเทศมีปริมาณเงินน้อยลง ซึ่งจะเป็นวิธีขจัดปัญหาภาวะเงินเฟ้อลงได้ทางหนึ่ง และในทางตรงข้ามในขณะที่เศรษฐกิจของประเทศมีภาวะเงินฝืดอยู่ รัฐบาลก็สามารถใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือจัดสรรเงินงบประมาณ โดยจัดเงินงบประมาณที่จะ

ใช้จ่ายให้มีการใช้จ่ายที่สูงและให้สูงกว่างบประมาณรายรับที่รัฐบาลเก็บเข้ามา จากการเก็บภาษีอากร และรายได้ทางอื่น ๆ ของรัฐบาล เพื่อเพิ่มปริมาณเงินในท้องตลาดให้มากขึ้น ซึ่งจะเป็นวิธีการขจัดปัญหาภาวะเงินฝืดลงได้ทางหนึ่ง

6. เป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์งานและผลงานที่รัฐบาลจะดำเนินการให้แก่ประชาชน และประเทศชาติ เนื่องจากงบประมาณเป็นที่รวมทั้งหมดของงานและแผนงานที่รัฐบาลจะดำเนินการในแต่ละปี ด้านสังคม ด้านอุตสาหกรรม ด้านเกษตร ฯลฯ ว่ามีงานอะไรบ้างที่รัฐบาลจะดำเนินงานในแต่ละด้าน ดังนั้น รัฐบาลสามารถใช้งบประมาณหรือเอกสารงบประมาณที่แสดงถึงงานต่าง ๆ ที่รัฐบาลทำให้แก่ประชาชนและประเทศชาติ เผยแพร่และประชาสัมพันธ์ เพื่อประชาชนจะได้ทราบว่าเงินภาษีอากรต่าง ๆ ที่ประชาชนได้เสียให้แก่รัฐนั้น รัฐได้นำมาทำประโยชน์อะไรให้แก่ประชาชน ประชาชนจะได้มีส่วนร่วมในการบริหารประเทศร่วมกับรัฐบาล ด้วยการเสียภาษีอากรด้วยความเห็นใจ และศรัทธาในผลงานของรัฐบาลต่อไป

จีระ หงส์คารมภ์ (2550) กล่าวว่า ในมุมมองของการบริหารมีอาชีพ ด้านออกกระเบียบ กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการที่เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณ และขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลในสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 สรุปได้ดังนี้

7. ให้สถานศึกษามีวัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ

8. ในกิจการทั่วไปของสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้แทนนิติบุคคลสถานศึกษา

9. ให้สถานศึกษาอำนาจปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา เว้นแต่การจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ที่มีผู้อุทิศให้สถานศึกษาต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ และเมื่อจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์แล้วให้สถานศึกษารายงานให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบโดยเร็ว

10. ในกรณีที่ต้องมีการจดทะเบียนสิทธิขึ้นทะเบียน หรือดำเนินการทางทะเบียนใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา ให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการทางทะเบียนดังกล่าวในนามนิติบุคคลสถานศึกษา

11. ในกรณีนิติบุคคลสถานศึกษาถูกฟ้องคดี ให้สถานศึกษารายงานให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ เพื่อดำเนินการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบดำเนินคดีโดยเร็ว

12. สถานศึกษาจะมีอิสระในการบริหารงบประมาณในส่วนของที่จัดไว้สำหรับสถานศึกษาตามที่ได้รับงบกำหนดวงเงิน และได้รับมอบอำนาจจากเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานกำหนด ยกเว้นงบประมาณในหมวดเงินเดือน
13. สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัสดุในส่วนที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ หรืออยู่ในวงเงินงบประมาณที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
14. การรับบริจาคเงิน หรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา ให้สถานศึกษาบริจาคตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ และตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
15. การบริหารจัดการเกี่ยวกับการเงิน และบัญชีของสถานศึกษาบริจาคตามระเบียบที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
16. ให้สถานศึกษาจัดทำบัญชีแสดงรายการรับจ่ายเงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้เป็นหลักฐานและรายงานให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบทุกสิ้นปีงบประมาณ การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- อุทัย บุญประเสริฐ (2547, หน้า 8-11) กล่าวว่า เพื่อให้การดำเนินงานในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลภายใต้งบประมาณที่จำกัด จำเป็นต้องดำเนินการตามเงื่อนไขการจัดการทางการเงิน ซึ่งเรียกว่ามาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้าน สรุปได้ดังนี้
1. การวางแผนงบประมาณ ในการจัดงบประมาณของประเทศที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนนั้น ส่วนราชการจำเป็นต้องดำเนินการในสิ่งที่เป็นพันธกิจหลักของหน่วยงาน เพื่อสนองตอบต่อเป้าหมายขององค์กรและเป้าหมายในการพัฒนาประเทศ ดังนั้น สิ่งที่ต้องดำเนินการเป็นสิ่งแรกก็คือ การจัดทำแผนกลยุทธ์ เพื่อนำกลยุทธ์ที่ได้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ และจะต้องบอกได้ว่าผลผลิตและผลลัพธ์จากการดำเนินงานคืออะไร จะใช้สิ่งใดเป็นตัวชี้วัดผลการดำเนินงาน กลยุทธ์ที่ได้จากการดำเนินการจัดทำกลยุทธ์ดังกล่าวจะต้องนำมาแปลงสู่แผนการดำเนินงานหรือกลยุทธ์ในการปฏิบัติงาน พร้อมจัดทำงบประมาณใช้จ่ายในแต่ละแผนงาน งาน โครงการ ตามประเภทค่าใช้จ่ายที่กำหนดและครอบคลุมแหล่งเงินงบประมาณ รวมถึงการประมาณการค่าใช้จ่ายล่วงหน้าสำหรับการดำเนินงานอีก 3 ปีงบประมาณ เพื่อเป็นการประกันได้ว่าหากสถานการณ์ไม่มีการเปลี่ยนแปลง หน่วยงานจะสามารถดำเนินกิจกรรมได้อย่างต่อเนื่องและทำให้ บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้

2. การคำนวณต้นทุนกิจกรรม ต้นทุนกิจกรรมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งสำหรับการจัดทำและบริหารงบประมาณ เพราะต้นทุนกิจกรรมเป็นที่แสดงถึงราคาของผลผลิตที่รัฐบาลจะต้องจัดซื้อจากหน่วยงาน เป็นตัวชี้วัดอย่างหนึ่งในการวัดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน รวมถึงประโยชน์ในการพิจารณาทบทวนการดำเนินงานของหน่วยงานว่างานโครงการดังกล่าวจะดำเนินการต่อไป หรือหยุดการดำเนินการ หากการดำเนินงานไม่มีประสิทธิผลและไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในส่วนราชการจำเป็นต้องจัดวางระบบในการคิดต้นทุนกิจกรรมเพื่อสามารถใช้ในการกำหนดราคาที่เหมาะสมและสามารถแสดงผลได้รวดเร็ว เพื่อประโยชน์ในการควบคุมการดำเนินงานและการติดตามตรวจสอบ นอกจากนั้นจะต้องมีระบบการบริหารต้นทุนที่จะแสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

3. การจัดระบบจัดซื้อจัดจ้าง กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ก่อให้เกิดการประหยัดในการใช้จ่ายงบประมาณแผ่นดิน และจะมีผลกระทบโดยตรงต่อทุนของการผลิต กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างที่ดี โปร่งใส ยุติธรรม และตรวจสอบได้ จะช่วยลดการสูญเสียเงินงบประมาณ ดังนั้น ส่วนราชการจะต้องจัดระบบการจัดซื้อจัดจ้างที่ดี มีแผนในการจัดซื้อจัดจ้างที่จะบ่งชี้ว่าจะจัดซื้อจัดจ้างพัสดุชนิดไหน จำนวนเท่าไร ในเวลาใด และจะจัดซื้อจัดจ้างอย่างไร เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินงาน ได้ทันเวลา มีปริมาณ คุณภาพ ราคาที่เหมาะสมและคุ้มค่าในการใช้

4. การบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ การควบคุมงบประมาณเป็นกลไกที่จำเป็นสำหรับการประกันว่า ความคล่องตัวของงบประมาณที่ส่วนราชการได้รับ (จากการกระจายอำนาจและผ่อนคลายการควบคุม) จากหน่วยงานกลางนั้นจะไม่นำไปสู่การกระจายงบประมาณที่ไม่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้น ภายในส่วนราชการแต่ละระดับจะต้องมีมาตรฐานในการควบคุมงบประมาณ รวมถึงการกำหนดความรับผิดชอบในเรื่องการบัญชีและการเงิน รายการทางบัญชี (Chart of Account) จะต้องแสดงถึงรายการที่จำเป็นเหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการควบคุมงบประมาณและคำนวณต้นทุนต่อหน่วย (Unit Cost) สำหรับรายงานผลการดำเนินงานรวมถึงมีระบบการอนุมัติ ตรวจสอบ และการบันทึกเพื่อใช้จ่ายงบประมาณ

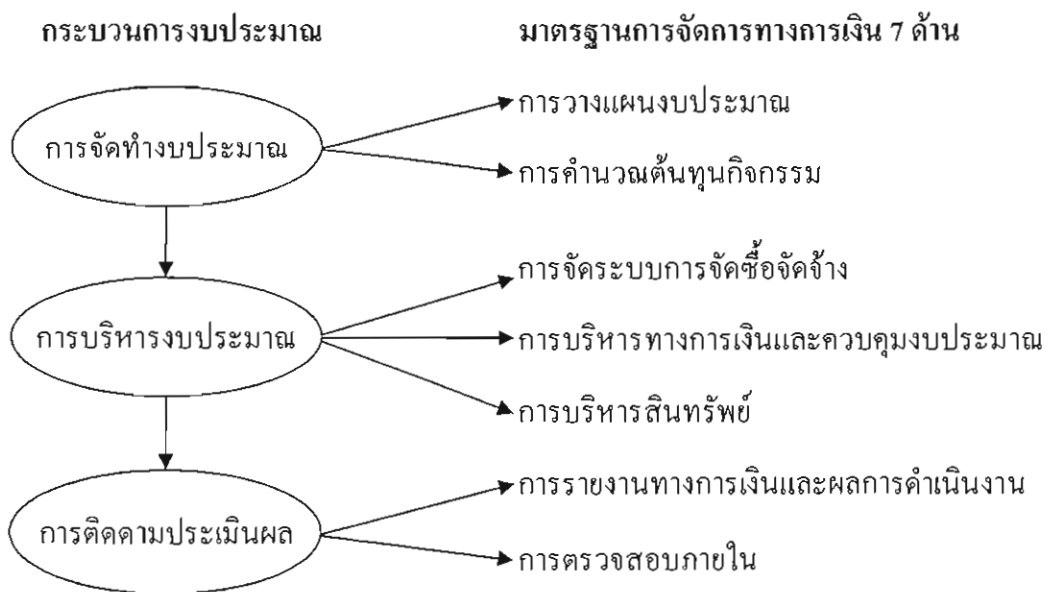
5. การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการ ติดตามและประเมินผล เป็นการแสดงความโปร่งใสของการใช้จ่ายเงิน ประสิทธิภาพและประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เป็นเครื่องมือที่ใช้กำกับการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ เพื่อจะบ่งชี้ถึงผลการดำเนินงาน และการใช้จ่ายในแต่ละช่วงเวลา รวมถึงข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ในการตัดสินใจของรัฐบาลว่าควรจะดำเนินกิจกรรมหรือมีหน่วยงานนั้นต่อไปหรือไม่

6. การบริหารสินทรัพย์ สินทรัพย์นับเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งในการดำเนินงานของทุกองค์กร หากองค์กรมีการใช้สินทรัพย์ที่ไม่คุ้มค่าหรือไม่มีประสิทธิภาพ ก็จะเป็นผลให้มีต้นทุนในการ

ดำเนินการสูงกว่าที่ควรจะเป็นสาเหตุทั่วไปของการสิ้นเปลืองงบประมาณอันเนื่องมาจากการใช้สินทรัพย์ ได้แก่ ไม่มีการบำรุงรักษาสินทรัพย์ ความสูญหาย การจัดซื้อสินทรัพย์ใหม่ในขณะที่สินทรัพย์เดิม ยังสามารถใช้งานได้ การขาดความชัดเจนของกฎระเบียบในการขายสินทรัพย์เดิมที่ไม่ก่อให้เกิดผลผลิต รวมถึงการขาดการบริหารสินทรัพย์ที่มีอยู่ให้บังเกิดผลประโยชน์สูงสุด ดังนั้นองค์การภาครัฐจึงจำเป็นต้องมีการบริหารสินทรัพย์ที่มีอยู่ให้เกิดสัมฤทธิ์ผล และมีการจัดซื้อสินทรัพย์ใหม่เท่าที่จำเป็นอย่างแท้จริง

7. การตรวจสอบภายใน การปรับเปลี่ยนระบบงบประมาณจากงบประมาณแบบแผนงานไปสู่ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน จะมีการลดบทบาทของหน่วยงานกลางที่เคยทำหน้าที่ในการควบคุมการดำเนินงานของส่วนราชการและให้ส่วนราชการมีความคล่องตัวในการบริหารงบประมาณมากขึ้น ในขณะเดียวกันอาจจะส่งผลให้มีการใช้งบประมาณอย่างไม่มีประสิทธิภาพได้ ดังนั้นการตรวจสอบภายในจึงถือเป็นกลไกที่สำคัญในการควบคุมการใช้งบประมาณให้เป็นไปในทางที่ถูกต้องและมีผลสัมฤทธิ์

มาตรฐานการจัดการทางการเงิน 7 ด้านข้างต้นเป็นมาตรการที่กำหนดขึ้น เพื่อประกันความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการนำงบประมาณไปใช้อย่างไม่มีประสิทธิภาพและไม่มีประสิทธิผล ทั้งนี้เนื่องจากระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นระบบที่ต้องการกระจายอำนาจในระบบงบประมาณไปสู่หน่วยงานผู้ปฏิบัติเพื่อให้หน่วยงานผู้ปฏิบัติมีความคล่องตัวในการดำเนินงาน ซึ่งหากจะนำมาเชื่อมโยงกับกระบวนการงบประมาณที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบันแล้วสามารถแสดงให้เห็นได้ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ความเชื่อมโยงกระบวนการงบประมาณกับมาตรฐานการจัดการทางการเงิน

(อุทัย บุญประเสริฐ, 2547, หน้า 11)

กล่าวโดยสรุป งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญในการดำเนินงานกิจกรรมของทุกหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงาน การมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงานด้านการจัดทำและเสนอของงบประมาณ การจัดสรรงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา การบริหารการเงินการบัญชี และการบริหารพัสดุและทรัพย์สิน ในการบริหารงบประมาณและการเงินดังกล่าว ผู้บริหารจะต้องวางแผนและดำเนินงานบริหาร อย่างเป็นระบบ มีกระบวนการเป็นขั้นตอนอย่างครบวงจร ตั้งแต่การวางแผน การจัดทำงบประมาณ การดำเนินงาน การกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล โดยมีคณะกรรมการสถานศึกษา หรือเขตพื้นที่การศึกษา ร่วมรับผิดชอบ และดำเนินการด้วย

ด้านการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา อยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรกลางบริหารงานบุคคล ซึ่งการบริหารงานบุคคลจะยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคลสู่สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา การบริหารงานบุคคลตามแนวปฏิรูปการศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีกระบวนการต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแผนกำลังคน การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การธำรงรักษาและพัฒนา การจัดระบบค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตลอดจนการออกจากราชการ จุดเน้นของการบริหารจะอยู่ที่การพัฒนาและการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ แนวทาง การบริหารงานบุคคลจะต้องยึดหลักการตามระบบคุณธรรม (Merit System) และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือธรรมรัฐหรือธรรมาภิบาลนั่นเอง (ธีระ รุณเจริญ, 2546, หน้า 13-14)

แนวทางธรรมาภิบาลในการบริหารและจัดการศึกษา โรงเรียนนิติบุคคลโดยเฉพาะ 2 ด้านที่เป็นสิ่งสำคัญมากในขณะนี้ คือ ด้านการบริหารบุคคล บุคคลทั่วไป และที่เป็นบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุด ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า “บุคลากรในโรงเรียนมีความสำคัญต่อการบริหาร” เพราะบุคลากรเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการเกี่ยวกับปัจจัยต่าง ๆ ทั้งวัสดุ อุปกรณ์ และการจัดการต่าง ๆ เพื่อการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารต้องสร้างภาวะผู้นำ และควรยึดหลักวิชาที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมาบูรณาการไปสู่การปฏิบัติที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างมุ่งมั่นและจริงจัง ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 6-9)

1. มีความซื่อสัตย์สุจริต ถือว่าเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดของการบริหาร เพราะจะต้องทำเป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อให้เกิดความศรัทธาและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคลากร ผู้ได้บังคับบัญชา ดังคำกล่าวที่ว่า “แบบอย่างที่ดีย่อมอยู่เหนือคำสอนอื่นใด”

2. มีความยุติธรรม การบริหารงานด้วยความเสมอภาค เป็นกลาง และยุติธรรมกับทุกคน ซึ่งทำให้ลดความขัดแย้งภายในโรงเรียนได้
3. มีความมุ่งมั่น ขยัน อดทน และเป็นคนสู้งาน บุคลากรจะเห็นการทำงานและจะนำไปเป็นแบบอย่าง โดยยึดหลักว่า “สอนให้รู้ ทำให้ดู อยู่ให้เห็น” (ท่านได้ทำในสิ่งเหล่านี้หรือยัง)
4. มีความรับผิดชอบสูง “ความรับผิดชอบ” เป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งอีกประการหนึ่ง เพราะความรับผิดชอบต่อทำให้งานประสบความสำเร็จ แม้ในบางครั้งที่สำคัญๆ ของโรงเรียนเกิดความผิดพลาด ในฐานะผู้บริหารจำเป็นต้องยอมรับและรับผิดชอบโดยไม่โยนความผิดไปให้ผู้อื่น
5. มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำแนวคิดและวิธีการใหม่ ๆ มาปฏิบัติในโรงเรียนบ้าง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์แสดงให้เห็นถึงการเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลง
6. มีภาวะผู้นำสูง ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนเชิงการพัฒนาที่ดีขึ้นใน 4 ด้าน กล่าวคือ ด้านบริหารงานบุคคล ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป
7. กล้าที่จะคิด กล้าที่จะพูด กล้าที่จะนำ กล้าที่จะทำ กล้าที่จะตัดสินใจ และกล้าที่จะรับผิดชอบ ในฐานะผู้บริหารฯ
8. มีคุณธรรม และจริยธรรม ยึดพรหมวิหาร 4 เป็นธรรมะในการบริหารบุคลากร ได้แก่
 - 8.1 เมตตา ให้ความรัก ความปรารถนาดีแก่ทุกคนด้วยความเสมอภาค ไม่ลำเอียง
 - 8.2 กรุณา ให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากรฯ ที่มีทุกข์ตาม โอกาสและความเหมาะสม อย่างเท่าเทียมกันหรือกรณีมีปัญหาในหน้าที่การงานและปัญหาส่วนตัว
 - 8.3 มุทิตา ยินดีให้กำลังใจแก่บุคลากรทุกคนเมื่อประสบความสำเร็จในชีวิต หรือในหน้าที่การงานตามความเหมาะสม พิจารณาความดีความชอบที่ใช้หลักความดี ความเก่ง ส่งเสริมและสนับสนุนให้ทำผลงานเพื่อการพัฒนาวิชาชีพที่สูงขึ้น การจัดทำการ์ดอวยพรและของที่ระลึกมอบให้ในวันคล้ายวันเกิด ฯลฯ
 - 8.4 อุเบกขา ทำงานโดยปราศจากอคติวางตัวเป็นกลางให้ความยุติธรรมแก่ผู้ได้บังคับบัญชา ไม่ลำเอียง ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่แสดงความดีใจจนเกินควร หรือทับถมผู้อื่นเมื่อประสบเคราะห์กรรม
9. มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง สามารถเก็บความรู้สึกต่าง ๆ ได้ สุขุม รอบคอบ นุ่มนวล มีความอดทนต่อความรู้สึกที่ไม่ถูกต้อง หรือการปฏิบัติที่ขัดต่อกฎระเบียบ และวัฒนธรรม
10. เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุคลากรในโรงเรียนและครอบครัว มีนิสัยรักการอ่านการใช้เวลาว่างในวันหยุด โดยการวางแผนและบริหารเวลาให้คุ้มค่าที่สุดสำหรับการปฏิบัติงานและการศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองเสมอ

11. มีความจริงใจ ยึดอุดมการณ์ในการทำงานให้ความเป็นกันเองแก่ผู้ร่วมงาน ทุกคนด้วยความเสมอภาค ด้านการบริหารงาน การบริหารงานในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ และด้านบริหารงานทั่วไป ควรใช้วิธีการบริหารรูปแบบใหม่ “รูปแบบที่ทุกคนมีส่วนร่วม” ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ และร่วมรับผิดชอบ โดยพิจารณาจัดทำภารกิจให้ชัดเจน ครอบคลุมงานทั้งหมดและมีการกำหนดกลุ่มงานที่มีความสอดคล้องกัน จัดโครงสร้างบริหารที่เป็นนิติบุคคล มีการบริหารเป็นระบบ มีสายบังคับบัญชา และการประสานคน/งาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัว มีการกำหนดขอบเขต อำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบ ในทุกระดับของตำแหน่ง ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ ทุกขั้นตอน ใ่ว่างชัดเจนและโปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต้องฝึกการสร้างจิตสำนึกในเรื่องของความรักและภักดี ความหวงแหน และความเป็นเจ้าของร่วมกัน (Sense of Belonging)

12. คั้งที่กระแสพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ ข้าราชการทุกหมู่เหล่าได้นำมาเป็นข้อคิด “สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา” นำหลักธรรมมาใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ได้แก่ ฉันทะ ความพึงพอใจ โดยให้บุคลากรทุกคนได้ทำงานอย่างที่คุณเองชอบ ปฏิบัติงานด้วยความวิริยะอุตสาหะมีความเพียรพยายามในการทำงาน ทำงานด้วยความคิดก่อนทำ การทำงานด้วยความใคร่ครอง มีความรอบคอบ ถูกต้อง รวดเร็ว

13. การบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของโรงเรียนในการเป็นแบบอย่างที่ดีที่จะนำโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพสู่ความสำเร็จ ต้องมีคุณลักษณะของผู้ผู้นำที่สำคัญ ได้แก่ มีความซื่อสัตย์ มีความยุติธรรม มีความมุ่งมั่น ขยัน อดทน มีความรับผิดชอบสูง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีภาวะผู้นำสูง เป็นคนกล้าคิด กล้าเปลี่ยนแปลง กล้าตัดสินใจ มีคุณธรรมจริยธรรม มีวุฒิภาวะทางอารมณ์สูง เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และมีความจริงใจ จากประสบการณ์ที่ข้าพเจ้าได้สอนสาขาการบริหารการศึกษามาเป็นเวลา 35 ปีเศษ มีโอกาสไปศึกษา ศึกษาดูงานด้านการบริหารจัดการ โรงเรียน ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ทั้งในประเทศ และต่างประเทศในหลาย ๆ ประเทศ จากการสังเกตและพบปะแลกเปลี่ยนกันจะมีความแตกต่างกันบ้างตามบริบทของแต่ละประเทศ มีปัญหาอุปสรรคต่างกันแต่ที่คล้าย ๆ กัน คือ การบริหารเชิงคุณภาพกับการประกันคุณภาพการศึกษาคุณภาพผู้เรียนมุ่งเน้นสู่ความเป็นสากล โดยใช้การบริหารที่เน้นแบบการมีส่วนร่วมการบริหารโดยยึดประชาธิปไตย การสร้างทีมงาน หลัก 5 ส. เทคนิคการวิเคราะห์แบบ SWOT การบริหารแบบ TQM การบริหารระบบคุณภาพ ISO 9002 จนสามารถบริหารโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นการจัดการเพื่อให้มีบุคลากรคุณภาพในองค์กรในปริมาณที่เพียงพอเหมาะสม สำหรับการปฏิบัติตามภารกิจหน้าที่ และบุคลากรเหล่านี้มีขวัญกำลังใจที่ดีมีความมุ่งมั่น

ตั้งใจทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมายที่พึงประสงค์ของสถานศึกษาหรือเขตพื้นที่การศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้จัดทำแผนเป้าหมายของการดำเนินการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอยู่ที่ผู้เรียน โดยจะต้องพัฒนาระบบบริหารงานบุคคล ที่กระตุ้นจิตใจให้ครูเปลี่ยนพฤติกรรมจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ให้มีคุณลักษณะเก่ง ดี มีสุข ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีความคิดสร้างสรรค์ มีทักษะในการประกอบอาชีพมีวินัย คุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ บนพื้นฐานความเป็นไทย อนุรักษ์ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีสุขภาพกายและจิตใจที่สมบูรณ์

ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จะต้องพัฒนาหน่วยงานให้เป็นองค์กรมาตรฐาน มีประสิทธิภาพสูง ทันสมัย และมีความคล่องตัว โดยกำหนดยุทธศาสตร์ การดำเนินการดังนี้ ตามเจตนารมณ์ของพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ส่วนราชการระดับกรมและจังหวัด จัดทำคำรับรองการปฏิบัติราชการ โดยจะต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์ซึ่งมีตัวชี้วัด ค่าเป้าหมายและเกณฑ์การให้คะแนนตัวชี้วัดตามกรอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ 4 มิติ คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 3-6)

มิติที่ 1 มิติด้านประสิทธิผลตามยุทธศาสตร์

มิติที่ 2 มิติด้านคุณภาพการให้บริการ

มิติที่ 3 มิติด้านประสิทธิภาพของการปฏิบัติราชการ

มิติที่ 4 มิติด้านการพัฒนาองค์กร

ในมิติที่ 4 คือ มิติด้านการพัฒนาองค์กรนั้น มีประเด็นการประเมินผลในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การบริหารองค์ความรู้ การพัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ และการบริหารการเปลี่ยนแปลง ซึ่งในประเด็นการประเมินเรื่องการบริหารการเปลี่ยนแปลงนั้น กำหนดให้ส่วนราชการจัดทำข้อเสนอการเปลี่ยนแปลง (Blueprint for Change) เพื่อสร้างความพร้อมในการสนับสนุนยุทธศาสตร์ให้สอดคล้องตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ซึ่งได้กำหนดแนวทางการบริหารราชการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงใน 3 ด้าน คือ

1. การปรับปรุงประสิทธิภาพ โดยผู้บริหารขององค์กรจะต้องปรับกระบวนการบริหาร เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ

2. การพัฒนาคุณภาพ โดยการปรับกระบวนการบริหารลูกค้าผู้รับบริการ

3. การเสริมสร้างขีดสมรรถนะของบุคลากรเพื่อสร้างความพร้อมเชิงยุทธศาสตร์ โดยการวางระบบบริหารจัดการสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ให้มีความเหมาะสมและสามารถรองรับต่อการนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติที่สัมฤทธิ์ผลได้

มาตรฐานความสำเร็จด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลในส่วนราชการ หมายถึง ผลการบริหารราชการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลซึ่งส่วนราชการต้องบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้สำหรับกรอบมาตรฐานความสำเร็จ 5 มิติที่สำนักงาน ก.พ. กำหนดไว้ ประกอบด้วย

มิติที่ 1 ความสอดคล้องเชิงยุทธศาสตร์ หมายถึง การที่ส่วนราชการมีแนวทางและวิธีการบริหารทรัพยากรบุคคล ดังต่อไปนี้

1. ส่วนราชการมีนโยบาย แผนงานและมาตรการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ซึ่งมีความสอดคล้องและสนับสนุนให้ส่วนราชการบรรลุพันธกิจ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
2. ส่วนราชการมีการวางแผนและบริหารกำลังคนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ กำลังคนมีขนาดและสมรรถนะที่เหมาะสมสอดคล้องกับการบรรลุภารกิจและความจำเป็นของส่วนราชการทั้งในปัจจุบันและในอนาคต มีการวิเคราะห์สภาพกำลังคน (Workforce Analysis) สามารถระบุช่องว่างด้านความต้องการกำลังคนและมีแผนเพื่อลดช่องว่างดังกล่าว
3. ส่วนราชการมีนโยบาย แผนงาน โครงการและมาตรการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อดึงดูดให้ได้มา พัฒนา และรักษาไว้ซึ่งกลุ่มข้าราชการ และผู้ปฏิบัติงานที่มีทักษะหรือสมรรถนะสูง ซึ่งจำเป็นต่อความคงอยู่และขีดความสามารถในการแข่งขันของส่วนราชการ
4. ส่วนราชการมีแผนการสร้างและแผนการพัฒนาผู้บริหารทุกระดับ รวมทั้งมีแผนสร้างความต่อเนื่องในการบริหารราชการ นอกจากนี้ ยังรวมถึงการที่ผู้นำปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและสร้างแรงบันดาลใจให้กับข้าราชการและผู้ปฏิบัติงาน ทั้งในเรื่องของผลการปฏิบัติงานและพฤติกรรมในการทำงาน

มิติที่ 2 ประสิทธิภาพของการบริหารทรัพยากรบุคคล หมายถึง กิจกรรมและกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการ มีลักษณะดังต่อไปนี้

1. กิจกรรมและกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการ เช่น การสรรหาคัดเลือกการบรรจุแต่งตั้ง การพัฒนา การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การโยกย้าย และกิจกรรมด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลอื่น ๆ มีความถูกต้องและทันเวลา
2. ส่วนราชการมีระบบฐานข้อมูลด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลที่มีความถูกต้องเที่ยงตรง ทันสมัย และนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจและการบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการได้จริง

3. สัดส่วนค่าใช้จ่ายสำหรับกิจกรรมและกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลต่องบประมาณรายจ่ายของส่วนราชการ มีความเหมาะสม และสะท้อนผลิตภาพของบุคลากร ตลอดจนความคุ้มค่า

4. มีการนำเทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการกิจกรรมและกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการ เพื่อปรับปรุงการบริหารและการบริการ

มิติที่ 3 ประสิทธิภาพของการบริหารทรัพยากรบุคคล หมายถึง นโยบาย แผนงาน โครงการ และมาตรการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการ ก่อให้เกิดผลดังต่อไปนี้

1. การรักษาไว้ซึ่งข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานซึ่งจำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมาย พันธกิจของส่วนราชการ

2. ความพึงพอใจของข้าราชการและบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานต่อนโยบาย แผนงาน โครงการและมาตรการด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการ

3. การสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้และการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมให้มีการแบ่งปันแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารและความรู้ เพื่อพัฒนาข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานให้มีทักษะและสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับการบรรลุภารกิจและเป้าหมายของส่วนราชการ

4. การมีระบบการบริหารผลงานที่เน้นประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพและความคุ้มค่า มีระบบหรือวิธีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่สามารถจําแนกความแตกต่างและจัดลำดับผลการปฏิบัติงานของข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานซึ่งเรียกชื่ออื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจถึงความเชื่อมโยงระหว่างผลการปฏิบัติงานส่วนบุคคลและผลงานของทีมงานกับความสำเร็หรือผลงานของส่วนราชการ

มิติที่ 4 ความพร้อมรับผิดชอบด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล หมายถึง การที่ส่วนราชการจะต้อง

1. รับผิดชอบต่อการตัดสินใจและผลของการตัดสินใจด้านการบริหารทรัพยากรบุคคล ตลอดจนดำเนินการด้านวินัย โดยคำนึงถึงหลักความสามารถและผลงาน หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม และหลักสิทธิมนุษยชน

2. มีความโปร่งใสในทุกกระบวนการของการบริหารทรัพยากรบุคคล
ทั้งนี้จะต้องกำหนดให้ความพร้อมรับผิดชอบด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลแทรกอยู่ในทุกกิจกรรม ด้านการบริหารทรัพยากรบุคคลของส่วนราชการ

มิติที่ 5 คุณภาพชีวิตและความสมดุลระหว่างชีวิตกับการทำงาน หมายถึง การที่ส่วนราชการมีนโยบาย แผนงาน โครงการและมาตรการ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตของข้าราชการและบุคลากรภาครัฐ ดังนี้

3. ข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจต่อสภาพแวดล้อมในการทำงาน ระบบงาน และบรรยากาศการทำงาน ตลอดจนมีการนำเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามาใช้ในการบริหารราชการ และการให้บริการแก่ประชาชน ซึ่งจะส่งเสริมให้ข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ โดยไม่สูญเสียรูปแบบการใช้ชีวิตส่วนตัว

4. มีการจัดสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มเติมที่ไม่ใช่สวัสดิการภาคบังคับ ตามกฎหมาย ซึ่งมีความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการและสภาพของส่วนราชการ

5. มีการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างฝ่ายบริหารของส่วนราชการกับข้าราชการ และบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน และในระหว่างข้าราชการและผู้ปฏิบัติงานด้วยกันเอง

ปัญหา แก้วกีฬร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2545, หน้า 35) ปัจจัยความสำเร็จของการ บริหารงานบุคคลของสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา มีปัจจัยที่ควรคำนึงถึงดังนี้

1. การยึดหลักการสำคัญตามระบบคุณธรรม 4 ประการ ได้แก่ หลักความสามารถ หลักความเสมอภาค หลักความมั่นคง และหลักความเป็นกลางทางการเมือง

2. การวางแผนกำลังคน โดยมีข้อมูลบุคคลที่ทันสมัยเพื่อให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่ การศึกษาใช้ในการบริหารจัดการบุคคลให้บรรลุเป้าหมาย

3. การพัฒนาบุคลากร โดยกำหนดนโยบายเพื่อเน้นการสร้างคนเป็นการลงทุนระยะยาว มีการพัฒนาบุคคลอย่างทั่วถึง ตรงความต้องการเป็นรายบุคคล ติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้มีเป้าหมายเพื่อทำงานได้ ทำงานดี ทำงานเก่ง สอนงานได้ มีการเลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง การดูงาน การโยกย้ายงาน เพื่อให้เกิดการพัฒนา

4. การส่งเสริมความก้าวหน้าในวิชาชีพ และให้ขวัญกำลังใจ

5. การให้บุคลากรมีส่วนร่วมและปลูกฝังอุดมการณ์ความเป็นเจ้าของ

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ องค์การกลางบริหารงานบุคคล ซึ่งการบริหารงานบุคคลจะยึดหลักการกระจายอำนาจการบริหารงาน บุคคลสู่สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา การบริหารงานบุคคลตามแนวปฏิรูปการศึกษาจะต้อง ดำเนินการอย่างเป็นระบบ และมีกระบวนการต่อเนื่อง ตั้งแต่การวางแผนกำลังคน การสรรหา การบรรจุแต่งตั้ง การธำรงรักษาและพัฒนา การจัดระบบค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตลอดจนการออกจากราชการ จุดเน้นของการบริหารจะอยู่ที่การพัฒนาและการส่งเสริมขวัญและ กำลังใจ แนวทาง การบริหารงานบุคคลจะต้องยึดหลักการตามระบบคุณธรรม (Merit System) และ หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี หรือธรรมรัฐ หรือธรรมภิบาลนั่นเอง

ด้านการบริหารงานทั่วไป

อุทัย บุญประเสริฐ (2547, หน้า 75) ให้แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการบริหารทั่วไปเป็นกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาและหน่วยงานให้เกิดความคล่องตัว สามารถดำเนินกิจกรรมไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานบริหารทั่วไปของสถานศึกษา ประกอบด้วย งานธุรการ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์กับชุมชน ส่วนงานบริหารทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อาจประกอบด้วย งานธุรการ งานระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศ งานประสานงาน งานประชาสัมพันธ์ งานส่งเสริมสนับสนุน งานประกันโอกาสในการศึกษา งานอำนวยความสะดวก การติดตามตรวจสอบ งานนโยบาย แผนและการจัดทำงบประมาณ งานสนับสนุนการประชุม งานพัฒนา การบริหาร งานพัฒนาโครงการ เป็นต้น การบริหารทั่วไปให้ประสบผลสำเร็จผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำสูง มีการจัดวางบุคลากรให้ปฏิบัติงานตรงกับความสามารถและความถนัด มีการจัดสำนักงานที่ดี มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ประหยัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีการประเมินตรวจสอบผลการดำเนินงานเป็นระยะและอย่างต่อเนื่อง มีการนำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการบริหารทั่วไป สำหรับเทคนิคการบริหารสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่องค์กรสมัยใหม่นั้นมีฐานการพัฒนา 5 ประการ คือ การเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียน การเชื่อมโยงและพัฒนากรอบแห่งภูมิปัญญา การมีวิสัยทัศน์ร่วม การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม และการคิดเป็นระบบ

การบริหารทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานว่า สอดคล้องกับสาระสำคัญตามมาตรา 39 และ 40 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดให้กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังสถานศึกษาในเขตพื้นที่ การดำเนินงานเพื่อให้เกิดการบริหารตามรูปแบบนี้ อย่างมีประสิทธิภาพจึงอยู่กับองค์ประกอบ ดังนี้ (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2548, หน้า 221)

1. การกระจายอำนาจการบริหารจัดการสู่หน่วยปฏิบัติการ โดยตรง ซึ่งในที่นี้จะหมายถึง ตัวโรงเรียนหรือสถานศึกษาโดยตรง
2. การบริหาร โดยหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ซึ่งเป็นการคืนอำนาจการจัดการศึกษาให้ประชาชนและชุมชน
3. การบริหารตนเอง (Self-Managing) ด้วยตนเองเป็นหลัก และ
4. การบริหารจัดการที่ตอบสนองที่ตรงกับความต้องการหรือสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชนมากที่สุด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2546, หน้า 15) สรุปว่า แนวคิดในการบริหารจัดการ โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานจะเป็นแนวทางในการกระจายอำนาจหน้าที่ในองค์กร ดังนี้

1. เป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญและผู้มีประสบการณ์เพื่อร่วมกันจัดการศึกษาเปิดโอกาสให้ครูเจ้าหน้าที่และชุมชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องสำคัญของโรงเรียน
 2. เป็นเป็นการระดมทรัพยากรด้านการเงิน และวิชาการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
 3. สร้างความยืดหยุ่นในการทำงาน ทำให้เกิดการริเริ่มการจัดทำโครงการใหม่ ๆ เพื่อให้ตรงกับความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น
 4. ครูและผู้ปกครองซึ่งมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณ จะต้องใช้งบประมาณโดยประหยัดและเกิดประโยชน์สูงสุด
 5. เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนในโรงเรียน ได้เสนอความคิดเห็นในการปรับปรุงการศึกษา อีกทั้งเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารและจัดการศึกษา
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2547, หน้า 49) ได้ศึกษาภาพรวมผลการประเมิน สมรรถนะหลักการบริหารของผู้บริหารและสังเคราะห์ภาพรวมในการบริหารทั่วไป ประกอบด้วย

1. หลักการกระจายอำนาจ เป็นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้มากที่สุด โดยมีความเชื่อว่าโรงเรียนเป็นหน่วยสำคัญในการจัดการศึกษา ในการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาการศึกษาของเด็ก
2. หลักการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมในการบริหาร ร่วมตัดสินใจ และร่วมจัดการศึกษา
3. หลักการคืนอำนาจจัดการศึกษาให้ประชาชน ซึ่งในอดีตการจัดการศึกษาเป็นการรวมอำนาจการบริหารจัดการไว้ที่ส่วนกลางเพื่อความเป็นเอกภาพ และมาตรฐานทางการศึกษา แต่ในปัจจุบันคนมีการศึกษามากขึ้น สังคมเปลี่ยนแปลง การจัดการศึกษาโดยส่วนกลางเริ่มมีข้อจำกัดเกิดความล่าช้า ไม่ตอบสนอง จึงต้องมีการคืนอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้มีบทบาทในการจัดการศึกษามากขึ้น
4. หลักการบริหารจัดการตนเอง ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเชื่อว่า ถ้าให้ส่วนกลางทำหน้าที่เพียงแต่กำหนดนโยบายและเป้าหมายแล้วปล่อยให้โรงเรียนมีระบบการบริหารด้วยตนเอง ให้โรงเรียนมีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบในการดำเนินงานได้ ซึ่งสามารถดำเนินงานด้วยวิธีที่แตกต่างกันแล้วแต่ความพร้อมและสถานการณ์ในโรงเรียน ผลน่าจะมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิมที่ทุกอย่างถูกกำหนดมาจากส่วนกลาง

สมคิด บาง โม (2548, หน้า 4-6) กล่าวถึงปัจจัยความสำเร็จในการบริหารงานทั่วไป ประกอบด้วยรายละเอียดในส่วนต่าง ๆ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมาย (Ends) จุดมุ่งหมาย หรือเป้าประสงค์ (Goals) เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงความมุ่งหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นหลังจากที่มีการปฏิบัติตามแผนสิ้นสุดลง สำหรับวัตถุประสงค์ (Objectives) เป็นองค์ประกอบที่เป็นผลมาจากการถ่ายทอดจุดมุ่งหมายให้เป็นรูปธรรมในการปฏิบัติมากขึ้น ดังนั้น การกำหนดวัตถุประสงค์โดยทั่วไปจึงอาจเป็นการชี้ถึงสภาพของปัญหาและการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของภูมิหลัง (Past Experience) ที่เป็นสาเหตุให้มีการวางแผน หรือแสดงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับการวางแผนนั้นในส่วนของเป้าหมาย (Targets) เป็นองค์ประกอบที่เป็นผลมาจากการถ่ายทอดวัตถุประสงค์ให้เป็นรูปธรรมในการปฏิบัติมากขึ้น เป้าหมายที่ดีจึงควรที่จะกำหนดเป็นหน่วยนับที่วัดผลได้ หรือควรกำหนดตัวเลขที่แสดงถึงจำนวนของผลงานที่ต้องการให้เกิดขึ้นหลังจากมีการปฏิบัติในแต่ละองค์ประกอบของแผนสิ้นสุดลง

2. วิธีการและกระบวนการ (Means and Process) เป็นการนำเอาข้อมูลมาวิเคราะห์กำหนดเป็นทางเลือกสำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติ (Strategy) ให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ จากนั้นจะถ่ายทอดออกมาเป็นแผนงาน งาน และโครงการที่เชื่อมโยงกันตามลำดับความสำคัญก่อนหลัง ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินการปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องและสามารถบรรลุจุดมุ่งหมาย (Ends) ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สำหรับวิธีการและกระบวนการของการวางแผนโดยทั่วไปจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบหลัก 2 ประการ คือ

2.1 แนวทางปฏิบัติหรือกลวิธีการปฏิบัติ (Strategy) เป็นองค์ประกอบซึ่งเป็นผลที่เกิดจากการถ่ายทอดจากเป้าหมาย (Targets) ที่กำหนดไว้ เพื่อส่งผลให้ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติให้บรรลุจุดมุ่งหมาย (Ends) ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 แผนงาน (Programs) งาน (Workplans) และ โครงการ (Projects) เป็นผลที่เกิดจากการถ่ายทอดแนวทางการปฏิบัติหรือกลวิธีการปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมในการปฏิบัติมากขึ้นซึ่ง โดยทั่วไปจะต้องแสดงถึงการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบด้วย

3. ทรัพยากร (Resources) และค่าใช้จ่าย (Cost) เป็นองค์ประกอบที่เกิดจากการถ่ายทอดกิจกรรมของแผนงาน งาน และโครงการออกเป็นประเภทปริมาณ และคุณภาพของทรัพยากรที่จะใช้ในการปฏิบัติตามแผน ซึ่งได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการจัดการที่ต้องจัดสรรให้แก่แผนงาน งาน โครงการ และแนวทางปฏิบัติที่ได้กำหนดไว้

4. การนำแผนไปใช้ปฏิบัติ (Implementation) เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงกรรมวิธีการตัดสินใจที่จะเลือกองค์ประกอบของแผน ซึ่งได้แก่ แผนงาน งาน และ โครงการ สำหรับนำไปใช้ปฏิบัติเพื่อให้บังเกิดผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมาย (Ends) ที่ได้กำหนดไว้ ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นการเลือกตามลำดับความสำคัญที่แสดงถึงการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ และเป็นการเลือกจากทางเลือกที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดจากการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ

5. การควบคุม (Control) เป็นองค์ประกอบที่แสดงถึงการตรวจสอบ และการประเมินผล กระบวนการวางแผน แผน และการดำเนินงานตามแผน เพื่อทราบถึงข้อดีข้อเสีย ข้อบกพร่อง ปัญหา อุปสรรค หรือข้อจำกัดต่าง ๆ สำหรับนำไปใช้ประโยชน์เป็นสารสนเทศประกอบการพิจารณา ปรับปรุงแผนให้สามารถนำไปใช้ดำเนินการให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยการควบคุมแผนที่คั้นนั้นจะต้องกระทำในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ และจะต้องเป็นการกระทำที่ต่อเนื่อง

สรุปได้ว่า การบริหารทั่วไปเป็นกิจกรรมสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนและหน่วยงานให้เกิดความคล่องตัว สามารถดำเนินกิจกรรมไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ งานบริหารทั่วไปของสถานศึกษา ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การประสาน และพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดการระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร งานเทคโนโลยี สารสนเทศ การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป การดูแล อาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและ ประสานงานการ จัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อ การศึกษา การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริมสนับสนุน และการประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น การจัดระบบการควบคุม ภายในหน่วยงาน และงานบริการสาธารณะ ซึ่งผู้บริหารต้องคำนึงถึง เป้าหมาย วิธีการและกระบวนการ ทรัพยากรและค่าใช้จ่าย การนำแผนไปใช้ปฏิบัติและการควบคุม อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการ บริหารงานทั่วไป

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา

เอกชัย กี่สุขพันธ์ (2538, หน้า 25) กล่าวว่าการบริหารงานในองค์กรใดบริหารยึดมั่น ถือมั่นต่อความคิดของตนเองเป็นใหญ่โดยไม่รับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงาน องค์กรนั้นก็ขาด ความจริงใจต่อการทำงานของผู้ร่วมงานและทำให้ผู้ร่วมงานขาดความรักในองค์กรนั้นด้วย อีกทั้ง ยังมองว่าผู้บริหารไม่เห็นคุณค่าของพวกตนพฤติกรรมก็จะแสดงออกมาในรูปของความเฉื่อยชา ไม่เอาใจใส่ ดังนั้น การบริหารงานแบบมีส่วนร่วมจะทำให้ฝ่ายปฏิบัติกับผู้บริหารมีความเป็นอันหนึ่ง อันเดียวกันเมื่อใดถ้าเจ้าหน้าที่ยอมรับเป้าหมายขององค์กรมาเป็นเป้าหมายของตนแล้วก็จะยอมทำให้ องค์กรประสบผลสำเร็จมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้เพราะบรรยากาศในการทำงานจะเกิดความสามัคคี มีความเข้าใจซึ่งกันและกันมีความเป็นระเบียบ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดพลัง

สุรัฐ ศิลปอนันต์ (2541, หน้า 23) กล่าวว่า การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการขั้นพื้นฐานจะมีประสิทธิผลทางการเรียนสูงได้นั้นจะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเป็นอย่างดี จึงเป็นหน้าที่ประการสำคัญที่ประชาชนควรต้องมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา เพราะการจัดการศึกษาที่ดีจะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะทราบถึงความต้องการของท้องถิ่น และกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนาการศึกษาได้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

สรุปได้ว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนต้องคำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่น และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหน่วยงานหรือชุมชนที่เข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการศึกษา เพื่อให้งานบริหารการศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ความหมายของการมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารในรูปแบบที่สอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษา เป็นกระบวนการที่สนับสนุนและส่งเสริมพัฒนามาตรฐานการศึกษา ซึ่งนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ ดังนี้

โคเฮนและอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977, p. 6 อ้างถึงใน อูคร แผ่นพร, 2544, หน้า 9) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมในทัศนะของการพัฒนาชนบทว่า การมีส่วนร่วมจะต้องประกอบด้วย การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องของประชาชน 4 ประการ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจว่า จะทำอะไร และทำด้วยวิธีการอย่างไร
2. มีส่วนในการดำเนินโครงการ ตัดสินใจในการให้ทรัพยากรสนับสนุนโครงการและการร่วมมือกับองค์กรหรือกลุ่มกิจกรรมเป็นการเฉพาะ
3. มีส่วนในการแบ่งปันผลประโยชน์อันเกิดจากโครงการพัฒนา
4. มีส่วนในการประเมินผลโครงการ

เมตต์ การ์ธจิดด์ (2541, หน้า 17) กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง

สุเมธ พิมพะ (2542, หน้า 24) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนว่า หมายถึง การที่ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานหรือโครงการต่าง ๆ ของรัฐ โดยเริ่มตั้งแต่การตัดสินใจว่าจะ ไรคือปัญหาและความต้องการ และประชาชนเป็นผู้คิดริเริ่มดำเนินการเอง อันจะนำไปสู่ผลสำเร็จของแผนงานและโครงการ

อูคร แผ่นพร (2544, หน้า 12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่าการเปิดโอกาสให้บุคลากรเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ และร่วมประเมินผลในสิ่งที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือส่วนร่วม

มนตรี บุญดี (2544, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมคือ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ตัดสินใจเอง คิดเห็นปัญหา และดำเนินการต่าง ๆ รวมทั้งได้กระทำตามความต้องการของคนในสภาวะของสังคมในขณะนั้นเพื่อที่จะพัฒนาตนเองและสงวนรักษาทรัพยากรและสถาบันต่าง ๆ ในสังคม รวมถึงตลอดทั้งการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์แก่บุคคลในสังคมด้วย โรงเรียนและชุมชนเป็นสิ่งที่แยกกันไม่ออก โรงเรียนและชุมชนควรมีส่วนร่วมในการวางแผน การวางแผนนโยบายการแก้ปัญหา และประเมินผลของโรงเรียนเอง การศึกษาจึงไม่ควรเป็นของนักศึกษา นักวิชาการเท่านั้น ประชาชนควรมีส่วนร่วมกันกำหนดแผนงานของโรงเรียนด้วย โดยยึดถือความต้องการของชุมชน นำความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและทรัพยากรท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์

กล่าวโดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ผู้บริหารบุคลากรในองค์กร และสมาชิกของชุมชนร่วมกันคิดร่วมกันทำ และร่วมกันประเมินผลเพื่อให้การปฏิบัติงานประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย โดยสิ่งสำคัญของการมีส่วนร่วมคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมขององค์กรไม่ว่าจะเป็นทางตรงหรือทางอ้อมในลักษณะของการร่วมรับรู้ความคิดร่วมทำที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม นักการศึกษาได้เสนอแนวคิดไว้ ดังนี้

1. ทฤษฎีการกระทำสังคม (The Theory of Social Action)

รีดเดอร์ (Reeder, 1973, p. 39) ได้กล่าวว่า การกระทำทางสังคม (Social Action) ประกอบด้วยกลุ่มปัจจัยหลายประการ มิได้จำกัดอยู่เพียงปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งจะได้อธิบายถึงเหตุผลในการกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคลว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ ที่เรียกว่าความเชื่อหรือความไม่เชื่อ (Believes or Disbelieves) ไม่จำกัดอยู่เพียงปัจจัยหนึ่ง แบ่งได้ดังนี้ กล่าวว่าการกระทำของมนุษย์ในเรื่องใดก็ตามขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ เป้าหมาย ความเชื่อที่สืบทอดกันมาค่านิยมมาตรฐาน นิสัยและขนบธรรมเนียมประเพณี ความคาดหวัง ความผูกพัน แรงเสริม โอกาส ความสามารถ และการสนับสนุน ซึ่งเป็นปัจจัยหรือสาเหตุที่มีผลต่อการกระทำทางสังคม มีดังนี้

1.1 ในสถานการณ์ของการกระทำทางสังคม จะเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งแต่ละบุคคลก็มีเหตุผลแต่ละอย่างในการตัดสินใจในการกระทำ

1.2 บุคคลหรือองค์กรจะตัดสินใจ หรือแสดงการกระทำบนพื้นฐานของกลุ่มเหตุผลซึ่งตัดสินใจเองได้ว่า สอดคล้องหรือตรงปัญหาสถานการณ์นั้น ๆ

1.3 เหตุผลบางประการอาจสนับสนุนการตัดสินใจ และเหตุผลบางประการอาจต่อต้านการตัดสินใจ

1.4 เหตุผลนั้นผู้ตัดสินใจให้นำหนักที่แตกต่าง การเลือกเหตุผลหรือปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ

1.5 เหตุผลในการตัดสินใจนั้นไม่ใช่มาจากเหตุผลใดเหตุผลหนึ่ง

1.6 การตัดสินใจกลุ่มของเหตุเกี่ยวข้องกับสถานการณ์นั้น ๆ จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทุกโอกาส

1.7 กลุ่มของปัจจัยหรือเหตุผลที่มีอิทธิพลต่อการกระทำทางสังคมนั้นย่อมจะมีการเปลี่ยนแปลง

1.8 สำหรับกรณีเฉพาะอย่างภายใต้การกระทำทางสังคมจะมีบ่อยครั้งที่มีทางเลือกสองหรือสามทาง เพื่อที่จะต้องสนองต่อสถานการณ์นั้น ๆ

1.9 ผู้กระทำหรือผู้ตัดสินใจ อาจเลือกทางใดทางหนึ่ง

1.10 เหตุผลที่จะตัดสินใจสามารถที่จะมองเห็นได้จากทางเลือกที่ถูกต้องแล้ว

จากทฤษฎีดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่าการเร้าเพื่อให้เกิดกิจกรรมทางสังคมเพื่อที่จะทำให้คนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางสังคม จะต้องมีความเข้าใจในวิถีชีวิต ค่านิยม จารีตประเพณี ทัศนคติของบุคคล การพัฒนาโดยใช้สิ่งที่เหมาะสมนำไปสู่การที่สมาชิกในชุมชนเข้าร่วมในรูปแบบของการมีส่วนร่วมและตัดสินใจ

2. ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ (Structural and Function)

พาร์สัน (Parson, 1950, pp. 150-155) ได้กล่าวว่า หน่วยของการกระทำในลักษณะที่บุคคลมีทางเลือกหลายทางในการเข้าหาเป้าหมายในหน่วยของการกระทำ โดยมีองค์ประกอบคือ

2.1 บุคคลหรือผู้กระทำ (Actor)

2.2 การเข้าหาเป้าหมาย (Goal Seeking)

2.3 วิธีการในการบรรลุเป้าหมาย ซึ่งมีหลายวิธีการ (Alternative Means)

2.4 สถานการณ์ต่าง ๆ ที่บุคคลจะต้องประสบ (Situation Conditions) เช่น ลักษณะทางชีวภาพในตัวบุคคล สิ่งแวดล้อมภายนอก

2.5 ผู้กระทำจะถูกควบคุมโดยบรรทัดฐาน ค่านิยม และความคิดต่าง ๆ ทางสังคม ซึ่งเข้าไปอยู่ในตัวของผู้กระทำ

พาร์สัน (Parson, 1950) ได้ขยายการอธิบาย หน่วยการกระทำขึ้นมาเป็นการอธิบายระบบสังคม (Social System) ประกอบด้วยผู้ร่วมกระทำตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยผู้ร่วมกระทำแต่ละคนจะมีบทบาท สถานภาพ วิธีการบรรลุเป้าหมาย ตลอดจนอยู่ภายใต้เงื่อนไขของสถานการณ์และบรรทัดฐาน ค่านิยม รวมไปถึงความคิดต่าง ๆ นอกจากนี้แล้วผู้ร่วมกระทำในระบบสังคมมีลักษณะการฝึกรอบรม (Orientation) ติดตัวมาด้วย ซึ่งลักษณะการฝึกรอบรมดังกล่าวแบ่งได้เป็น 2 แบบ คือ

1. การฝึกอบรมในด้านอารมณ์ (Motivation Orientation)

2. การฝึกอบรมในด้านค่านิยม (Value Orientation) การฝึกอบรมในเรื่องค่านิยมเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการรับรู้ในบรรทัดฐาน ตลอดจนแบบแผนความประพฤติต่าง ๆ ในการแสดงการกระทำระหว่างกันในสังคม

นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าภายในระบบสังคม ยังมีระบบย่อยอื่น ๆ เขามาประสาน สอดแทรก เช่น ระบบวัฒนธรรม (Cultural System) ระบบบุคลิกภาพของสมาชิกในระบบสังคม (Personality System) และระบบอินทรีย์ของผู้ร่วมสัมพันธ์ (Organism System) หรือบางทีระบบอินทรีย์ดังกล่าวอาจจะเรียกว่า ระบบชีววิทยา (Biological System)

พาร์สัน (Parson, 1950) ยังได้กล่าวถึงตัวแปรที่เป็นแบบแผนพฤติกรรมภายในระบบสังคม (Pattern Variables) 5 คู่ด้วยกัน ตัวแปรเหล่านี้จะพบได้ในสังคมที่ล่าหลังและระบบสังคมที่พัฒนาแล้ว กล่าวคือ

1. การกระทำที่ใช้อารมณ์ และการกระทำที่ปราศจากอารมณ์ (Affective and Affection Neutrality) ในแบบแรกจะเป็นลักษณะของความสัมพันธ์ในกลุ่มปฐมภูมิ เช่น ครอบครัว เพื่อนสนิท ส่วนแบบที่สอง เป็นการกระทำที่ปราศจากอารมณ์ เช่น การปฏิบัติระหว่างแพทย์กับคนไข้

2. ความสัมพันธ์ของทุกเรื่องและเฉพาะเจาะจง (Diffuses and Specificity) ความสัมพันธ์ในสถานการณ์ที่จำกัดเฉพาะเรื่องคำนึงถึงผลประโยชน์ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อค้าและลูกค้า

3. วิธีปฏิบัติโดยเลือกเฟ้นและโดยทั่ว ๆ ไปในแบบแรกจะเป็นการพิจารณาจากความคุ้นเคยใกล้ชิด เป็นการปฏิบัติกับบุคคลบางกลุ่ม โดยการให้รับสิทธิพิเศษต่าง ๆ ส่วนการปฏิบัติในแบบทั่ว ๆ ไปนั้นจะไม่มีทางเลือกปฏิบัติ แต่จะยอมปฏิบัติโดยเท่าเทียมกัน เช่น การทำหน้าที่ของผู้พิพากษา โดยเที่ยงธรรม ไม่เลือกกว่าใครเป็นนครวยคนจน

4. การประเมินจากสถานภาพ และความสำเร็จของบุคคล (Ascription and Achievement) เป็นการประเมินบุคคลจากสถานภาพที่ได้รับมาแต่กำเนิด เช่น ด้านเกียรติยศชื่อเสียง ความมั่นคง และประเมินบุคคลจากความสามารถ เช่น การเลื่อนตำแหน่งในองค์กรต่าง ๆ การสอบแข่งขันเข้าทำงาน

5. การทำงานเพื่อตนเองและเพื่อกลุ่ม (Self-Orientation and Collectivity Orientation) ในแบบแรกเป็นแบบแผนการกระทำของสมาชิกในระบบสังคมที่เน้นตนเองเป็นหลัก เช่น รักสนุก ทำสิ่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนตัว ในแบบที่สองเน้นผลประโยชน์กลุ่ม

นอกจากนี้ พาร์สัน (Parson, 1950) ได้กล่าวถึงหน้าที่จำเป็น (Functional Prerequisites) ในการจัดปัญหาต่าง ๆ ของสังคม 2 กลุ่ม ที่สำคัญคือ หน้าที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก (External and Internal) และหน้าที่ ๆ เกี่ยวข้องกับเป้าหมายและวิธีการเข้าสู่เป้าหมาย โดยแยกหน้าที่จำเป็นออกเป็น 4 ประการ คือ

1. หน้าที่ในการปรับตัว (Adaptation) คือ หน้าที่ของโครงสร้างสังคมที่จะตอบสนองความต้องการอยู่รอดของสมาชิก เช่น การผลิต การจำหน่าย การแจกจ่ายทรัพยากรภายในระบบสังคม เป็นหน้าที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ

2. หน้าที่ในการขจัดปัญหาเกี่ยวกับเป้าหมายของสังคม (Goal Attainment) เป็นหน้าที่ในการวางแผนเป้าหมายตลอดจนการทำให้บรรลุเป้าหมายของสังคม

3. หน้าที่เกี่ยวกับปัญหาการบูรณาการ (Integration) เป็นหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการตกลงร่วมกัน ความสอดคล้องกันของสมาชิกในสังคม เช่น สถาบันศาลยุติธรรม พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ สถาบันการแพทย์ ก็รวมอยู่ในหน้าที่นี้ด้วยถึงแม้ว่าจะไม่โดยตรงก็ตาม

4. หน้าที่เกี่ยวกับการรักษาแบบแผน และขจัดความขัดแย้ง (Pattern-Maintenance and Tension) หน้าที่นี้เป็นของสถาบันทางสังคม สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา ที่จะขัดเกลาตลอดจนให้รู้ในเรื่องการรวมกันในสังคมแก่สมาชิกของสังคม

3. ทฤษฎีจิตวิทยาสังคม (Theory of Social Psychology)

มาสโลว์ (Maslow, 1970, p. 90) ได้ค้นคว้าเกี่ยวกับแรงจูงใจ (Motivation) ของการกระทำของมนุษย์ไว้หลายประการและได้อธิบายถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวกับความต้องการพื้นฐานที่เกิดขึ้นจากความพึงพอใจ ความต้องการเหล่านั้นถูกจำกัดลำดับขั้นของความต้องการจากน้อยไปหา มาก เมื่อความต้องการได้เสร็จสิ้นแล้วไม่ได้รับการบำบัดเพียงพอ ความต้องการเหล่านั้นก็ยังคงอยู่ และจะเป็นแรงขับที่มีพลังผลักดันให้บุคคลมีพฤติกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ 5 ประการด้วยกันแยกตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

3.1 ความต้องการทางด้านร่างกาย (Psychology Needs)

3.2 ความต้องการความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิต (Safety and Security Needs)

3.3 ความต้องการทางด้านสังคม (Social Needs)

3.4 ความต้องการทางด้านมีเกียรติยศชื่อเสียง (Esteem Needs)

3.5 ความต้องการความสำเร็จแห่งตน (Self-Actualization Needs)

จากทฤษฎีที่กล่าวมา สรุปได้ว่าความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เกิดจากความพึงพอใจเป็นแรงขับที่มีพลังผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมต่างลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์ตามความคิดของมาสโลว์ (Maslow)

ลักษณะขั้นตอนและระดับของการมีส่วนร่วม

เจมส์ ค็อกซ์ ปิ่นทอง (2541, หน้า 272-273) ได้แยกแยะขั้นตอนที่ประชาชนควรมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ณัฐพงษ์ สมบัติรักษ์ (2540) ได้เสนอขั้นตอนของยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนา
 ชนบทไว้ 7 ขั้นตอน คือ

1. การสำรวจขั้นต้น
2. การศึกษาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา
3. การแสวงหาแนวทางแก้ไข
4. การกำหนดแนวทางแก้ไข
5. การปฏิบัติตามโครงการ
6. การประเมินโครงการ
7. การพิจารณาทบทวนโครงการเพื่อดำเนินการให้เสร็จสมบูรณ์

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1977, pp. 213-219 อ้างถึงใน อูคร แพ้พร, 2544,
 หน้า 14) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ซึ่งหมายรวมถึงการตัดสินใจว่า
 อะไรคือปัญหาของตนเอง อะไรคือสาเหตุและจะแก้ปัญหานั้นอย่างไร โดยกำหนดแนวทางแก้ไข
 ปัญหานั้นขึ้น
2. การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) หมายถึง การมีส่วนร่วมในการ
 ตัดสินใจ ร่วมกันตามวิถีทางและแนวทางให้เป็นที่ไปตามโครงการ และแผนการที่ได้กำหนดขึ้น
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefit) อันเกิดจากกิจกรรมหรือดำเนินงาน
 ของประชาชนเอง
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินการทำงานของตนเอง
 และประเมินสภาพการณ์ ภายนอกด้วย

นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงลักษณะของการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร

1. การมีส่วนร่วมนั้นเกิดจากเบื้องบนหรือเบื้องล่าง
2. การจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมเป็นไปโดยสมัครใจหรือบังคับ
3. ช่องทางการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้น
 - 3.1 มีส่วนร่วมโดยปัจเจกชนหรือกลุ่ม
 - 3.2 มีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อม
 - 3.3 มีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ

นุศรา สุโง๊ะ (2548, หน้า 29) เห็นว่าแนวคิดที่ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบมากที่สุดคือ แนวคิดของ โคอเฮนและอ็พซอพฟ์ ซึ่งได้จำแนกขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วมออกเป็น เรื่องของการตัดสินใจ (Decision Making) การดำเนินการ (Implementation) ผลประโยชน์ (Benefit) และการประเมินผล (Evaluation) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

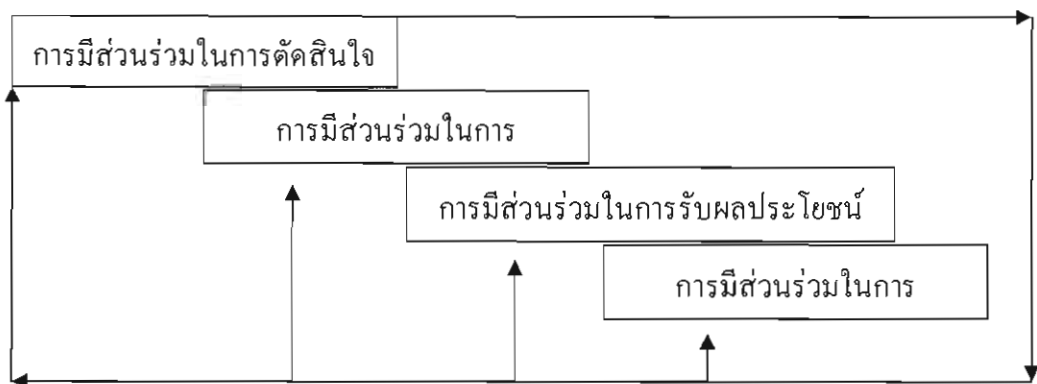
ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำคือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือก นโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงาน โครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีการใดเช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน และการขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ของโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวก และผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคล และสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตคือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preference) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยน พฤติกรรมของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ได้

สมาน ธรรมรส (2541, หน้า 25) ได้สรุปวงจรของการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ตามแนวคิดของ โคอเฮนและอ็พซอพฟ์ ดังนี้

ภาพที่ 4 สรุปวงจรการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนต่าง ๆ ของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาที่นำเสนอเป็นแนวคิดของโคเฮนและอ็พฮอฟฟ์ นับว่าได้เป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับจากนักวิชาการเป็นอย่างมาก เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนกับการศึกษาการมีส่วนร่วมดังกล่าว จะไม่มีความชัดเจนในด้านของผลประโยชน์ที่ชาวบ้านจะได้รับ ดังนั้น เมื่อนำแนวคิดของโคเฮนและอ็พฮอฟฟ์ มาผสมผสานกับแนวคิดของนักวิชาการไทยแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่าควรจำแนกขั้นตอนในการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ (Decision Making)
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน (Implementation)
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์ (Benefits)
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล (Evaluation)

นโยบายที่สนับสนุนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

รัฐมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพราะเห็นความสำคัญของการกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาและให้ชุมชนที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับการศึกษา มาโดยตลอดตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ได้มีโอกาสเข้ามามีบทบาทการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนจึงได้กำหนดนโยบายที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ประยูร ศรีประสาธน์ (2545, หน้า 24) ได้สรุปเกี่ยวกับนโยบายของคณะรัฐบาลเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ดังนี้

1. นโยบายของคณะรัฐบาลจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา โดยรัฐบาลถือหลักว่าเพียงแต่จะควบคุมให้เป็นไปตามโครงการการศึกษาแห่งชาติ และให้ความอนุเคราะห์ตามความจำเป็น
2. นโยบายของคณะรัฐบาล พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาภาคบังคับให้มากยิ่งขึ้นและขยายการศึกษาภาคบังคับให้ทั่วถึงทุกท้องถิ่น
3. นโยบายของคณะรัฐบาล พลเอกเปรม ติณสูลานนท์กำหนดให้ประชาชนมีส่วนร่วมชัดเจนขึ้น โดยมอบอำนาจการจัดการศึกษาสู่ระดับปฏิบัติมากที่สุดและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเสนอแนะความต้องการในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง มุ่งปรับโครงสร้างระบบบริหาร และจัดการศึกษาทุกระดับ ทุกประเภทให้มีเอกภาพประสานความต้องการของท้องถิ่น และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษามากยิ่งขึ้น
4. นโยบายของคณะรัฐบาล นายชวน หลีกภัย ชี้ชัดว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของประชาชนนั้นให้ทำในรูปของคณะกรรมการ และกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาจาก

ส่วนกลางสู่ส่วนภูมิภาคและสู่สถานศึกษามากขึ้น โดยกำหนดขอบข่ายการรับผิดชอบของหน่วยงานทุกระดับอย่างชัดเจน ให้สถานศึกษามีความคล่องตัวในการเลือกวิธีดำเนินงานตามนโยบาย รวมทั้งสนับสนุนให้บุคคลและองค์กรในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนในรูปแบบคณะกรรมการการศึกษา

5. นโยบายของคณะรัฐมนตรี นายบรรหาร ศิลปะอาชา มีนโยบายด้านการศึกษานั่นให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถสนองความต้องการของคนไทยในท้องถิ่นเป็นหลักและสนับสนุนการกระจายอำนาจทางการศึกษาโดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีบทบาทมากขึ้นในการบริหารและจัดการศึกษาให้คำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพชีวิต ความเป็นอยู่ในท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยองค์กรเอกชน สถานประกอบการ องค์กร เพื่อให้อาจสามารถพึ่งพาตนเองได้

6. นโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้ประชาชนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบจัดการศึกษาอย่างใกล้ชิด

7. นโยบายที่สำคัญในปัจจุบันที่ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติคือ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ นโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ฯลฯ ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

นโยบายนี้ให้เห็นความสำคัญและเน้นการให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยคำนึงถึงความสอดคล้องและตรงกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ

บำเหน็จ จินขาวขำ (2545, หน้า 23) ได้สรุปนโยบายของคณะรัฐบาลทั้งหมดที่ได้กำหนดแนวทางในการจัดการศึกษาและพัฒนาศึกษาไว้ในแนวทางที่ใกล้เคียงกัน คือ มุ่งให้ประชาชนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง และมีโอกาสได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยได้กำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เป็นไปเพื่อพัฒนาชุมชน และท้องถิ่น ทั้งนี้โดยมีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการปรับปรุงโครงสร้างด้านการศึกษาและเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน จนกระทั่งเกิดคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้อย่างมีรูปแบบและแนวทางที่ชัดเจน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนและทุกภาคในสังคมมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางเริ่มต้นตั้งแต่การกำหนดกรอบวิสัยทัศน์ และทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ซึ่งทุกฝ่ายเห็นพ้องร่วมกันว่าให้อัญเชิญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน มาเป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาบริหารประเทศ เป็นทางสายกลางเพื่อให้ชาติรอดพ้นวิกฤต

สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคง และนำไปสู่การพัฒนาที่สมดุล มีคุณภาพและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ และสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงต่าง ๆ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544, หน้า ก)

ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ประเทศไทยยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ หลายบริบท ทั้งที่เป็น โอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคน และระบบให้มีภูมิคุ้มกันพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น โดยยังคงอัญเชิญ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นแนวปฏิบัติในการพัฒนาแบบบูรณาการเป็นองค์รวมที่มีคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และให้ความสำคัญต่อการรวมพลังสังคมจากทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการในทุกชั้นตอนของแผนฯ พร้อมทั้งสร้างเครือข่ายการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาสู่การปฏิบัติรวมทั้งการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง (ธีรพงษ์ มหาวิโร, 2550, หน้า 102)

กล่าวโดยสรุป แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนให้มีคุณภาพและศักยภาพ โดยกระจายอำนาจให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการ และสภาพแวดล้อมของท้องถิ่น ทั้งนี้ เพื่อให้เด็กมีโอกาสได้จบการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึง และเกิดการพัฒนาศักยภาพมนุษย์

ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม มีความซับซ้อนและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ต้องอาศัยกระบวนการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของหลายฝ่ายในสังคมในขณะที่การพัฒนาในระยะที่ผ่านมาได้ทำให้ภาคประชาชนเติบโตและศักยภาพและมีความต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแผนงาน โครงการของรัฐและบริหารจัดการชุมชนอีกทั้งภาครัฐเองมีขีดความสามารถจำกัดจำเป็นต้องเปิดโอกาสและส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนและสังคมได้มีส่วนเข้ามาแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางสำคัญ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550, หน้า 5-10)

1. จัดกระบวนการหรือมีคณะกรรมการของประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นให้ร่วมคิดร่วมทำงานและเรียนรู้ประสบการณ์ความสามารถซึ่งกันและกัน
2. สนับสนุนให้มีคณะกรรมการของประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นให้ร่วมคิดร่วมทำงาน และเรียนรู้ประสบการณ์ความสามารถซึ่งกันและกัน
3. ส่งเสริมให้มีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนหรือท้องถิ่นในการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาด้านต่าง ๆ และผลกระทบจากการพัฒนา
4. จัดให้มีกระบวนการและช่องทางของการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการพัฒนาเป็นสองระบบควบคู่กันไป คือระบบการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการพัฒนา ร่วมกับภาครัฐ ซึ่งเป็น

ระบบที่มีการปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันและระบบการจัดกิจกรรมการพัฒนาใหม่ โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างสมบูรณ์ซึ่งภาครัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนในด้านนโยบายมาตรการและงบประมาณสนับสนุน

5. เสริมสร้างวิสัยทัศน์และสร้างขีดความสามารถ ในการจัดการมีส่วนร่วมให้แก่องค์กรประชาชน องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคเอกชน สาธารณสุข ภาคธุรกิจเอกชน เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินแผนงาน โครงการของรัฐหรือของชุมชน เช่น การใช้มาตรการจูงใจภาษี การสนับสนุน การฝึกอบรมด้านการจัดการ และส่งเสริมความร่วมมือกับฝ่ายอื่น ๆ ในสังคม

6. พัฒนาศักยภาพการดำเนินงาน ประชาสัมพันธ์ของรัฐและความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน ประชาสัมพันธ์ภาครัฐ และเอกชนในการให้บริการข่าวสาร และข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาประเทศแก่ข้าราชการและประชาชนอย่างเพียงพอ เพื่อให้เกิดความเข้าใจ ทักษะคติและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

นโยบายเห็นความสำคัญและเน้นให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตร ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องแสดงตรงกับความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีจุดมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษาเพื่อท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน ได้มีบทบาทประสานสัมพันธ์กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาระบบบริหารการศึกษาให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมาตรฐานการศึกษาด้วยวิธีการอย่างหลากหลาย ทั้งนี้ให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการของการศึกษาระดมทรัพยากรมาใช้ในการศึกษา ให้ร่วมกันประสานองค์ความรู้และวิชาการสัมพันธ์กับภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยมุ่งหวังให้ทรัพยากรมนุษย์ได้รับการพัฒนาอย่างแท้จริง สอดคล้องกับระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงของประเทศด้วยทั้งยังการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ ทั้ง 3 ด้านคือ สังคมคุณภาพ สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ และสังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, หน้า 6-16) รายละเอียด ดังนี้

มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 9 การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้

1. มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
2. มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครอง

ส่วนท้องถิ่น

3. มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับ และประเภทการศึกษา

4. มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู ณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

5. ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

6. การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองดี การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมมือกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนา ระหว่างชุมชน

ปัจจัยที่สนับสนุนและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่สนับสนุนการมีส่วนร่วม สาระสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นอยู่ที่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การริเริ่ม การวางแผน การตัดสินใจ การร่วมรับผิดชอบ ตลอดจนการร่วมประเมินผล ในเรื่องของปัจจัยที่สนับสนุน ส่งเสริม การมีส่วนร่วมดังกล่าว นักวิชาการ ได้ศึกษาไว้ดังนี้

อำนาจ อนันตชัย (2526, หน้า 138) กล่าวถึงความสำเร็จของการพัฒนาแบบระดมความร่วมมือขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. การเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนตั้งแต่เริ่มแรกกว่ามีปัญหา สาเหตุของ ปัญหา การแก้ปัญหา ด้านความคิดว่าจะทำโครงการอะไร ที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนโดยใช่ประโยชน์จากแรงงาน ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างเต็มที่

2. การผสมผสานแผนงานและโครงการของส่วนราชการด้วยการพัฒนาความรู้ทักษะ ความสามารถด้านประชาชนและคุณภาพของเจ้าหน้าที่เพื่อแก้ปัญหาเดือร้อนสนองผลประโยชน์ ได้ถูกต้องตามเวลาและสถานที่

3. การสร้างองค์กรท้องถิ่น กลไกการประสานงาน งบประมาณ ปัจจัยดำเนินงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนตามความต้องการอันจำเป็นของประชาชน

ปรัชญา เวสารัชช์ (2527, หน้า 33-35 อ้างถึงใน บำเหน็จ จินขาวำ, 2545, หน้า 28) กล่าวถึงปัจจัยที่ผลักดันการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ปัจจัย

1. ปัจจัยภายในตัวบุคคลเป็นแรงผลักดันหรือแรงจูงใจที่เกิดขึ้นในตัวบุคคลเอง
2. ปัจจัยสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและการเมือง
3. ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น
4. รางวัลตอบแทนคือประชาชนเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาโดยหวังผลประโยชน์ตอบแทน

บำเหน็จ จินขาวำ (2545, หน้า 29) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารกับการเข้ามามีส่วนร่วมทางธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร สรุปว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมของประชาชนในการพัฒนา ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านวัฒนธรรม และปัจจัยด้านจิตวิทยาสังคม

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540, หน้า 268-271) ได้วิเคราะห์ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร สรุปว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมมีดังนี้

1. ปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม

1.1 โครงสร้างทางเศรษฐกิจแบบอุตสาหกรรม จะช่วยให้ชุมชนมีความพร้อมในการสนับสนุนโรงเรียนด้านการเงิน เพราะเป็นย่านอุตสาหกรรมย่อมทำให้เกิดภาวะเศรษฐกิจดี

1.2 ลักษณะนิสัยของคนไทยช่วยส่งเสริมการเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน กล่าวคือโดยทั่วไปคนไทยมีนิสัยชอบทำบุญไม่ค่อยจะปฏิเสธคำร้องขอของผู้อื่น โดยเฉพาะโรงเรียนที่เป็นสถาบันสอนบุตรหลานให้เป็นคนดีมีความรู้

1.3 ระบบการเมืองการปกครองท้องถิ่นกระตุ้นให้นักการเมืองเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน ซึ่งในช่วงที่มีการเลือกตั้งผู้สมัครมักต้องไปพบประชาชนและช่วยเหลือกิจกรรมของสังคม โดยเฉพาะ วัดกับ โรงเรียนที่เป็นสถาบันหลักของชุมชน

2. ปัจจัยเกี่ยวกับชุมชน

2.1 ความศรัทธาของชุมชนที่มีต่อโรงเรียนหากโรงเรียนสร้างศรัทธาให้กับชุมชนได้ เช่น ผลการเรียนดีนักเรียนสามารถสอบชิงทุนหรือสอบเข้าสถาบันที่มีชื่อเสียงได้โรงเรียนได้รางวัลชนะเลิศ ครูอาจารย์เอาใจใส่เด็ก โรงเรียนชนะการประกวดผลงานวิชาการ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ทำให้ชุมชนเกิดความศรัทธาต่อโรงเรียน

2.2 ชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของโรงเรียนและต้องมีหน้าที่ต่อโรงเรียน ความรู้สึกดังกล่าวมักอยู่ในรูปของโรงเรียนเรา การเป็นศิษย์เก่า การเป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการก่อตั้ง และทะนุบำรุง โรงเรียน การเป็นผู้ปกครองนักเรียน ฯลฯ

2.3 ความคาดหวังของชุมชนต่อโรงเรียน ได้แก่ ความคาดหวังว่าโรงเรียนจะตั้งสถานบุคลากรของเขาให้เก่ง ดี และคาดหวังให้โรงเรียนมีคุณภาพไม่เป็นรองโรงเรียนอื่น

2.4 ชุมชนมีความสัมพันธ์อันดีกับ โรงเรียนหากผู้บริหารและครูเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอโรงเรียนให้การต้อนรับประชาชนอย่างดีเอาใจใส่บุคลากรของประชาชนชุมชนก็จะให้ความร่วมมือกับโรงเรียนด้วยดี

3. ปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียน

3.1 ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหารและครู ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์อันดีกับชุมชน ให้เกียรติและกำลังใจแก่ผู้เข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน โรงเรียนมีครูเก่าหรือศิษย์เก่าปฏิบัติหน้าที่เป็นครูอยู่ในโรงเรียน ครูสนใจเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอน ฯลฯ

3.2 ปัจจัยเกี่ยวกับผลงานและวิธีการปฏิบัติของโรงเรียน เช่น โรงเรียนที่มีชื่อเสียงด้านวิชาการ มีความเชื่อถือในการเงิน โรงเรียนมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ฯลฯ

บำเหน็จ จินขาวขำ (2545, หน้า 30) ได้สรุปว่าปัจจัยที่สนับสนุนส่งเสริมที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีอยู่หลายประการ ที่สำคัญคือผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเห็นความสำคัญ และสนองนโยบายของรัฐในเรื่องนี้ โดยจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้แนบแน่นอย่าคิดเพียงว่าโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนที่มีเศรษฐกิจที่ดีก็ควรได้รับการสนับสนุนโรงเรียนจะต้องสร้างผลงานให้ชุมชนเกิดความศรัทธาและความพึงพอใจเพื่อที่จะให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ ให้ดำเนินไปสู่เป้าหมาย ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วม ได้มีผู้ศึกษาไว้ดังนี้

บำเหน็จ จินขาวขำ (2545, หน้า 30) ได้ศึกษาบทบาทของโรงเรียนชุมชนในการพัฒนาชนบทในประเทศไทย: การศึกษา 12 พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมของกรรมการโรงเรียนส่วนใหญ่ กรรมการโรงเรียนมีฐานะยากจน จึงทำให้การทำหน้าที่เป็นกรรมการโรงเรียนไม่ได้อย่างเต็มที่ เพราะต้องคำนึงถึงปากท้องของตนเองก่อน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541, หน้า 277 อ้างถึงใน บำเหน็จ จินขาวขำ, 2545, หน้า 30) กล่าวถึงปัญหาของกรรมการศึกษาประจำโรงเรียนว่ากรรมการมักไม่ทราบบทบาทหน้าที่ โรงเรียนก็ไม่ทราบระเบียบปฏิบัติที่แน่นอน โรงเรียนห่างเหินกัน ขาดความสัมพันธ์ร่วมมือ เมื่อมีการประชุมกรรมการศึกษาก็มักขอปรึกษาเป็นสาเหตุที่ทำให้กรรมการศึกษาไม่ยอมประชุม

ยูวัฒน์ วุฒิเมธี (2534, หน้า 69-70) กล่าวถึงข้อจำกัดในการจัดตั้งและพัฒนาองค์กรประชาชนไม่ก้าวหน้าไปเท่าที่ควร ทั้งนี้สาเหตุเนื่องมาจาก

1. ผู้นำท้องถิ่นของประชาชนนั้นถูกกำหนดบทบาทและสร้างขึ้นโดยขบวนการทางราชการ จึงทำให้มีความรู้สึกว่าเป็นคนของทางราชการมากกว่าเป็นคนของประชาชน ผู้นำท้องถิ่นจึงไม่สามารถดึงประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้เพราะประชาชนเห็นว่าผู้นำท้องถิ่นไม่ได้เป็นผู้นำของเขาอย่างแท้จริง

2. ผู้นำท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการบริหารการจัดการค่อนข้างจำกัด และมักถูกรอบงำและการชี้แนะต่าง ๆ จากราชการ ผู้นำท้องถิ่นจึงมีสภาพเหมือนหุ่นยนต์ ทำให้ขาดความศรัทธาทั้งจากประชาชนและข้าราชการ

3. ผู้นำท้องถิ่นมักแสวงหาอิทธิพลใ้ตนเองและพวกพ้องของตน แทนที่จะพิทักษ์ประโยชน์ของประชาชนกลับกลายเป็นผู้กดขี่และอาจเป็นเครื่องมือของผู้มีอิทธิพล

4. โครงสร้างและระบบสังคมที่มีต่อทัศนคติ ค่านิยมของประชาชนไทยต่อการยอมรับสภาพผู้นำ โดยผู้นำท้องถิ่นและข้าราชการ ขณะเดียวกันค่านิยมแบบอสังคมนิยม คือ ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวกับเรื่องคนอื่นมีผลกระทบต่อการจัดตั้งและพัฒนาองค์กรประชาชน

สุนทร ขอบทำดี (2534) ได้ศึกษาค้นคว้า พบว่า กรรมการศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียน และต้องคำนึงถึงการประกอบอาชีพประจำวันเป็นสำคัญ

จุฬาร ศิสุคนธ์ (2537, หน้า 99) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า พบว่า โรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของกรรมการศึกษาได้ สาเหตุมาจากกรรมการศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ นอกจากนี้โรงเรียนยังขาดความพร้อมที่จะให้บริการแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่น เนื่องจากบุคลากรที่รับผิดชอบ เพราะบุคลากรน้อยและอยู่ในพื้นที่

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2541, หน้า 61- 62) กล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบทไว้ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับตัวของชาวชนบทเอง จำแนกออกเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1.1 ชาวชนบทขาดนิสัยการทำงานร่วมกันอย่างจริงจังและถาวร จะมีแต่การร่วมกันทำงานเป็นครั้งคราว ทั้งนี้เพราะในอดีตประเทศไทยเป็นสังคมที่มั่นคงจึงไม่จำเป็นต้องเสริมสร้างการทำงานร่วมกัน

1.2 ชาวชนบทไทยประกอบอาชีพเกษตรกรรมไทยที่เดิม ไปด้วยความไม่แน่ใจว่าจะไม่ได้รับผลประโยชน์โดยตรงในระยะสั้นดังนั้นการมีส่วนร่วมที่หวังผลระยะยาวจึงค่อนข้างลำบาก

1.3 ชาวชนบทไทยอยู่ภายใต้ระบบอุปถัมภ์และลัทธิพ่อปกครองลูก ทำให้หวังพึ่งบุคคลภายนอกมากเกินไป และหวังที่จะให้บุคคลอื่นทำทุกสิ่งทุกอย่างให้

1.4 ชาวชนบททราบว่าตนเป็นผู้มีฐานะต่ำต้อยในสังคมทำให้กลัวคนภายนอกดูถูกเจ้าหน้าที่และนักการพัฒนาจึงหาข้อมูลเท็จจริงจากชาวชนบทได้ยาก

1.5 ชาวชนบทมักเลือกผู้นำที่คิดว่าจะสามารถอุปถัมภ์ตนได้จึงมักจะเลือกคนร่ำรวย ผู้มีหน้าตา หรือผู้มีสายสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่คือบุคคลภายนอก

1.6 คนไทยทั่วไปโดยเฉพาะชาวชนบทไม่ชอบแสดงตัวเป็นศัตรูกันซึ่งหน้าและไม่ชอบโต้เถียง

1.7 ชาวบ้านไม่คุ้นเคยกับการฝึกให้วางแผนการทำงานล่วงหน้า ดังนั้นผลงานของชนบทจึงไม่ค่อยจะเป็นระบบและขาดทรรสนะด้านเวลา

2. ปัญหาเกี่ยวกับตัวเจ้าหน้าที่หรือระบบราชการ จำแนกเป็น 6 ประเด็นย่อยได้ดังนี้

2.1 นโยบายในระบบราชการมักมาจากเบื้องบน

2.2 ระบบการจัดสรรงบประมาณจัดทำกันในส่วนกลาง ทำให้โครงการที่มาจากเจ้าหน้าที่และชาวชนบทเกิดขึ้นได้ยาก

2.3 ระบบการบริหารที่ถูกตั้งการมาจากเบื้องบน ทำให้การประสานงานของเจ้าหน้าที่ระดับสนามของแต่ละกรมกอง เป็นไปด้วยความยากลำบาก รวมทั้งแนวทางการมีส่วนร่วมและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่แต่ละฝ่ายมีความเข้าใจแตกต่างกัน

2.4 ระบบการให้คุณให้โทษใช้ไม่ได้ผลของการปฏิบัติงานที่เกิดแก่ชาวบ้านอย่างแท้จริง แต่ถือเอาความพอใจของผู้บังคับบัญชาและกิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นหลัก

2.5 วัฒนธรรมความสัมพันธ์แบบผู้ใหญ่ผู้น้อยและระบบอุปถัมภ์ทำให้เจ้าหน้าที่เข้าใจว่าตัวเองมีฐานะสูงกว่าชาวชนบท

2.6 เจ้าหน้าที่ราชการมีแนวโน้มที่จะชอบทำงานในสำนักงาน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2541, หน้า 62-63) กล่าวถึงปัญหาและข้อจำกัดในการมีส่วนร่วมของชุมชนไว้ดังนี้

1. นโยบายการมีส่วนร่วมของชุมชนส่วนใหญ่ต้องขึ้นกับระบบราชการ

2. ประชาชนคุ้นเคยกับการได้รับคำสั่ง การยอมรับความถูกต้องของข้าราชการและการยอมรับคอยความช่วยเหลือแทนการช่วยเหลือตัวเอง การคิดเองและหลีกเลี่ยงการโต้แย้งกับข้าราชการ

3. กิจกรรมหรือโครงการที่ได้เข้าร่วมส่วนใหญ่ให้ร่วมเฉพาะตอนเสนอโครงการและตอนลงมือปฏิบัติโครงการ ไม่มีการร่วมแบบครบวงจร

4. องค์กรอาสาสมัคร มูลนิธิ และชมรมต่าง ๆ มีมากมายแต่ส่วนใหญ่ยังขาดความรู้เฉพาะ ขาดทุน ขาดเป้าหมายและหลักที่แน่นอน และขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและที่สำคัญขาดแกนกลางของรัฐบาลและองค์กรเหล่านี้จะประสานคิดอย่างเป็นทางการในทุกระดับ

5. องค์กรประชาชนส่วนใหญ่มักจะคอยดูแลผลประโยชน์และขยายผลประโยชน์ให้กับกรรมการร่วมกับสมาชิกในสังคมมากกว่าถึงมือประชาชน

บาเหน็จ จีนขาวขำ (2545, หน้า 33) สรุปเกี่ยวกับอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของกรรมการสถานศึกษานั้น ถ้าพิจารณาจากด้านกรรมการศึกษาแล้วจะเห็นว่ากรรมการศึกษา ยังไม่เข้าใจบทบาทของตนเอง เห็นว่าการเข้ามามีส่วนร่วมของตนยังไม่มีมีความสำคัญ เพราะการตัดสินใจขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนในส่วนสถานภาพครอบครัวของกรรมการศึกษาที่มีรายได้ต่ำก็จะต้องให้ความสำคัญของการอยู่รอดของครอบครัวของครอบครัวของกรรมการศึกษาที่มีรายได้ต่ำก็จะต้องให้ความสำคัญของการอยู่รอดของครอบครัวก่อนจึงต้องไม่มีเวลาให้กับหน้าที่คณะกรรมการสถานศึกษา ส่วนในด้าน โรงเรียนนั้นผู้บริหารมักไม่เห็นความสำคัญของกรรมการศึกษาเพราะคิดว่าศักยภาพของโรงเรียนมีเพียงพอ

กล่าว โดยสรุป ปัจจัยที่สนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามีอยู่หลายประการที่สำคัญก็คือ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องเห็นความสำคัญและสนองนโยบายของรัฐในเรื่องนี้ โดยจะต้องมีมนุษยสัมพันธ์และสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนให้แนบแน่นอย่าคิดแต่เพียงว่าโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชนที่มีเศรษฐกิจดีก็ควรจะได้รับ การสนับสนุน โรงเรียนจะต้องสร้างผลงานให้ชุมชนเกิดความศรัทธาและความพึงพอใจเพื่อที่ประชาชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการจัดการศึกษาในด้านต่าง ๆ ให้ดำเนินไปสู่เป้าหมาย

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การศึกษาคั้งนี้มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาทิประชาชนุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 1 โดยผู้วิจัยได้เลือกตัวแปรที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียน คือ สถานภาพของสมาชิกในชุมชน และอาชีพ

สถานภาพของสมาชิกในชุมชน ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสถานภาพของสมาชิกในชุมชนเป็นตัวแปรอิสระในการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้นำชุมชน เนื่องจากชุมชนที่มีความสัมพันธ์อันดีกับ โรงเรียน หากผู้บริหารและครูเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอย่างสม่ำเสมอในโรงเรียนในการต้อนรับประชาชนอย่างดี เอาใจใส่บุตรหลานของชุมชน สมาชิกอยู่ในชุมชนก็จะให้ความร่วมมือในการบริหาร โรงเรียนด้วยดี ซึ่งมีในส่วนที่แตกต่างกันและสอดคล้องกัน (จิณฉวีตรปะ โภทัง, 2549, หน้า 91) ดังนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียนเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งต่อตัวเด็ก เป็นผู้ที่มิบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหาร โรงเรียนเพราะเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ หากสถานศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ปกครองที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนมีมาก ความสำเร็จย่อมมากตามสัดส่วน ผู้นำชุมชนนับเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอีกท่านหนึ่ง เพราะเป็นตัวแทนของหมู่บ้าน เป็นผู้ที่ประชาชนให้ความเคารพนับถือและไว้วางใจผู้นำชุมชนเข้าใจในความจำเป็นและ

ความต้องการของประชาชนได้อย่างดียิ่ง กรรมการสถานศึกษาเป็นบุคคลในชุมชนที่ได้รับการคัดเลือกจากโรงเรียนให้เป็นคณะกรรมการ โรงเรียน กรรมการสถานศึกษาจะเป็นผู้สรรหาสิ่งที่ชุมชนต้องการ เป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาโรงเรียน และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของโรงเรียน ช่วยผลักดันงบประมาณมาช่วยเหลือในกิจการและงานของโรงเรียนหลายด้าน ดังเห็นได้จากการศึกษาวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานคร ซึ่งสอดคล้องกับศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542, หน้า 149) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าผู้ที่มีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษานั้น ได้แก่ ผู้นำชุมชน เจ้าอาวาส ผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู ผู้ปกครอง นักเรียน คณะกรรมการนักเรียนและวิทยากรภายนอก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับคำานวณ ทองมาก (2548) ได้ศึกษาสภาพและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในอำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่าคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีสถานภาพระดับการศึกษาและปฏิบัติในสถานที่ตั้งโรงเรียนต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังนั้นสถานภาพของสมาชิกในชุมชน ทั้งผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้นำชุมชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมชุมชนในการบริหารโรงเรียนนั้น ทั้งส่วนที่แตกต่างกันและสอดคล้องกัน ผู้วิจัยจึงได้นำตัวแปรนี้มาทำงานวิจัยที่แสดงว่า ความแตกต่างในบทบาทที่คล้ายคลึงกัน หรือเหมือนกัน ทั้งสองกลุ่มนี้ ก่อให้เกิดความแตกต่างในการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียน

อาชีพ ในการศึกษารัฐผู้วิจัยกำหนดอาชีพของประชาชนในตำบลหนองอิรุณ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี เป็นตัวแปรอิสระในการวิจัย แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ข้าราชการ ธุรกิจส่วนตัว เกษตรกรรม และรับจ้าง ซึ่งชุมชนที่มีอาชีพเหล่านี้มีความรู้สึกว่าตนเป็นเจ้าของโรงเรียน และต้องมีหน้าที่ต่อโรงเรียน และเกิดความคาดหวังต่อโรงเรียนว่า โรงเรียนจะตั้งสอนบุตรหลานของเขาให้เก่ง ดี และมีคุณภาพ ไม่เป็นรองโรงเรียนอื่น ทั้งนี้เพราะอาชีพเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อรายได้และคุณภาพชีวิต ซึ่งรัชัญพล สุคันธรส (2548) ได้การทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองอโยธยาให้เป็นเมืองหน้าอยู่ จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือนและสถานภาพทางสังคม โดยศึกษาถึงกิจกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนใน 5 ด้าน คือ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านกายภาพ ด้านเศรษฐกิจ และด้านการบริหาร การจัดการ พบว่า ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ของครอบครัวต่อเดือน และสถานภาพทางสังคมที่แตกต่างกัน ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลเมืองเป็นเมืองหน้าอยู่แตกต่างกันที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ได้สอดคล้องกับสุเทพ วงศ์สุคนธ์ (2548) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อคุณภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอน

ช่วงชั้นที่ 3 เขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 ซึ่งจำแนกตามระดับการศึกษาและกลุ่มอาชีพ พบว่า ความต้องการของผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อคุณภาพ การจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3 เขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 2 จำแนกตามอาชีพมีความต้องการโดยรวม ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับวิจิตรรา คนชื้อ (2551) ได้ศึกษาและ เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้ปกครองและนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านท่าช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของ ผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านท่าช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 2 จำแนกตามอาชีพโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับอาชีพและการมีส่วนร่วมของชุมชนพบว่าชุมชนหรือ ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนในระดับปานกลางและ มีส่วนร่วมในการบริหารงานโรงเรียนที่แตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนที่ได้ศึกษามีดังนี้

สุริยะ ราชวงศ์ (2545) ได้ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่มีคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของ โรงเรียน อนุบาลวัดปิตุลาธิราชรังสฤษฎ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่มีคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาของ โรงเรียน จำแนกตามอาชีพ ผู้ปกครองที่มีอาชีพรับราชการ อาชีพรัฐวิสาหกิจ และอาชีพเกษตรกรรมและอื่น มีความต้องการต่อคุณภาพการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับ มากเกินอาชีพรัฐวิสาหกิจ ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในระดับ ปานกลาง ส่วนผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีความต้องการรายด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียน ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่และด้านการบริหารงานวิชาการ โดยรวมและ รายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

องอาจ ไพศาลภูมิ (2546) ได้ศึกษาความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามบทบาท ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี พบว่า ความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยรวมและรายด้านในระดับปานกลาง โดยด้านที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการในการมีส่วนร่วมเป็นอันดับแรก ได้แก่ ด้านส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามสถานภาพ พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความต้องการในการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยผู้แทนครูมีความต้องการมีส่วนร่วมด้านกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนผู้แทนชุมชนมีความต้องการมีส่วนร่วมส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาเป็นอันดับแรก

เรวัตร จำทอง (2548) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนในอำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนในอำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในอำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 จำแนกตามสถานภาพ พบว่าแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ขวัญเรือน ชนะศัตรู (2549) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันในจังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป เรียงระดับจากการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ ระดับรับทราบข้อมูล ระดับให้คำปรึกษา ระดับสนับสนุน ระดับร่วมปฏิบัติ และระดับร่วมตัดสินใจ และลักษณะการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาเป็นในลักษณะการรับทราบข้อมูลจากการประชุมและการรายงานของสถานศึกษา ลักษณะการร่วมให้คำปรึกษาในที่ประชุมและเสนอแนะแนวปฏิบัติและสนับสนุนทุนทรัพย์เพื่อส่งเสริมกิจกรรมในสถานศึกษาร่วมปฏิบัติกิจกรรมในและนอกสถานศึกษาบ้าง แต่การเข้ามามีส่วนร่วมตัดสินใจในการจัดการศึกษาด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านบริหารทั่วไปนั้นมีน้อยมาก ซึ่งเป็นไปในลักษณะการรับทราบข้อมูล แต่ไม่ได้ร่วมตัดสินใจดำเนินการ

ทัศนีย์ แสงอรุณ (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมและแนวทางในการพัฒนา การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนกึ่งอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด พบว่า การศึกษาการมีส่วนร่วมและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนกึ่งอำเภอเกาะช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียน กึ่งอำเภอเกาะช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดรชด จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ศูมาศ เดชานนท์ (2550) ได้ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน โรงเรียนเขาสมิงวิทยาคม “จงจินต์รุจิรวงศ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาชิกเครือข่าย ผู้ปกครองและตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพ การมีบทบาทของชุมชน โรงเรียนเขาสมิงวิทยาคม “จงจินต์รุจิรวงศ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน โรงเรียนเขาสมิงวิทยาคม “จงจินต์รุจิรวงศ์อุปถัมภ์” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สุวิทย์ สุวรรณมณี (2550) ได้ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 1 พบว่า ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคลากร ด้านงบประมาณ และด้านวิชาการ และเมื่อเปรียบเทียบการศึกษาค้นคว้าความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 1 จำแนกตามสถานภาพในรูปผู้แทนกลุ่มต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนที่ได้ศึกษามีดังนี้

พอลโลซซี่ (Pallozzi, 1981, p. 1481) ได้ศึกษารูปแบบของชุมชนต่อการเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การตัดสินใจของโรงเรียนท้องถิ่นในมลรัฐนิวเจอร์ซีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า รูปแบบที่ใช้ในการจัดการศึกษาควรขยายไปเป็นรูปแบบของชุมชนเมืองด้วยการจัดการศึกษาในโรงเรียน โดยความร่วมมือกันทุกฝ่าย โรงเรียนไม่ควรยึดติดกับนโยบายมากนัก ส่วนฝ่ายชุมชนควรเสนอ นโยบายที่ตรงกับความสามารถของตนและสิ่งที่ชุมชนต้องคำนึงถึงคือความรับผิดชอบในกิจกรรมที่โรงเรียน จัดขึ้นและมีความเป็นไปได้

คิง (King, 1984, p. 1493-A) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องโรงเรียนในฐานะเป็นชุมชนและความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน พบว่า ถ้าหากให้บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับ การสร้างกฎ จะทำให้เขารู้สึกว่าจะต้องรักษากฎนั้นไว้ ถ้าให้เขามีโอกาสเข้าร่วมจะมีการปฏิบัติตามกฎมากขึ้น และถ้าให้บุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจจะทำให้การดำเนินงานของโรงเรียนเป็นไปด้วย ความเรียบร้อยมากขึ้น

บรูซ (Bruce, 1999, p. 6028-A) ได้ศึกษาบทบาทของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า ความคาดหวังของโรงเรียนที่เกี่ยวกับชุมชนสอดคล้อง กับความต้องการของชุมชนที่จะมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียน สำหรับความคาดหวังของครูประถม พบว่า ครูใหญ่คาดหวังที่จะให้ผู้ปกครองของนักเรียนได้มีส่วนร่วมเกี่ยวกับกิจการหรือการวางแผนงาน ของโรงเรียน ให้องค์กรศาสนาหรือสถาบันอื่นในสังคมได้หันมาให้ความสนใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ การอบรมสั่งสอนเด็กให้มากขึ้น ในการทำงานต้องให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของเด็กด้วย

แอบเดล ฮาดี้ (Abdel-Hady, 1990, p. 3276-A) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ บริหารการศึกษาในประเทศอียิปต์ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหลักสำคัญของประชาธิปไตย จำเป็นต้องปรับปรุงรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชน ควรจะกำหนดเป้าหมายของการมีส่วนร่วม ของประชาชน ช่องทางในการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับสถานศึกษา และประเด็นกิจกรรม ที่ต้องการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

โกลด์ (Gold, 2000, p. 295) ได้ศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเน้นการให้ความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ปกครอง และนักเรียน ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาในรัฐฟิลาเดเฟีย พบว่า การจัดการของชุมชนเป็น สื่อกกลางระหว่างผู้ปกครอง ครอบครัวกับโรงเรียน เพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้างการอ่านออก เขียนได้ และการเรียนให้สอดคล้องกับชุมชน ทำให้ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับชุมชน ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับนักเรียน ทำให้เกิดทรัพยากรที่มีคุณค่า ทั้งทางด้านสังคมและวัฒนธรรมให้แก่โรงเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการมีส่วนร่วมชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) ตำบลหนองอิรุณ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี รวมทั้งสิ้นจำนวน 240 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำชุมชน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) ตำบลหนองอิรุณ อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี จำนวน 209 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยกำหนดอาชีพและสถานภาพของสมาชิกในชุมชนเป็นชั้นการสุ่ม จากนั้นสุ่มรายชื่อกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรต้น	จำนวนประชากร				จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			
	ผู้นำ ชุมชน	กรรมการ สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	ผู้ปกครอง	รวม	ผู้นำ ชุมชน	กรรมการ สถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	ผู้ปกครอง	รวม
อาชีพ								
ข้าราชการ	24	4	12	40	24	4	12	40
ธุรกิจส่วนตัว	-	5	57	62	-	5	52	57
เกษตรกรรม	-	-	43	43	-	-	36	36
รับจ้าง	-	-	95	95	-	-	76	76
รวม	24	9	207	240	24	9	176	209

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบมาตราส่วนประมาณค่า เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบ่งออกเป็นส่วนตัวต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อความเกี่ยวกับการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน ชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) ตามหลักการบริหารโรงเรียนนิติบุคคล ดังนี้

1. การบริหารวิชาการ
2. การบริหารงบประมาณ
3. การบริหารงานบุคคล
4. การบริหารงานทั่วไป

โดยมีลักษณะข้อความเชิงบวก เป็นข้อความแบบปลายปิด จำนวน 80 ข้อ โดยมีการ ให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์การจัดกลุ่มคะแนนความเห็น พิจารณาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน โดยแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ (Best & Kahn, 1993, p. 247)

4.51 - 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51 - 4.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

2.51 - 3.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

1.51 - 2.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.50 หมายถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี วิทยานิพนธ์และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น
2. สร้างแบบสอบถามและนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษา พิจารณา
3. เมื่อได้แก้ไขปรับปรุงตามที่คณะกรรมการที่ปรึกษาแนะนำ และตรวจสอบความถูกต้องเกี่ยวกับเนื้อหา ภาษา ความครอบคลุมเนื้อหา โครงสร้างตามทฤษฎี และแนวคิดที่กำหนด เพื่อนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณาตรวจสอบ และนำมาปรับปรุงแก้ไข ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน คือ
 - นายโกศล มิตรพระพันธ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านเจ็ดเนิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

- นายสมเดช วุฒิไตรรัตน์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) จังหวัดลพบุรี

- นายอรรถพล ปิ่นมัน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) อำเภอบ้านบึง จังหวัดลพบุรี

แล้วหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับสิ่งที่ต้องการวัดด้วยการนำเสนอแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิลงความเห็น โดยใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

คะแนน 1 สำหรับข้อความที่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด

คะแนน 0 สำหรับข้อความที่ไม่แน่ใจว่าสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด

คะแนน -1 สำหรับข้อความที่ไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด

บันทึกผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละข้อ นำไปหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสิ่งที่ต้องการวัด IOC เพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาของแบบสอบถาม ปรากฏว่าได้ค่า IOC ระหว่าง .67 ถึง 1.00

4. หลังจากผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ และได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำแบบสอบถามเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้งหนึ่งก่อนนำไปทดลองใช้

5. นำแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชาชนอุทิศ) ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับโรงเรียนบ้านชุมชนมุกพร้าว ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 ราย

6. หาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) ของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชาชนอุทิศ) รายข้อ ด้วยวิธีการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Coefficient) โดยใช้เกณฑ์การคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ซึ่งแบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง .48 - .84 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ์, 2535, หน้า 206) ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98

7. นำแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชาชนอุทิศ) ที่หาคุณภาพแล้วนำไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่วางแผนไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมด้วยตนเอง โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้น มีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือราชการจากศูนย์วัดกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพาถึงโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2557

3. ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลทั้งหมด โดยนำข้อมูลมาจัดระเบียบหรือจัดกลุ่มข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม 209 ฉบับ ได้รับคืน 209 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1 และ 2 ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) (Sproull, 1995, p. 302) เมื่อข้อมูลมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยได้ทดสอบเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ตามวิธี *LSD* (Fisher's Least Significant Difference Test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

SD แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

F แทน ค่าสถิติการแจกแจง F - Distribution

SS แทน ผลรวมของคะแนนยกกำลังสอง

MS แทน คะแนนเฉลี่ยยกกำลังสอง

df แทน ชั้นแห่งความเป็นอิสระ

p แทน ค่าความน่าจะเป็น

$*$ แทน นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลสถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยหาค่าความถี่และร้อยละ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานะภาพ	กลุ่มตัวอย่าง	
	จำนวน	ร้อยละ
สถานะภาพของสมาชิกในชุมชน		
- ผู้ปกครองนักเรียน	176	84.20
- กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	9	4.30
- ผู้นำชุมชน	24	11.50
รวม	209	100
อาชีพ		
- ข้าราชการ	40	19.10
- ธุรกิจส่วนตัว	57	27.30
- เกษตรกรรม	36	17.20
- รับจ้าง	76	36.40
รวม	209	100

จากตารางที่ 2 สถานะภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม เมื่อจำแนกตามสถานะภาพของสมาชิกในชุมชน พบว่า ผู้ปกครองนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 84.20 กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 4.30 และผู้นำชุมชน คิดเป็นร้อยละ 11.50

จำแนกตามอาชีพ พบว่า อาชีพข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 19.10 อาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 27.30 อาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 17.20 และอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 36.40

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ดังตารางที่ 3 - 7

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่าวเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน	n = 209		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. ด้านการบริหารวิชาการ	3.55	.42	มาก	2
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.55	.43	มาก	3
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.57	.46	มาก	1
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.55	.46	มาก	4
รวมเฉลี่ย	3.56	.43	มาก	-

จากตารางที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่าวเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารบุคคล ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ และด้านการบริหารงานทั่วไป

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่าวเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านการบริหารวิชาการ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน ด้านการบริหารวิชาการ	n = 209		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.77	.69	มาก	3
2. การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน	3.78	.75	มาก	2
3. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม	3.81	.91	มาก	1
4. การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.56	.98	มาก	10
5. การจัดทำระเบียบการวัดผลและประเมินผล	3.37	.82	ปานกลาง	20
6. การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล	3.41	.83	ปานกลาง	17
7. การเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์ และผลการเรียนจาก สถานศึกษาอื่น	3.41	.85	ปานกลาง	18

ตารางที่ 4 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน	n = 209		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
8. การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการ ในภาพรวมของสถานศึกษา	3.56	.91	มาก	9
9. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้	3.66	.90	มาก	5
10. การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน	3.56	.88	มาก	8
11. การผลิต การพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน	3.41	.86	ปานกลาง	19
12. การใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้	3.45	.84	ปานกลาง	15
13. การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา	3.59	.82	มาก	6
14. การนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน	3.73	.89	มาก	4
15. การนิเทศงานวิชาการเพื่อการเรียนต่อ	3.56	.86	มาก	7
16. การแนะแนววิชาชีพภายในสถานศึกษา	3.42	.83	ปานกลาง	16
17. การจัดระบบ โครงสร้างองค์กร	3.51	.82	มาก	13
18. การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน	3.54	.86	มาก	11
19. การประสานความร่วมมือพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น	3.46	.81	ปานกลาง	14
20. การพัฒนาการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา	3.54	.87	มาก	12
รวมเฉลี่ย	3.55	.42	มาก	-

จากตารางที่ 4 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชาชนอุบล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน และการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านการบริหารงบประมาณ

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน ด้านการบริหารงบประมาณ		n = 209		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	SD		
1.	การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ระดับชาติของสถานศึกษา	3.82	.72	มาก	1
2.	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา	3.72	.73	มาก	2
3.	การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์	3.66	.94	มาก	3
4.	การจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา	3.49	.92	ปานกลาง	18
5.	การทำรายละเอียดโครงสร้าง แผนงาน โครงการ	3.44	.86	ปานกลาง	20
6.	การจัดทำกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง	3.53	.81	มาก	7
7.	การวิเคราะห์ภารกิจของกิจกรรมตามมาตรฐาน โครงสร้าง สายงาน แผนงาน โครงการ	3.53	.83	มาก	9
8.	การจัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ	3.49	.91	ปานกลาง	17
9.	การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ	3.56	.88	มาก	6
10.	การใช้เงินของสถานศึกษาตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ	3.58	.90	มาก	5
11.	การกำหนดปัจจัยหลักความสำเร็จ และตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการ ประจำปีงบประมาณ	3.53	.81	มาก	7
12.	การจัดทำแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษา	3.49	.86	ปานกลาง	16
13.	การกู้ยืมเงินทุนการศึกษาของนักเรียน	3.50	.84	ปานกลาง	15
14.	การจัดระบบสวัสดิการเพื่อการศึกษาของครูและบุคลากรทาง การศึกษา	3.51	.87	มาก	14
15.	การดำเนินงานด้านการเงินตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนด	3.63	.88	มาก	4
16.	การจัดทำรายงานการเงินส่งหน่วยงานต้นสังกัด	3.53	.91	มาก	11
17.	การดำเนินงานด้านบัญชีให้เป็นไปตามหลักการบัญชีสำหรับ หน่วยงานภาครัฐ	3.48	.76	ปานกลาง	19
18.	การดำเนินงานด้านพัสดุและทรัพย์สินให้เป็นไปตามขั้นตอนและ วิธีการที่ระบุไว้ว่าด้วยการพัสดุกำหนด	3.53	.84	มาก	10
19.	การจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน	3.52	.83	มาก	12
20.	การจัดซื้อจัดจ้างตามที่ระบุไว้ว่าด้วยการพัสดุกำหนด	3.52	.86	มาก	13
รวมเฉลี่ย		3.55	.43	มาก	-

จากตารางที่ 5 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหาร งบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ระดับชาติของสถานศึกษา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อ การจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล

	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน	n = 209		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	SD		
1.	การกำหนดความต้องการกำลังคนของสถานศึกษา	3.72	.82	มาก	1
2.	การจัดทำภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.65	.78	มาก	3
3.	การขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง ขอลื่อนวิทยฐานะของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.67	.80	มาก	2
4.	การดำเนินการบรรจุและแต่งตั้งตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด	3.55	.93	มาก	14
5.	การจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว	3.52	.89	มาก	16
6.	การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.57	.89	มาก	11
7.	การแต่งตั้งข้าราชการเป็นผู้รักษาราชการแทน	3.50	.79	ปานกลาง	17
8.	การพัฒนาบุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งตามความเหมาะสม	3.45	.98	ปานกลาง	20
9.	การจัดทำหลักสูตรพัฒนาตนเองของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา	3.54	.88	มาก	15
10.	การพิจารณาความดีความชอบของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา	3.61	.85	มาก	6
11.	การศึกษาต่อ อบรม พัฒนาตนเองของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา	3.59	.79	มาก	7
12.	การเพิ่มค่าจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว	3.57	.85	มาก	9
13.	การจัดทำระเบียบประวัติของข้าราชการครูและบุคลากรทาง การศึกษา	3.50	.86	ปานกลาง	18
14.	การดำเนินการแก้ไขวิน เดือน ปีเกิดของข้าราชการครูและบุคลากร ทางการศึกษา	3.59	.80	มาก	8
15.	การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์	3.57	.85	มาก	9

ตารางที่ 6 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน	n = 209		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
16. การขอมิบัติประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ	3.49	.92	ปานกลาง	19
17. การดำเนินงานทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.56	.85	มาก	12
18. การให้ออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.62	.88	มาก	5
19. การร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	3.62	.86	มาก	4
20. การเสริมสร้างและการป้องกันการกระทำผิดวินัย	3.56	.84	มาก	13
รวมเฉลี่ย	3.57	.46	มาก	-

จากตารางที่ 6 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคลโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดความต้องการกำลังคนของสถานศึกษา การขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่งขอเลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และการจัดทำภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารงานทั่วไป

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน	n = 209		ระดับ	อันดับ
	\bar{X}	SD		
1. การดำเนินงานธุรการของสถานศึกษา	3.70	.83	มาก	2
2. การดำเนินการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.81	.76	มาก	1
3. การสร้างเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ	3.59	.83	มาก	6
4. ระบบการประสานงานและเครือข่ายการศึกษา	3.42	.94	ปานกลาง	20
5. การจัดระบบโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษา	3.53	.90	มาก	11
6. การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษา	3.55	.89	มาก	9

ตารางที่ 7 (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน ด้านการบริหารงานทั่วไป		n = 209		ระดับ	อันดับ
		\bar{X}	SD		
7.	การกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กร	3.62	.87	มาก	4
8.	การทำข้อมูลด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา	3.50	.93	ปานกลาง	16
9.	การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร	3.52	.87	มาก	13
10.	การสนับสนุนการบริหารด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร	3.51	.89	มาก	14
11.	การบริหารจัดการอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของ สถานศึกษา	3.53	.87	มาก	10
12.	การจัดทำสำมะโนผู้ที่เข้ารับบริการทางการศึกษาของ สถานศึกษา	3.47	.88	ปานกลาง	18
13.	การรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อของสถานศึกษา	3.52	.86	มาก	12
14.	การจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย	3.56	.93	มาก	8
15.	การจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.65	.89	มาก	3
16.	การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง	3.51	.92	มาก	15
17.	การประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา	3.57	.87	มาก	7
18.	การสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน และองค์กร	3.60	.88	มาก	5
19.	การดำเนินงานตามระบบควบคุมภายในสถานศึกษา	3.45	.83	ปานกลาง	19
20.	การบริการสาธารณะของสถานศึกษา	3.47	.79	ปานกลาง	17
รวมเฉลี่ย		3.55	.46	มาก	-

จากตารางที่ 7 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ด้านการบริหารงานทั่วไปโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินงานธุรการของสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และนำเสนอผลการวิเคราะห์ไว้ในตารางที่ 9 - 26

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สถิติประชากร) สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวนสถานภาพของสมาชิกในชุมชน

การมีส่วนร่วมของชุมชน ในการบริหารโรงเรียน	สถานภาพของสมาชิกในชุมชน												
	ผู้ปกครองนักเรียน					กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน					ผู้นำชุมชน		
	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ	n	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ
					$n = 176$					$n = 9$			$n = 24$
1. ด้านการบริหารวิชาการ	3.61	.43	มาก	2	3.31	.15	ปานกลาง	4	3.27	.26	ปานกลาง	1	
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.61	.44	มาก	3	3.33	.13	ปานกลาง	3	3.24	.25	ปานกลาง	3	
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.63	.47	มาก	1	3.35	.12	ปานกลาง	2	3.24	.29	ปานกลาง	4	
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.60	.47	มาก	4	3.37	.12	ปานกลาง	1	3.25	.31	ปานกลาง	2	
รวมเฉลี่ย	3.61	.44	มาก	-	3.34	.09	ปานกลาง	-	3.25	.25	ปานกลาง	-	

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ และด้านการบริหารงบประมาณ

กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารงานทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงบประมาณ

ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงบประมาณ

ตารางที่ 9 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานภาพของสมาชิกในชุมชน

การทำงานเป็นทีม	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
1. ด้านการบริหารวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.931	1.465	9.036*	.000
	ภายในกลุ่ม	206	33.407	.162		
	รวม	208	36.338			
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	2	3.328	1.664	9.701*	.000
	ภายในกลุ่ม	206	35.331	.172		
	รวม	208	38.659			
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	2	3.74	1.87	9.632*	.000
	ภายในกลุ่ม	206	39.989	.194		
	รวม	208	43.729			
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	2	2.922	1.461	7.374*	.001
	ภายในกลุ่ม	206	40.817	.198		
	รวม	208	43.739			
เฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	2	3.216	1.608	9.391*	.000
	ภายในกลุ่ม	206	35.272	.171		
	รวม	208	38.488			

* $p < .05$

จากตารางที่ 9 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาทิประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานภาพของสมาชิกในชุมชน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 10 ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาทิประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกสถานภาพของสมาชิกในชุมชน โดยรวม

สถานภาพของสมาชิกในชุมชน	\bar{X}	สถานภาพของสมาชิกในชุมชน		
		ผู้นำชุมชน	กรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	ผู้ปกครองนักเรียน
		3.25	3.34	3.61
ผู้นำชุมชน	3.25	-	.09	.36*
กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.34	-	-	.27*
ผู้ปกครองนักเรียน	3.61	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 10 พบว่า ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาทิประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกสถานภาพของสมาชิกในชุมชน โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนกับผู้นำชุมชน โดยผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนกับกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่ากรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกสถานภาพของสมาชิกในชุมชนด้านการบริหารวิชาการ

สถานภาพของสมาชิกในชุมชน	\bar{X}	สถานภาพของสมาชิกในชุมชน		
		ผู้นำชุมชน	กรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	ผู้ปกครองนักเรียน
		3.27	3.31	3.61
ผู้นำชุมชน	3.27	-	.04	.34*
กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.31	-	-	.29*
ผู้ปกครองนักเรียน	3.61	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 11 พบว่า ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกสถานภาพของสมาชิกในชุมชนด้านการบริหารวิชาการ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนกับผู้นำชุมชน โดยผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนกับกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่ากรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 12 ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชน บ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกสถานภาพของสมาชิกในชุมชนด้านการบริหารงบประมาณ

สถานภาพของสมาชิกในชุมชน	\bar{X}	สถานภาพของสมาชิกในชุมชน		
		ผู้นำชุมชน	กรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	
			ผู้ปกครองนักเรียน	
		3.24	3.33	3.61
ผู้นำชุมชน	3.24	-	.10	.37*
กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.33	-	-	.27*
ผู้ปกครองนักเรียน	3.61	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 12 พบว่า ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกสถานภาพของสมาชิกในชุมชนด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนกับผู้นำชุมชน โดยผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนสูงกว่าผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนกับกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนสูงกว่ากรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชน บ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกสถานภาพของสมาชิกในชุมชนด้านการบริหารงานบุคคล

สถานภาพของสมาชิกในชุมชน	\bar{X}	สถานภาพของสมาชิกในชุมชน		
		ผู้นำชุมชน	กรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	ผู้ปกครองนักเรียน
		3.24	3.35	3.63
ผู้นำชุมชน	3.24	-	.11	.39*
กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.35	-	-	.28*
ผู้ปกครองนักเรียน	3.63	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 13 พบว่า ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกสถานภาพของสมาชิกในชุมชนด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนกับผู้นำชุมชน โดยผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนกับกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่ากรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกสถานภาพของสมาชิกในชุมชนด้านการบริหารงานทั่วไป

สถานภาพของสมาชิกในชุมชน	\bar{X}	สถานภาพของสมาชิกในชุมชน		
		ผู้นำชุมชน	กรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน	
			ผู้ปกครองนักเรียน	
		3.25	3.37	3.60
ผู้นำชุมชน	3.25	-	.11	.35*
กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	3.37	-	-	.24*
ผู้ปกครองนักเรียน	3.60	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 14 พบว่า ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกสถานภาพของสมาชิกในชุมชนด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนกับผู้นำชุมชน โดยผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าผู้นำชุมชน และผู้ปกครองนักเรียนกับกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่ากรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 15 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชาอนุถล) ตั้งกััด
 ด้านงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับมัธยมศึกษาบุรี เขต 1 จำนวนตามอาชีพ

ที่	อาชีพ															
	ข้าราชการ			ธุรกิจส่วนตัว			เกษตรกร			รับจ้าง						
	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	อันดับ				
			$n = 40$			$n = 57$			$n = 36$			$n = 76$				
1.	3.26	.24	ปานกลาง	1	3.08	.13	ปานกลาง	1	3.82	.17	มาก	4	3.94	.15	มาก	4
2.	3.24	.25	ปานกลาง	3	3.06	.14	ปานกลาง	2	3.83	.13	มาก	3	3.95	.15	มาก	3
3.	3.23	.28	ปานกลาง	4	3.05	.15	ปานกลาง	3	3.92	.15	มาก	1	3.98	.14	มาก	1
4.	3.26	.29	ปานกลาง	2	3.01	.14	ปานกลาง	4	3.88	.15	มาก	2	3.96	.13	มาก	2
	3.25	.24	ปานกลาง	-	3.05	.11	ปานกลาง	-	3.86	.09	มาก	-	3.96	.11	มาก	-

จากตารางที่ 15 พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพข้าราชการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงบประมาณ

ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัวมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารงานบุคคล

ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงบประมาณ

ผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป และด้านการบริหารงบประมาณ

ตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่าวเวียง
(สถานีประชาณุกุล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1
จำแนกตามอาชีพ

การทำงานเป็นทีม	แหล่งความแปรปรวน	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
1. ด้านการบริหารวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	3	30.295	10.098	342.59*	.000
	ภายในกลุ่ม	205	6.043	.029		
	รวม	208	36.338			
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	ระหว่างกลุ่ม	3	32.823	10.941	384.361*	.000
	ภายในกลุ่ม	205	5.835	.028		
	รวม	208	38.659			
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	3	37.188	12.396	388.503*	.000
	ภายในกลุ่ม	205	6.541	.032		
	รวม	208	43.729			
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	ระหว่างกลุ่ม	3	37.184	12.395	387.573*	.000
	ภายในกลุ่ม	205	6.556	.032		
	รวม	208	43.739			
เฉลี่ย	ระหว่างกลุ่ม	3	34.265	11.422	554.43*	.000
	ภายในกลุ่ม	205	4.223	.021		
	รวม	208	38.488			

* $p < .05$

จากตารางที่ 16 พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่าวเวียง (สถานีประชาณุกุล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชน บ้านอ่าวเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพโดยรวม

อาชีพ	\bar{X}	ธุรกิจส่วนตัว	ข้าราชการ	เกษตรกร	รับจ้าง
		3.05	3.25	3.86	3.96
ธุรกิจส่วนตัว	3.05	-	.20*	.82*	.91*
ข้าราชการ	3.25	-	-	.62*	.71*
เกษตรกร	3.86	-	-	-	.10*
รับจ้าง	3.96	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 17 พบว่า ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่าวเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพโดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 6 คู่ ได้แก่ อาชีพข้าราชการกับอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยอาชีพข้าราชการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพเกษตรกรกับอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยอาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับจ้างกับอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพเกษตรกรกับอาชีพข้าราชการ โดยอาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าข้าราชการ อาชีพรับจ้างกับอาชีพข้าราชการ โดยอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าข้าราชการ และอาชีพรับจ้างกับอาชีพเกษตรกร โดยอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าอาชีพเกษตรกร

ตารางที่ 18 ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชน บ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพด้านการบริหารวิชาการ

อาชีพ	\bar{X}	ธุรกิจส่วนตัว	ข้าราชการ	เกษตรกร	รับจ้าง
		3.08	3.26	3.82	3.94
ธุรกิจส่วนตัว	3.08	-	.19*	.75*	.86*
ข้าราชการ	3.26	-	-	.56*	.68*
เกษตรกร	3.82	-	-	-	.12*
รับจ้าง	3.94	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 18 พบว่า ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพด้านการบริหารวิชาการ พบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ทั้ง 6 คู่ ได้แก่ อาชีพข้าราชการกับอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยอาชีพข้าราชการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพเกษตรกรกับอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยอาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับจ้างกับอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพเกษตรกรกับอาชีพข้าราชการ โดยอาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนสูงกว่าข้าราชการ อาชีพรับจ้างกับอาชีพข้าราชการ โดยอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนสูงกว่าข้าราชการ และอาชีพรับจ้างกับอาชีพเกษตรกร โดยอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนสูงกว่าอาชีพเกษตรกร

ตารางที่ 19 ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชน
บ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี
เขต 1 จำแนกตามอาชีพด้านการบริหารงบประมาณ

อาชีพ	\bar{X}	ธุรกิจส่วนตัว	ข้าราชการ	เกษตรกร	รับจ้าง
		3.06	3.24	3.83	3.95
ธุรกิจส่วนตัว	3.06	-	.18*	.77*	.90*
ข้าราชการ	3.24	-	-	.59*	.71*
เกษตรกร	3.83	-	-	-	.12*
รับจ้าง	3.95	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 19 พบว่า ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 6 คู่ ได้แก่ อาชีพข้าราชการกับอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยอาชีพข้าราชการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพเกษตรกรกับอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยอาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับจ้างกับอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพเกษตรกรกับอาชีพข้าราชการ โดยอาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าข้าราชการ อาชีพรับจ้างกับอาชีพข้าราชการ โดยอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าข้าราชการ และอาชีพรับจ้างกับอาชีพเกษตรกร โดยอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าอาชีพเกษตรกร

ตารางที่ 20 ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชน
บ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี
เขต 1 จำแนกตามอาชีพด้านการบริหารงานบุคคล

อาชีพ	\bar{X}	ธุรกิจส่วนตัว	ข้าราชการ	เกษตรกร	รับจ้าง
		3.05	3.23	3.92	3.98
ธุรกิจส่วนตัว	3.05	-	.17*	.87*	.93*
ข้าราชการ	3.23	-	-	.69*	.75*
เกษตรกร	3.92	-	-	-	.06
รับจ้าง	3.98	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 20 พบว่า ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 5 คู่ ได้แก่ อาชีพข้าราชการกับอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยอาชีพข้าราชการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพเกษตรกรกับอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยอาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับจ้างกับอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพเกษตรกรกับอาชีพข้าราชการ โดยอาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าข้าราชการ และอาชีพรับจ้างกับอาชีพข้าราชการ โดยอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าข้าราชการ ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 21 ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชน บ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพด้านการบริหารงานทั่วไป

อาชีพ	\bar{X}	ธุรกิจส่วนตัว	ข้าราชการ	เกษตรกร	รับจ้าง
		3.01	3.26	3.88	3.96
ธุรกิจส่วนตัว	3.01	-	.26*	.88*	.96*
ข้าราชการ	3.26	-	-	.62*	.70*
เกษตรกร	3.88	-	-	-	.08*
รับจ้าง	3.96	-	-	-	-

* $p < .05$

จากตารางที่ 21 พบว่า ผลการเปรียบเทียบรายคู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้ง 6 คู่ ได้แก่ อาชีพข้าราชการกับอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยอาชีพข้าราชการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพเกษตรกรกับอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยอาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพรับจ้างกับอาชีพธุรกิจส่วนตัว โดยอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าอาชีพธุรกิจส่วนตัว อาชีพเกษตรกรกับอาชีพข้าราชการ โดยอาชีพเกษตรกรมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าข้าราชการ อาชีพรับจ้างกับอาชีพข้าราชการ โดยอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าข้าราชการ และอาชีพรับจ้างกับอาชีพเกษตรกร โดยอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนสูงกว่าอาชีพเกษตรกร

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้นำชุมชนโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง จำนวน 209 คน เครื่องมือเป็นแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) และตอนที่ 2 เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียน ใน 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของลิเคิร์ต (Likert's Rating Scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแบบสอบถามซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ .23 ถึง .72 และค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .88 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ตามวิธี LSD (Fisher's Least Significant Difference Test)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านปรากฏผลดังนี้

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาทิประชาชนุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน และการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ระดับชาติของสถานศึกษา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การกำหนดความต้องการกำลังคนของสถานศึกษา การขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง ขอลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และการจัดทำภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อแล้วเรียงอันดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การดำเนินการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินงานธุรการของสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานภาพของสมาชิกในชุมชน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก

มีการจัดการศึกษาของ โรงเรียนมีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและชุมชนเป็นอย่างดี ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา กระบวนการต่าง ๆ ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเองร่วมคิดร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผลเป็นกระบวนการที่ชุมชนได้รับโอกาส และใช้โอกาสที่ได้รับแสดงออก ซึ่งความนึกคิดแก้ไขปัญหาความต้องการของให้กับโรงเรียน โดยการช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอก กับการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 1 ส่งผลให้ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเรวัต ขำทอง (2548) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนในอำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนในอำเภอ บางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ สุวรรณมณี (2550) ได้ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 พบว่า ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียน ชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม การบริหาร หลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของ โรงเรียน และการจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนด้านการบริหารวิชาการอยู่ใน ระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุวิทย์ สุวรรณมณี (2550) ได้ศึกษาความต้องการการมีส่วนร่วม ในการจัด การศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ระยอง เขต 1 พบว่า ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ของฝ่ายบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับ มาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญเรือน ชนะสัตตรุ (2549) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนใน โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่ง โรงเรียนในฝันในจังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนใน โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่ง โรงเรียนในฝัน ในการจัดการศึกษา ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป เรียงระดับจาก

การศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยะของ เขต 1 ของฝ่ายบริหารงานวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ชลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ระดับชาติของสถานศึกษา การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และการกำหนด วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียน ด้านการบริหารงบประมาณอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของประพนธ์ กระแสพันธุ์ (2554) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการบริหาร สถานศึกษาเขตคุณภาพกบินทร์บุรี 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานงบประมาณอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญเรือน ชนะศัตรู (2549) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันในจังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ในการจัดการศึกษา ด้านการบริหาร ด้านงบประมาณ อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียน ชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการกำหนดความต้องการกำลังคนของสถานศึกษา การขอ ปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง ขอลืออนวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา และ การจัดทำภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของ ชุมชนในการบริหาร โรงเรียน ด้านการบริหารงานบุคคล อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญเรือน ชนะศัตรู (2549) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน การจัดการศึกษาของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันในจังหวัดชลบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนใน โครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝัน ในการจัดการศึกษา ด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับ มาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของเรวัตร จำทอง (2548) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ จัดการศึกษา โรงเรียนในอำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา โรงเรียนในอำเภอบางปะกง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากการดำเนินการของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การดำเนินงานธุรการของสถานศึกษา และการจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งผลให้การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของชนานันท์ ปันกุล (2551) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการจัดการศึกษาโรงเรียนในอำเภอสนามชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียนในอำเภอสนามชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ในด้านการบริหารงานทั่วไปอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของประพนธ์ กระแสพันธุ์ (2554) ได้ทำการศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาเขตคุณภาพกบินทร์บุรี 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษาด้านการบริหารงานทั่วไป อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามสถานภาพของสมาชิกในชุมชน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนมากกว่ากรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้นำชุมชน ตามลำดับ ทั้งนี้บทบาทของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมเป็น “กรรมการสถานศึกษา” โดยความร่วมมือกันของผู้ปกครอง ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนชุมชน รวมถึงผู้ทรงคุณวุฒิ ในท้องถิ่นให้เข้ามาเป็นกรรมการร่วมกันในการสร้างนโยบายต่าง ๆ และผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในการพัฒนาให้บุตรหลานเกิดการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ และกลุ่มผู้ปกครองยังสนับสนุนในการทำงานของกรรมการสถานศึกษา เช่น ส่งตัวแทนของเครือข่ายเข้าไปเป็นกรรมการสถานศึกษาหรือส่งเรื่องราวข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับเด็กนักเรียนให้กรรมการสถานศึกษารับทราบ ส่งผลให้การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) จำแนกตามสถานภาพของสมาชิกในชุมชน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของชนานันท์ ปันกุล (2551) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียนในอำเภอสนามชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2 ผลวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียน

ในอำเภอสนามชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามสถานภาพของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพรับจ้าง มีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนมากกว่าผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพเกษตรกร อาชีพข้าราชการ และผู้ปกครองนักเรียนที่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะชุมชนของ โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 มีการประกอบอาชีพของคนในชุมชนมีความหลากหลายทางด้านอาชีพ การได้มีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของ โรงเรียนจึงไม่เท่ากัน จำกัดที่ช่วงเวลาการทำงานกลางวัน กลางคืน การทำงาน โรงงานซึ่งแม้แต่วันหยุดยังไม่มีส่งผลให้การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของดารีกา ดวงกลาง (2554) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารงานเทศบาลเมืองแสนสุข ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีผลต่อการบริหารงานเทศบาลเมืองแสนสุข ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำแนกตามอาชีพหลักที่ต่างกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานเทศบาลเมืองแสนสุข แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ควรมีการจัดการส่งเสริมในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริหารวิชาการ ผู้บริหาร โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการจัดทำระเบียบการวัดผลและประเมินผล การผลิต การพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียนการสอน และการเทียบโอนความรู้และผลการเรียนจากสถานศึกษาอื่น
2. ด้านการบริหารงบประมาณ ผู้บริหาร โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการทำรายละเอียดโครงสร้าง แผนงาน โครงการ การดำเนินงานด้านบัญชีให้เป็นไปตามหลักการบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ และการจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา

3. ด้านการบริหารงานบุคคล ผู้บริหาร โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาบุคลากรที่ได้รับแต่งตั้งตามความเหมาะสม การขอมิบัติประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการจัดทำระเบียบประวัติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

4. ด้านการบริหารงานทั่วไป ผู้บริหาร โรงเรียนควรส่งเสริมให้มีระบบการประสานงานและเครือข่ายการศึกษา การดำเนินงานตามระบบควบคุมภายในสถานศึกษา และการจัดทำสำมะโนผู้ที่เข้าใช้บริการทางการศึกษาของสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่าวเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารกับประสิทธิผลของโรงเรียนชุมชนบ้านอ่าวเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2548). ระบบงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- _____. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2551). การปฏิรูปการศึกษาไทยในยุคปฏิรูปการปกครอง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ขวัญเรือน ชนะสัตว์. (2549). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในโครงการหนึ่งอำเภอหนึ่งโรงเรียนในฝันในจังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คำณวม ทองมาก. (2548). สภาพและแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตอำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จันทร์ รุ่งฟ้า. (2550). การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานด้านวิชาการของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลศรีวัฒนาวิทยา อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิณฉัตร ปะ โคทัง. (2549). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนดีเด่น โรงเรียนกัณธารมย์ จังหวัดศรีสะเกษ. งานนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.

- จินพร เพ็ชรฉกรรจ์. (2554). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองนักเรียนในการบริหาร โรงเรียนระยอง
วิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จุฬาร ดิสุคนธ์. (2537). การศึกษาสภาพปัญหาในการปฏิบัติงานของกรรมการศึกษาประจำ
โรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง. (2541). การระดมประชาชนเพื่อการพัฒนาชนบท. ใน จักรกฤษณ์ นรนิติ ผดุงการ
(บรรณาธิการ), การบริหารงานพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ชนานันท์ ปิ่นกุล. (2551). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัด
การศึกษาโรงเรียนในอำเภอสนามชัยเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง
เขต 2. งานนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูชาติ พวงสมจิตร. (2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมี
ส่วนร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพงษ์ สมบัติรักษ. (2540). การศึกษาความเป็นไปได้ในการประยุกต์ใช้พลังงานแสงอาทิตย์
สูบน้ำจากแหล่งน้ำผิวดิน เพื่อพัฒนาระบบประปาหมู่บ้านในเขตชนบท กรณีศึกษา
บ้านใหม่แขก หมู่ที่ 5 ตำบลคอนโพธิ์ทอง อำเภอเมืองสุพรรณบุรี จังหวัดสุพรรณบุรี.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- คาริกา ดวงกลาง. (2554). การมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานเทศบาลเมืองแสนสุข
ตำบลแสนสุข อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ถวิล มาครเลียม. (2542). โรงเรียนปฏิรูป. วารสารปฏิรูปการศึกษา, 25, 11-12.
- ทัศนีย์ แสงอรุณ. (2550). การศึกษาการมีส่วนร่วมและแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของ
ชุมชนในการบริหาร โรงเรียนกึ่งอำเภอเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง.
งานนิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ทูลธรรม วรณคำ. (2545). การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ธนาชัย ภูมาตร. (2547). ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านโป่งบริหารธุรกิจ-เทคโนโลยี จังหวัดราชบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉัญญพล สุคันธรส. (2548). การมีส่วนร่วมของประชากรในการพัฒนาเทศบาลเมืองอโยธยาให้เป็นเมืองน่าอยู่. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธีรพงษ์ มหาวีโร. (2550). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554). กรุงเทพฯ: เคอะบุคส์.
- ธีระ รุญเจริญ. (2546). สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- นวลจิตต์ ชาวศิริพิงษ์. (2545). การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- นุศรา สุโง๊ะ. (2548). สภาพปัญหาและแนวทางการมีส่วนร่วมของสถาบันศาสนาในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บำเหน็จ จินขาวจำ. (2545). ศึกษาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประพนธ์ กระแสร์พันธุ์. (2554). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารสถานศึกษา เขตคุณภาพกบินทร์บุรี 7 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประยูร จันทร์เดช. (2549). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนพิทยอรรุโณทัย สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2545). ความพยายามความสำเร็จและความขัดแย้งเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษาในช่วง พ.ศ. 2517-2521. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

- ประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2547). รายงานการวิจัยเรื่องดัชนีและเกณฑ์ในการประกันคุณภาพการศึกษา
ของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรีชญา เวสารัชช์. (2527). การประถมศึกษาในชนบทไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ปัญญา แก้วกัญญา และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. (2545). ชุดฝึกอบรมผู้บริหาร: ประมวลสาระ
การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้โรงเรียนหรือเขตพื้นที่การศึกษาเป็นฐาน.
กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดภาพพิมพ์.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542). ราชกิจจานุเบกษา. หน้า 6.
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2541). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- มนตรี บุญดี. (2544). ความต้องการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการโรงเรียน
กับการยอมรับของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ในเขต
การศึกษา 12. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2540). การมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการการศึกษาประจำ
โรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2534). การพัฒนาชุมชน: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บางกอกบล็อก.
- รุ่ง แก้วแดง. (2546). การศึกษากับกำลังอำนาจของชาติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการ
สภาการศึกษา.
- เรวัตร จำทอง. (2548). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนในอำเภอบางประกง
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทราเขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โรงเรียนชุมชนบ้านอ่าวเวียง. (2554). แบบรายงานพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาประจำปีการศึกษา
2554. ชลบุรี: โรงเรียนชุมชนบ้านอ่าวเวียง.
- วรรณคำ ทูลธรรม. (2545). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
อย่างยั่งยืน เขตการศึกษา 12. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- วรรณิ์ โสมประยูร. (2546). วารสารวิชาการกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ:
ชวนพิมพ์.

- วิจิตรา คนเชื้อ. (2551). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านท่าช้าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองเขต 2. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิชัย ดันศิริ. (2547). โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต: แนวคิดและบทวิเคราะห์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ปริญญานิพนธ์การศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สมคิด บางโม. (2548). องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิทพัฒน์.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2547). ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพผู้บริหาร: ข้อเสนอสาระสำคัญ. วารสารราชบัณฑิตยสถาน, 26, 130-137.
- สมาน ธรรมรส. (2541). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาแห่งชาติ กรณีศึกษากลุ่มโรงเรียนปราสาทเขย อำเภอไพบึง จังหวัดศรีสะเกษ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาสังคม, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การเรียนรู้บูรณาการ: ยุทธศาสตร์ครูปฏิรูป. กรุงเทพฯ: อูษาการพิมพ์.
- _____. (2550). แนวทางการกระจายอำนาจบริหาร และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2547). การปรับใช้สมรรถนะในการบริหารทรัพยากรมนุษย์. ใน เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สมรรถนะของข้าราชการ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2544). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เก้า พ.ศ. 2544-2549. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- _____. (2550). ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย พ.ศ. 2550-2554. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2547).
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545.
กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- _____. (2551). รายงานประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานรอบ 2
(พ.ศ. 2549-2553). กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
- สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 4. (2547). รายงานการประเมินการบริหารงานใน
สถานศึกษาของผู้ผ่านการอบรมหลักสูตรผู้บริหารสถานศึกษา ประจำปีงบประมาณ
2545 ในเขตตรวจราชการที่ 4. ราชบุรี: สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 4.
สุเทพ วงศ์มุคผาด. (2548). การศึกษาความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนที่มีคุณภาพการจัดการ
การศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาช่วงชั้นที่ 3 เขตพื้นที่การศึกษาระยะเขต 2. งานนิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัย
บูรพา.
- สุนทร ชอบทำดี. (2534). คู่มือบาทของคณะกรรมการการศึกษาเกี่ยวกับความสำเร็จระหว่าง
โรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนประถมศึกษาสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอ่างทอง.
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพล วังสินธุ์. (2545). การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้. *วารสารวิชาการ*,
5, 12-17
- สุมาศ เตชานนท์. (2550). ความต้องการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชุมชน โรงเรียน
เขาสมิงวิทยาคม “จงจิตรวิจิตรวงศ์อุดมถัมภ์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิต.
งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุเมธ พิมพะ. (2542). การมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม กรณีศึกษา
“ตำรวจบ้าน” อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุรศักดิ์ ปาเฮ. (2545). การนิเทศภายในหัวใจของการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียน. *วารสารวิชาการ*,
5, 25-31.
- สุรัฐ ศิลปอนันต์. (2541). *คุณภาพการเรียน(ของเด็ก)ได้มาตรฐานสูง*. กรุงเทพฯ: เนติกุลการพิมพ์.

- สุริยะ ราชวงศ์. (2545). ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิทย์ สุวรรณมณี. (2550). ความต้องการการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- องอาจ ไพศาลภูมิ. (2546). ศึกษาความต้องการในการมีส่วนร่วมจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อาทิตยา ดวงมณี. (2540). การพัฒนาตัวบ่งชี้รวมสำหรับความเป็นเลิศทางวิชาการของสาขาวิชาทางการวิจัยการศึกษาในมหาวิทยาลัยของรัฐ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิจัยการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อำนาจ อนันตชัย. (2526). การพัฒนาชนบท. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุดร แผลพร. (2544). การมีส่วนร่วมงานวิชาการของครู อาจารย์ในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปราจีนบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). การศึกษานโยบายการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เอกชัย กี่สุขพันธ์. (2538). การบริหารทักษะและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.
- Abdel-Hady, M. E. (1990). A Suggested Model for Community Participation in the Administration of Public Education in Egypt. *Dissertation Abstract International*, 15, 10-51.
- Best, J. W. (1993). *Research in Education*. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Bruce, E. L. (1999). The Role of the Elementary Principal on School Community Relation. *Dissertation Abstracts International*, 32(6), 6026-A.
- Cronbach, L. J. (1974). *Essentials of Psychological Testing* (3th ed.). New York: Harper & Row Publisher.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. J. (1997). *Rural Development Participation: Concept and Measures for Project Design Implementation and Evaluation*. London: Rural Development Committee Center For International Studies Cornell University.

- Gold, S. E. (2000). Community Onizing at a Neighborhood High School: Promises and Dilemmas in Building Parent-Educator Partnership and Collaboration. *Dissertations Abstract International*, 60(7), 295.
- Gorton, R. D. (1983). *Schools Administration and Supervision*. Dubuque: Wm.C.Brown.
- Jones, J. J. (1969). *Secondary School Administration*. New York: McGraw-Hill.
- King, S. P. (1984). The School as a Community: The Importance of School Environment. *Disserlation Abstract International*, 45(6), 1493-A.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 608.
- Langley, L. (2002). *Princival Leadership*. Retrieved from http://www.Principals.org/news/pI_acntblty_chlng1100.htm
- Langley, W. (2003). *Intermediate School Principal*. Retrieved from http://www.Careers.co.nz/jobs/13a_edu/j25413h.htm
- Likert, R. (1961). *New Pattern of Management*. New York: Mc Graw-Hill Book.
- _____. (1967). *The Human Organization*. New York: McGraw-Hill.
- Maslow, A. H. (1970). *Motivation and Personality*. New York: Harper & Row.
- Pallozzi, D. P. (1981). A Model for Community Participation in Local School Sistrict Decision Making. *Dissertation Abstract International*, 42(4), 1481-A.
- Parsons, T. (1968). *The Social System*. New York: The Free Press.
- Reeder, W. (1973). *Beliefs, Disbelief and Social Action Department of Rural Sociology Bulletin*. New York: University of Missouri.
- Sprooull, N. L. (1995). *Handbookof Research Methods A Guide for Practitioners and Students in the Social Science*. London: Scarecrow Press.
- Whang, J. (1981). *Management of Rural Chang in Korea*. Seoul: Seoul National University.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6621.8/ว. 454

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

26 มีนาคม 2557

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

เรียน

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. คำโครงการวิจัย
 2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย นางณิรนุช สุทินประภา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 55921232 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาทิประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.สมุทร ชำนาญ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเครื่องมือเพื่อการวิจัย ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษาได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สมุทร ชำนาญ

(ดร.สมุทร ชำนาญ)

หัวหน้าศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทร. 0-3810-2052

โทรสาร. 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6621.8/ว. 455

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

26 มีนาคม 2557

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านชุมชนมปรกฟ้า

ด้วย นางฉิรนุช สุทินประภา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 55921232 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลชลบุรี เขต 1 โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.สมุทร ชำนาญ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ ศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สมุทร ชำนาญ

(ดร.สมุทร ชำนาญ)

หัวหน้าศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

ศูนย์นวัตกรรมกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทร. 0-3810-2052

โทรสาร. 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ. 6621.8/ ว. 455

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ด.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

26 มีนาคม 2557

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน

ด้วย นางฉิรนุช สุทินประภา นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 55921232 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของ ดร.สมุท ร ชำนาญ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษามีความประสงค์ จะขอความอนุเคราะห์จากท่านเพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ) สมุท ร ชำนาญ

(ดร.สมุท ร ชำนาญ)

หัวหน้าศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

โทร. 0-3810-2052

โทรสาร. 0-3874-5811

ภาคผนวก ข

- แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
- ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นทั้งฉบับ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง (สถานีประชาณุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 หลักการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล

2. แบบสอบถามมี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 ตามหลักการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคล ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป

3. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกตอน และทุกข้อคำถามตามความเป็นจริง เนื่องจากแบบสอบถามที่มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ จะช่วยให้ได้ผลสรุปการวิจัยที่น่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบการศึกษาของชาติต่อไป

4. ข้อมูลจากแบบสอบถามจะเก็บเป็นความลับและใช้เพื่อประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น ไม่มีส่วนใดที่เกี่ยวข้องกับการประเมินบุคคล หรือหน่วยงาน และจะไม่มีผลกระทบใด ๆ แก่ผู้ตอบแบบสอบถาม ทั้งนี้ผลของการศึกษาจะนำเสนอในภาพรวม

จึงขอความอนุเคราะห์ให้ท่านตอบตามความเป็นจริงและครบทุกข้อ

นางณิรนุช สุทินประภา

นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ศูนย์นวัตกรรมการบริหารและผู้นำทางการศึกษา

มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1
ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง () หน้าข้อความที่เป็นจริง

1. อาชีพ
 - () ข้าราชการ
 - () ธุรกิจส่วนตัว
 - () เกษตรกรรม
 - () รับจ้าง
2. สถานภาพของสมาชิกในชุมชน
 - () ผู้ปกครองนักเรียน
 - () กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - () ผู้นำชุมชน

ตอนที่ 2

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป
2. โปรดพิจารณาการมีส่วนร่วมของท่าน ในการบริหาร โรงเรียนชุมชนบ้านอ่างเวียน (สาธิตประชานุกูล) โดยการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ดังนี้
 - 5 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมากที่สุด
 - 4 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก
 - 3 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับปานกลาง
 - 2 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับน้อย
 - 1 หมายถึง มีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับน้อยที่สุด
3. โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ที่	รายการ	ระดับมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
	ด้านการบริหารวิชาการ					
1	การจัดทำโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน					
2	การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน					
3	การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสม					
4	การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
5	การจัดทำระเบียบการวัดผลและประเมินผล					
6	การพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล					
7	การเทียบโอนความรู้ ประสบการณ์ และผล การเรียนรู้จากสถานศึกษาอื่น					
8	การพัฒนาคุณภาพงานวิชาการในภาพรวมของ สถานศึกษา					
9	การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้					
10	การใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน					
11	การผลิต การพัฒนาสื่อ และนวัตกรรมการเรียน การสอน					
12	การใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนใน การจัดกระบวนการเรียนรู้					
13	การประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อ พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
14	การนิเทศงานวิชาการและการเรียนการสอน					
15	การนิเทศงานวิชาการเพื่อการเรียนต่อ					
16	การแนะแนววิชาชีพภายในสถานศึกษา					
17	การจัดระบบโครงสร้างองค์กร					

ที่	รายการ	ระดับมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
18	การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน					
19	การประสานความร่วมมือพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น					
20	การพัฒนาการศึกษาของบุคคล ครอบครัว องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา					
	ด้านการบริหารงบประมาณ					
21	การวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ระดับชาติของสถานศึกษา					
22	การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา					
23	การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าประสงค์					
24	การจัดทำแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษา					
25	การทำรายละเอียดโครงสร้าง แผนงาน โครงการ					
26	การจัดทำกรอบประมาณการรายจ่ายล่วงหน้าระยะปานกลาง					
27	การวิเคราะห์ภารกิจของกิจกรรมตามมาตรฐานโครงสร้างสายงาน แผนงาน โครงการ					
28	การจัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ					
29	การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ					
30	การใช้เงินของสถานศึกษาตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ					
31	การกำหนดปัจจัยหลักความสำเร็จ และตัวชี้วัดของแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ					
32	การจัดทำแผนการระดมทรัพยากรทางการศึกษา					
33	การกั้ยืมเงินทุนการศึกษาของนักเรียน					

ที่	รายการ	ระดับมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
34	การจัดระบบสวัสดิการเพื่อการศึกษาของครูและบุคลากรทางการศึกษา					
35	การดำเนินงานด้านการเงินตามขั้นตอนและวิธีการที่กำหนด					
36	การจัดทำรายงานการเงินส่งหน่วยงานต้นสังกัด					
37	การดำเนินงานด้านบัญชีให้เป็นไปตามหลักการบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ					
38	การดำเนินงานด้านพัสดุและทรัพย์สินให้เป็นไปตามขั้นตอนและวิธีการที่ระบุไว้ว่าด้วยการพัสดุที่กำหนด					
39	การจัดทำทะเบียนคุมทรัพย์สินให้เป็นปัจจุบัน					
40	การจัดซื้อจัดจ้างตามที่ระบุไว้ว่าด้วยการพัสดุที่กำหนด					
41	การกำหนดความต้องการกำลังคนของสถานศึกษา					
42	การจัดทำภาระงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา					
43	การขอปรับปรุงการกำหนดตำแหน่ง ขอลื่อนวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา					
44	การดำเนินการบรรจุและแต่งตั้งตามที่ ก.ค.ศ. กำหนด					
45	การจ้างลูกจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว					
46	การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา					
47	การแต่งตั้งข้าราชการเป็นผู้รักษาราชการแทน					
48	การพัฒนาบุคลากรที่ได้รับการแต่งตั้งตามความเหมาะสม					

ที่	รายการ	ระดับมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
49	การจัดทำหลักสูตรพัฒนาตนเองของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา					
50	การพิจารณาความคิดความชอบของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา					
51	การศึกษาต่อ อบรม พัฒนาตนเองของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา					
52	การเพิ่มค่าจ้างประจำและลูกจ้างชั่วคราว					
53	การจัดทำระเบียบประวัติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา					
54	การดำเนินการแก้ไขวัน เดือน ปีเกิดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา					
55	การเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์					
56	การขอมีบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ					
57	การดำเนินงานทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา					
58	การให้ออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา					
59	การร้องทุกข์ของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา					
60	การเสริมสร้างและการป้องกันการกระทำผิดวินัย					
	ด้านการบริหารทั่วไป					
61	การดำเนินงานธุรการของสถานศึกษา					
62	การดำเนินการของคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน					
63	การสร้างเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ					
64	ระบบการประสานงานและเครือข่ายการศึกษา					

ที่	รายการ	ระดับมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด 5	มาก 4	ปานกลาง 3	น้อย 2	น้อยที่สุด 1
65	การจัดระบบโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษา					
66	การกำหนดโครงสร้างการบริหารงานของสถานศึกษา					
67	การกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กร					
68	การทำข้อมูลด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของสถานศึกษา					
69	การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร					
70	การสนับสนุนการบริหารด้านวิชาการงบประมาณบุคลากร					
71	การบริหารจัดการอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมของสถานศึกษา					
72	การจัดทำสำมะโนผู้ที่เข้ารับการทางการศึกษาของสถานศึกษา					
73	การรับนักเรียนเข้าศึกษาต่อของสถานศึกษา					
74	การจัดการศึกษาทั้งในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย					
75	การจัดกิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน					
76	การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง					
77	การประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา					
78	การสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน และองค์กร					
79	การดำเนินงานตามระบบควบคุมภายในสถานศึกษา					
80	การบริการสาธารณะของสถานศึกษา					

ตารางที่ 22 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.58	31	0.65	61	0.74
2	0.70	32	0.71	62	0.72
3	0.67	33	0.80	63	0.59
4	0.68	34	0.79	64	0.54
5	0.62	35	0.72	65	0.50
6	0.55	36	0.73	66	0.52
7	0.68	37	0.67	67	0.66
8	0.77	38	0.82	68	0.61
9	0.69	39	0.75	69	0.77
10	0.69	40	0.83	70	0.77
11	0.77	41	0.77	71	0.63
12	0.65	42	0.83	72	0.50
13	0.70	43	0.70	73	0.65
14	0.54	44	0.73	74	0.77
15	0.56	45	0.67	75	0.60
16	0.52	46	0.74	76	0.73
17	0.61	47	0.58	77	0.74
18	0.65	48	0.77	78	0.77
19	0.69	49	0.80	79	0.83
20	0.75	50	0.50	80	0.59
21	0.75	51	0.56		
22	0.69	52	0.81		
23	0.48	53	0.68		
24	0.75	54	0.68		
25	0.65	55	0.51		
26	0.68	56	0.73		
27	0.66	57	0.78		
28	0.71	58	0.73		
29	0.79	59	0.75		
30	0.63	60	0.84		

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ = .98

ภาคผนวก ค

ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับสิ่งที่ต้องการวัดด้วยแบบสอบถาม (IOC)

การวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับสิ่งที่ต้องการวัดของแบบสอบถาม (IOC) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน

ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนน รวม	IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
6.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
8.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
9.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11.	+1	+1	-1	1	0.67	ใช้ได้
12.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13.	+1	+1	-1	2	0.67	ใช้ได้
14.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
15.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
17.	+1	+1	0	2	0.67	ใช้ได้
18.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
19.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
20.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนน รวม	IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
26.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
27.	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
28.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
30.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
31.	+1	+1	-1	2	0.67	ใช้ได้
32.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
33.	+1	+1	-1	2	0.67	ใช้ได้
34.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
35.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
36.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
37.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
38.	+1	+1	+1	1	1.00	ใช้ได้
39.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
40.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
41.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
42.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
43.	+1	+1	-1	2	0.67	ใช้ได้
44.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
45.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
46.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
47.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
48.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
49.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
50.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
51.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
52.	+1	+1	+1	1	1.00	ใช้ได้
53.	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			คะแนน รวม	IOC	สรุป
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
54.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
55.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
56.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
57.	+1	+1	-1	2	0.67	ใช้ได้
58.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
59.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
60.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
61.	+1	-1	-1	1	0.67	ใช้ได้
62.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
63.	+1	+1	-1	2	0.67	ใช้ได้
64.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
65.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
66.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
67.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
68.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
69.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
70.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
71.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
72.	+1	+1	-1	2	0.67	ใช้ได้
73.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
74.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
75.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
76.	+1	+1	-1	2	0.67	ใช้ได้
77.	+1	+1	-1	2	0.67	ใช้ได้
78.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
79.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
80.	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้